

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม

โดย

นิคม เพชรผา และคณะ

31 มีนาคม 2552

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม

คณะผู้วิจัย

1. นายนิคม	เพชรผา	เลขานุการมูลนิธิธรรมะร่วมใจ
2. นายมนตรี	เข้าทอง	นักส่งเสริมการเกษตรคุณธรรม
3. นายอดุลย์	โคลนพันธ์	นักส่งเสริมการเกษตรคุณธรรม
4. นายประจักษ์	บุญทศ	นักส่งเสริมการเกษตรคุณธรรม

ชุดโครงการวิจัยด้านสหกรณ์

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

รหัสโครงการ RDG5140011
ชื่อโครงการ โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม
ชื่อนักวิจัย นายนิคม เพชรผา และคณะ
อีเมล SUANTUM@HOTMAIL.COM
ระยะเวลาโครงการ 1 เมษายน 2551 ถึง 31 มีนาคม 2552

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ดำเนินการต่อยอดจากการผลิตข้าวหอมมะอินทรีย์ ไร้สารพิษได้ แต่เขายังไม่อาจจะแก้ปัญหาหนี้สิน ราคาผลผลิตตกต่ำ สุขภาพร่างกายอ่อนแอ และเจ็บไข้ได้ป่วยอยู่เนืองๆ ผู้นำชาวนาในจังหวัดยโสธรและใกล้เคียงได้ร่วมกันสรุปบทเรียนหลายครั้ง พบว่าสาเหตุสำคัญเนื่องมาจาก พฤติกรรมในการดำเนินชีวิตประจำวันที่ส่อไปในทางผิดศีลธรรม เช่น ดื่มเหล้า สูบบุหรี่ เล่นการพนัน ซื่อห่วย เทียมเตร่ ฯลฯ

มูลนิธิธรรมะร่วมใจ จึงได้ร่วมมือกับสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พัฒนากลุ่มชาวนาผู้ที่ต้องการจะแก้ไขปัญหาต่างๆข้างต้นนั้นด้วยตัวเอง โดยวิธีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ลด ละ เลิก อบายมุข รักษาศีลปฏิบัติธรรม ควบคู่ไปกับการทำนาปลูกข้าวหอมมะอินทรีย์ไร้สารพิษ เมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิต ข้าวที่ชาวนาผู้ปฏิบัติธรรมผลิตตามกระบวนการดังกล่าว จึงเรียกว่า “ข้าวคุณธรรม”

เครือข่ายชาวนาผู้ปฏิบัติธรรมที่กระจัดกระจายกันอยู่ในแต่ละชุมชน หมู่บ้านใกล้เคียง ได้จับมือกันตั้งกลุ่มทำความดี ช่วยเหลือให้กำลังใจและเกื้อกูลซึ่งกันและกันขึ้น เรียกชื่อกลุ่มว่า ศูนย์ข้าวคุณธรรมสำนักงานกองทุนหนุนเกื้อ โดยมีผู้อำนวยการศูนย์ฯเป็นผู้นำกลุ่มและอาสาสมัครไปเป็นคณะกรรมการบริหารเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรมด้วย

ปีการผลิต 2551/52 เครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรมมีศูนย์ข้าวคุณธรรมสำนักงานกองทุนหนุนเกื้อ เป็นสมาชิกเครือข่ายอยู่ 16 ศูนย์ มีชาวนาคูณธรรมในเครือข่ายร่วมกันถือศีลปฏิบัติธรรม ลด ละ เลิกอบายมุข และผลิตข้าวในระบบเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานข้าวคุณธรรม จำนวน 160 ครอบครัวย มีพื้นที่ไร่นาที่เป็นเขตสงบ สันติ อหิงสา ปลอดภัย ไร้สารพิษ สารเคมีเกษตร (Peace Area) รวม 4,134 ไร่ กระจายอยู่ในเขตจังหวัดยโสธร อำนาจเจริญ และมุกดาหาร และคาดว่าจะได้ผลผลิตข้าวคุณธรรมประมาณ 1,464 ตัน(1,464,000 กิโลกรัม)

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า **ตัวแบบในการปลูกจิตสำนึกชาวนา ให้เป็นผู้ปลูกข้าวคุณธรรม ดำเนินวิถีชีวิต ในทิศทางศีลเด่น** เป็นงาน ชาลววิชา นั้น ควรเป็นการดำเนินกิจกรรม ที่ต่อเนื่องเป็นกระบวนการและมีขั้นตอนสำคัญประกอบด้วย สมัคใจเข้ารับการอบรม ติดตาม ส่งเสริม สนับสนุน ตรวจสอบประเมินผล และเวทีการสรุปบทเรียน ตัวอย่างของความสำเร็จ(ตัวชาวนา) คนจริง ตัวเป็นๆ คือตัวแบบที่ดีที่สุด สำหรับเครื่องมือ ที่จะนำมาใช้ในการจัดกระบวนการ เพื่อขยายผลตัวแบบความสำเร็จให้เพิ่มมากขึ้นได้แก่ กิจกรรมโรงเรียนชาวนาคูณธรรม

โรงเรียนชาวนาคูณธรรม เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่กลุ่มชาวนาคูณธรรม ในแต่ละศูนย์ฯ ทั้ง 16 ศูนย์ ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อใช้เป็นสถานที่พบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ภูมิปัญญา ประเพณีวัฒนธรรม เทคนิคการผลิต การแปรรูป การค้าขายในตลาด การอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม หรือแม้แต่ในเรื่องการเมือง ทุกอย่างที่จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและชุมชน

ในขณะที่ศูนย์กลางของเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม ก็ได้จัดตั้ง ศูนย์ฝึกฝนอบรมคุณธรรม กลิจกรรมธรรมชาติ จังหวัด ยโสธร ขึ้น เพื่อจัดอบรมประชาชน ชาวบ้าน ชาวนาทั่วไป ทั้งจาก สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด จากลูกค้าพัก ำระหนึ่งของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและจากที่อื่นๆ นับเป็นการขยายผลเครือข่ายข้าวคุณธรรมสู่ ชาวนาคนอื่นๆด้วย ซึ่งได้จัดการอบรมขยายผลไปแล้วกว่า 1,254 คน

ผลลัพธ์ที่ได้จากการ โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม ได้แก่ กระบวนการตรวจคัด ตรวจสอบ ค้นหา ตัวตนที่แท้จริง มีการควบคุมดูแลกันเองของกลุ่มคนในสังคมชุมชนชาวนา (Social control) จนได้ตัวแบบชาวนาที่มีวิถี ชีวิต สีสเด่น เป็นงาน ชาญวิชา และมีพื้นที่บริเวณนาไร่อุดมสมบูรณ์พออยู่พอกิน ถือว่าเป็นการดำเนินงานที่ถูกต้อง ตามหลัก ปรัชญา (วิชาการ) ปฏิบัติ (ทำได้จริง) และ ปฏิเวท (out come) การปฏิบัติธรรม การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของผู้ผลิต(ตัวชาวนา)และครอบครัว นั้นเป็นต้นทาง(ต้นธาร)ของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และ เป็นการทำให้สมาชิกน้อมนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาสู่การปฏิบัติอย่าง เป็นรูปธรรม เป็นการพัฒนาคน (พัฒนามนุษย์) ให้กับประเทศชาติบ้านเมือง และสิ่งสำคัญที่ยิ่งใหญ่จริงๆ คือ ชาวนา คุณธรรมได้ช่วยกันลงมือพลิกฟื้นผืนนาของตัวเอง ให้เป็นพื้นที่แห่งสันติภาพ (Peace Area) ขึ้นบนพื้นโลก

ถ้าหากสังคมนี้มีการรวมตัวกันของกลุ่มคนดีเกิดขึ้นเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง เช่นเดียวกับกับเครือข่ายคุณค่าข้าว คุณธรรม ไปทั่วทุกหนแห่งในบ้านเมือง ความมีคุณค่าก็หาคำตอบได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการมีอำนาจ ต่อรองราคา การแก้ปัญหาด้านการตลาด ซึ่งชาวนาคุณธรรมสามารถดำเนินการอย่างได้ผลมาแล้วโดยสามารถกำหนด ราคาข้าวเปลือกหอมมะลิอินทรีย์คุณธรรมได้ด้วยตัวเอง ซึ่งเป็นราคาขายข้าวเปลือกที่สูงกว่าราคาของรัฐบาลที่ประกาศ ประกันราคาในโครงการรับจำนำข้าว

นอกจากนี้ชาวนาคุณธรรมต้นแบบหลายคนก็มีจำนวนหนี้สินลดลงเพราะมีเงินที่เป็นรายได้จากการที่ไม่ต้อง ไปซื้อสิ่งที่เป็นอบายมุขมาเสพ ชาวนาคุณธรรมต้นแบบจึงนำเอาเงินเหลือนั้น ไปชำระหนี้ได้บางส่วนแล้ว สำหรับใน ด้านคุณภาพชีวิตและครอบครัวก็ดีขึ้น เช่น ไม่มีการทะเลาะของสามีภรรยา อาหารการกินก็เริ่มมีในไร่นาสวนของตัวเอง จะเก็บเอามากินฟรีๆเมื่อใดก็ได้ แถบเป็นอาหารที่ปลอดภัยไร้สารพิษ กินแล้วสบายใจ สุขภาพจิตดีขึ้น สุขภาพกายก็ แข็งแรง

วิธีการลุกขึ้นสู้กับกิเลสตัวเองของชาวนาคุณธรรม เพื่อที่จะกอบกู้และสร้างศักดิ์ศรีชาวนาให้คืนกลับมา นั้น สามารถสร้างคุณค่าแก่สังคมประเทศชาติได้ครบทั้ง มิติคุณธรรม เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ถือได้ว่าเป็นแนวทาง วิธีการแก้ไขปัญหาราคาผลผลิตการเกษตรตกต่ำ และ หนี้สินชาวนา ได้เป็นผลสำเร็จอย่างยั่งยืน โดยไม่ต้องไปประท้วง หรือเรียกร้องขอความช่วยเหลือจากรัฐบาล การขยายผล ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ นั้น เครือข่ายได้เปิดกว้างให้ ชาวนาทั่วไปสมัครเข้าร่วมทำความดีให้มากขึ้นทั้งในระดับรายบุคคล รายกลุ่ม รายสหกรณ์ และรายองค์กรเครือข่าย โดยจะเปิดรับสมัครสมาชิกใหม่ทุกปีในช่วงเดือนเมษายน และจะทำการส่งเสริมให้สมาชิกได้ทำงานในไร่นาตัวเองไป พร้อมๆกับการปฏิบัติธรรมตลอดฤดูกาลผลิต

คำสำคัญ ข้าวคุณธรรม เครือข่ายคุณค่า ตัวแบบการปลูกจิตสำนึก สีสเด่น เป็นงาน ชาญวิชา
โรงเรียนชาวนาคุณธรรม กองบุญหนุนเกื้อ ศักดิ์ศรีชาวนา พื้นที่แห่งสันติภาพ

Project Code: RDG5140011

Name of Project: Network of Moral Rice Project

Researcher: Mr. Nikhom Phetpha et al.

Email: Suantum@hotmail.com

Study Period: 1 April 2008 - 31 March 2009

Abstract

This project is participatory practical research. It is the follow-up to the organic Jasmine rice project which was done after the international organic standards were conducted ten years ago. Farmers can produce rice, vegetables, and fruit without chemical use easily but they continue to have problems with debt, market prices and health problems.

The leader of the farmers group in Yasothorn province and the province nearby came together to conclude their lessons learned many times and they found the main cause of the problems with farmers arise from their lifestyle choices that do not necessarily follow the Buddhist moral code. For example they still drink a lot of alcohol, smoke cigarettes, and engage in gambling activities.

The “Dhamma Ruamjai Foundation” came together with Cooperative Academic Institution of Kasetsart University to develop farmers groups who want to solve this problem by themselves by changing their lifestyle choices. For example, decreasing or quitting all kinds of intoxicating substances and immoral activities by coming to practice the five precepts and do organic farming together. The harvest of their rice they grow, we call “moral rice”.

In the year 2550 and 2552 the moral rice group started sixteen savings fund groups in the area. There are 160 farmer families who joined this project. They created an area based on peace, calm, and organic farming for about 4,134 rai spreading all over Yasothorn province Amnatcharoen and Mukdahan. The expected yield of rice this year is about 1,464 tons.

From this research we found that to improve consciousness of farmers to live in a sustainable lifestyle continuing the project is necessary. It’s also important to have a process for farmers including registration, follow-up, continued support, evaluation, and conclusion of lessons learned from samples of farmers who have succeeded. Farmers who succeed will continue on as models for other new farmers and his farm will turn into an informal farmers’ school.

The farmers’ school will be the learning center for the moral farming group. Now we have 16 centers of farmers’ school groups where the members and new people can come and exchange experience, local wisdom, culture, and techniques on how to grow and process foods, marketing, environmental conservation, and political situations that effect farmers. They come to learn many things that impact the way of life and community of the farmers. The main office of the moral rice group organized a learning center for moral life and organic farming group of Yasothorn to offer trainings for villagers or farmers from the agricultural department of the province and from the Debt Relief Department of the Agricultural Cooperative Bank. We have been trained more than 1,254 people this year.

The effect from this project is that we can support peoples' practice of holding the five precepts, peoples' practice of working to understanding themselves more, and self-regulation. Now many people have become good models for organic farmers who have good practice, ability to work, wisdom, and developed land. We feel this shows good practice, theory, and results. To practice the Dhamma and develop the morals of a farmer and family is the way to develop the economy, society, and environment in a sustainable way. It is the way to try to follow the Sufficiency Economy of our Righteousness the King and helps to develop people and the country at the same time. The most important thing is that moral farmers help to change their fields into the land of peace and expand this idea more in the world.

If the society starts to do more activities like our moral farmers group life can have more value and we will have more ability to bargain the price with the market and solve market problems easier which moral farmers are starting to do now. They can sell their own rice at the price they want to sell it at. Their rice can now sell higher than the standard price of the government.

Now more moral farmers can decrease their debt and have more income because they do not need to spending money on alcohol, gambling, and other unnecessary things in their lives. They then have more money to pay off their debt and their family has a better quality of life. They have less quarreling, more food in their farms, and safe food they can pick from their farm anytime. They have a healthy body and mind.

The way to fight with greed to bring back pride in farmers can bring good values back to society including more moral economics and environments. This is the way to solve the farmers' problem in a sustainable way without protesting or asking for help for the government. To spread this project the moral rice group is open to accepting all farmers to join the project in every level. This can be individuals, groups, cooperatives, networks, or organizations. They can come to apply to be a member every April.

Important words: Moral rice , Network of value , Model of Raising Awareness , Good Practice Good Work Good Theory , Moral Rice Farmer School, Supporting Fund , Pride of Farmers , Land of Peace

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ กว่าจะสำเร็จได้ สมาชิกชานาคุณธรรมในฐานะนักวิจัยไต้หวันต้องฝึกฝนปฏิบัติตนให้เป็นไปตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในคู่มือมาตรฐานข่าวคุณธรรม และต้องต่อสู้เอาชนะกิเลสหายาบของตนเองด้วยความยากลำบาก เพราะการประพฤติตนเป็นคนปลอดอบายมุข ระวังระวังตัว รู้ตน ไม่หลงลืมทำผิดหรือละเมิดต่อศีลธรรมอันดีงาม ซึ่งมันไม่ใช่เรื่องง่ายๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะเริ่มแรกนั้น นักวิจัยไต้หวันหลายคนแทบเอาตัวไม่รอด แต่เมื่อเวลาผ่านไปได้ระยะหนึ่ง นักวิจัยไต้หวันก็สามารถตั้งตัว ตั้งใจ จับจุดสำคัญได้อย่างมั่นคง ทุกคนจึงก้าวข้ามผ่านปัญหาอุปสรรคนานาประการ ที่สำคัญที่สุดคือ นักวิจัยไต้หวันสามารถเอาชนะกิเลสหายาบของตน ไม่ดื่มเหล้า ไม่สูบบุหรี่ ไม่เล่นการพนัน คณะผู้วิจัยต้องขออนุญาตขอแสดงความนับถือต่อจิตใจอันมั่นคงสูงส่งของพี่น้องชานาคุณธรรมทุกท่าน

ขอขอบพระคุณ ท่านรองผู้อำนวยการสำนักงานสนับสนุนการวิจัย (ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย) ท่านผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ (รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท) รวมทั้งทีมงาน ที่ช่วยประสานงาน ให้คำแนะนำ ติดตาม ประเมินผล และให้โอกาสที่ดีต่อการเรียนรู้ของผู้วิจัย

ที่สำคัญต้องขอแสดงความขอบพระคุณอย่างสูง ต่อ ฯพณฯ องคมนตรี นายอำพล เสนาณรงค์ ที่มาเยี่ยมให้กำลังใจแก่คณะกรรมการมูลนิธิธรรมะร่วมใจ พร้อมกับมอบโล่รางวัลแก่ชานาคุณธรรม และทำพิธีเปิดฤดูกาลทำงาน ด้วยการหว่านข้าวกล้าคุณธรรมลงแปลง

สุดท้ายต้องขอกราบนมัสการต่อพระคุณเจ้าทุกรูป ที่เทศนาสั่งสอนและชี้นำจิตวิญญาณไปสู่เส้นทางที่ดีแก่พวกเราทุกคน สาธุ

คณะผู้วิจัย

31 มีนาคม 2552

สารบัญ

บทที่	หน้า
ปกใน	ก
บทคัดย่อ (ภาษาไทย)	ข
บทคัดย่อ (ภาษาอังกฤษ)	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	6
บทที่ 3 กระบวนการดำเนินงานวิจัย	10
บทที่ 4 กระบวนการปลูกจิตสำนึก	25
บทที่ 5 กระบวนการสร้างเครือข่าย	41
บทที่ 6 ผลการดำเนินงานและผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัย	46
บทที่ 7 ปัญหาและข้อเสนอแนะ	53
ภาคผนวก	
สัญญาข้อตกลงเป็นสมาชิก โครงการข้าวคุณธรรม	
ประวัติฟาร์มข้าวคุณธรรม	
แบบประเมินความเสี่ยงในพื้นที่ปลูกข้าวคุณธรรม	
แบบประเมินความเสี่ยงการรับซื้อและรวบรวมข้าวคุณธรรม	
ใบรายงานการตีแปรรูปข้าวคุณธรรม	
คู่มือมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ข้าวคุณธรรม	
คู่มือการตรวจสอบสินค้าของชาวนาและรับรองฟาร์มเกษตรอินทรีย์	

คำนำ

โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม ดำเนินงานภายใต้ความร่วมมือของ 3 องค์กร ได้แก่ มูลนิธิธรรมะร่วมใจ สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย วัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อพัฒนาคนให้ตระหนัก มีจิตสำนึกในคุณค่าของระบบสังคมคุณธรรมและสร้างคุณค่าสหกรณ์ ให้เกิดขึ้นได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม

คณะกรรมการบริหารมูลนิธิธรรมะร่วมใจ คณะผู้วิจัย และผู้ประสานงาน ได้พยายามดำเนินการวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับสมาชิกชาวนาคูณธรรมตามสภาพวิถีชีวิตความเป็นจริง จนเกิดความสำเร็จอย่างสำคัญที่สุดของโครงการวิจัยนี้ คือ เราได้ร่วมกันสร้างพื้นที่ให้เป็นพื้นที่แห่งสันติภาพ (Peace Area) ขึ้นบนพื้นโลก ณ บริเวณที่ดินทำกินของสมาชิกในโครงการ เนื้อที่รวม 4,134 ไร่ และสามารถปลูกฝังคุณธรรมที่ทรงคุณค่าในจิตวิญญาณของสมาชิกชาวนาคูณธรรมต้นแบบที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย จำนวนกว่า 160 คน

รายงานผลการวิจัย โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม เล่มนี้ อาจจะเป็นเพียงการสรุปข้อมูลของส่วนต่างๆ ที่ผู้วิจัยสามารถนำมาร้อยเรียงเป็นตัวอักษรเพื่อนำเสนอเท่านั้น คณะผู้วิจัยเชื่อว่ายังมีข้อมูลความจริงอื่นๆ อีกที่เราไม่สามารถเก็บรวบรวมมาเขียนบรรจุไว้ในรายงานเล่มนี้ได้ ข้อมูลเหล่านั้นก็จะยังคงรอคอยให้ท่านสาธุชนทั้งหลายได้ไปศึกษาเรียนรู้ สัมผัส และพิสูจน์ ของจริงอยู่ตลอดเวลา ณ พื้นที่แห่งสันติภาพ ชุมชนสวนธรรมร่วมใจ 80 หมู่ 8 ตำบลกระเจาย อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี 35150 โทรศัพท์ 045-795-048 โทรสาร 045-795-505

ด้วยจิตคารวะ

นิคม เพชรผาและคณะ

บทที่ 1

บทนำ

โครงการเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม อยู่ในชุดโครงการวิจัยการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่ 36 จังหวัด ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โดยมีทีมวิจัยของสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์และมูลนิธิธรรมร่วมใจ วัดป่าสวนธรรม อ.ป่าดิว จ.ยโสธร ร่วมกันดำเนินการในลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research) โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อแก้ไขปัญหาการค้าข้าวเปลือกตกต่ำ ทั้งๆ ที่ชวานากลุ่มนี้เป็นกลุ่มผู้ปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์ไร้สารพิษที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับสากล และส่งผลิตภัณฑ์การแปรรูปข้าวออกไปขายในกลุ่มประเทศแถบอียูได้แล้ว แนวคิดในการแก้ปัญหของชวานากลุ่มนี้เริ่มดำเนินการ โดยมีความเป็นมาดังนี้

ความเป็นมา

โครงการข้าวคุณธรรม ดำเนินงานเพื่อต่อยอดการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์แบบรับรองมาตรฐานสากล ที่กลุ่มโรงเรียนชวานาเกษตรอินทรีย์ดำเนินการอยู่แล้วในพื้นที่จังหวัดยโสธร การผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์มาตรฐานสากลนั้นทำกันมากกว่า 10 ปีแล้ว ชวานาสามารถปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ให้เป็นข้าวที่ปลอดภัยไร้สารพิษ ผลผลิตข้าวอินทรีย์ถูกส่งไปขายทั้งในและต่างประเทศ ชวานาเกษตรอินทรีย์มีการรวมกลุ่มเป็นองค์กรชวานาได้ในระดับหนึ่ง แต่ชวานาเหล่านั้นยังไม่สามารถทำให้ชีวิตร่างกายของตัวเองปลอดภัยจากพิษภัยของอบายมุข บุหรี่ สุรา ยาเสพติด เล่นการพนัน ซ้ำห่วย ทวยบังไฟ โกงชน พฤติกรรมในชีวิตประจำวันส่อไปในทางละเมียดศีล การดำเนินชีวิตที่ผิดทางดังกล่าวข้างต้นนั้น ทำให้ชวานาเป็นหนี้สินเพิ่มขึ้น ราคาผลผลิตตกต่ำที่ซ้ำเติมก็เป็นปัญหาใหญ่และทำให้ปัญหาอื่นๆ ตามมาอีกมากมาย กลายเป็นภาระหนักของชวานา

โครงการข้าวคุณธรรมเริ่มต้นด้วยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของกลุ่มชวานาเกษตรอินทรีย์จังหวัดยโสธรกับผู้บริหารสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ข้อเสนอของเวทีทำให้ได้ **ปฏิญญาชวานา** ว่า ชวานาผู้ที่เข้าร่วมโครงการเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม (ข้าวคุณธรรม) **ต้องรวมกลุ่มออมสวัสดิการกองทุนหนุนเกื้อ ปฏิบัติตนตามหลักศีล ๕ ลด ละ เลิกอบายมุข ไม่ดื่มสุรา ของมีเนมา เหล้า เบียร์ ไม่สูบบุหรี่ ไม่เล่นการพนัน และทำการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ที่มีการรับรองมาตรฐานสากล** ถ้าชวานาปฏิบัติตนตามมาตรฐานข้าวคุณธรรมที่กำหนดคร่วมกันแล้วนี้ น่าจะช่วยบรรเทาความเดือดร้อนจากปัญหาต่างๆ ได้

ปีการผลิต 2549-2550 มีชวานาที่สนใจสมัครเข้าร่วมโครงการ จำนวน 108 คน เมื่อเวลาผ่านไป 1 ปีผลการตรวจประเมินมีชวานาผู้ผ่านเงื่อนไขตามมาตรฐาน “ข้าวคุณธรรม” เพียง 38 คน รวบรวมผลผลิตข้าวเปลือกคุณธรรมในปีแรกได้จำนวน 168 ตัน (ข้าวหอมมะลิ 105) ขายได้ในราคา 10.50 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งสูงกว่าราคาซื้อขายในตลาดทั่วไป (8.00 บาทต่อกิโลกรัม) ในขณะนั้น กิโลกรัมละ 2.50 บาท ทั้งนี้เพราะโครงการได้ร่วมมือกับภาคีพันธมิตรชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด (ชสท.) ภาคีพันธมิตร KU Outlet Center มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กลุ่มธุรกิจเดอะมอลล์กรุ๊ป สยามพารากอน และบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ให้

การสนับสนุนส่งเสริมการขายเพื่อสร้าง “ตราสินค้าข้าวคุณธรรม” จนเกิดเป็นเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรมขึ้น ภายใต้ ภาวการณ์มิตรที่มีเป้าหมายร่วม ในการสนับสนุนกลุ่มชาวนาคุณธรรม โดยกลุ่มชาวนาดังกล่าวได้กำหนด ปฏิญญาร่วมกันที่จะมุ่งพัฒนาตนเองที่จะบุกเบิก การพัฒนาระบบการผลิตและการค้าข้าวที่จะก่อให้เกิดความเป็น ธรรมในสังคม

ปีการผลิต 2550-2551 มีชาวนาที่สนใจจะสมัครเข้าร่วมโครงการจำนวนมาก แต่ในกลุ่มแกนนำเห็นตรงกัน ว่า ควรจะได้นำบทเรียนในปีแรกมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนากลุ่มเดิมก่อนให้เกิดความมั่นคงในแนวทางของ ข้าวคุณธรรม เพื่อจะพัฒนาให้เป็นแนวทางปฏิบัติที่ดี ก่อนจะขยายผลไปสู่ชาวนาที่สนใจ โดยในเบื้องต้นแนะนำ ให้ไปเข้าโครงการ “เกษตรอินทรีย์” ก่อน เมื่อพร้อมจึงจะเข้าร่วมในกลุ่ม “ข้าวคุณธรรม” ในระยะต่อไป ดังนั้น ในปีที่ 2 จึงมีชาวนาเข้าร่วมโครงการจำนวน 82 คน และมีชาวนาที่ผ่านการรับรองมาตรฐานข้าวคุณธรรม จำนวน 71 คน ได้ผลผลิต (รวมข้าวทุกพันธุ์) 464 ตัน มีปริมาณการจัดจำหน่ายทั้งสิ้น 203 ตัน โดยจัดสรรให้กลุ่มเดอะ มอลล์ กรุ๊ป และสยามพารากอน 100 ตัน บริษัทเคลร์อินเตอร์เนชั่นแนล โปรดักส์ 50 ตัน กลุ่มพี่น้องญาติธรรมคิน หนองแดนเหนือ จังหวัดอุดรธานี 30 ตัน และเครือข่ายกสิกรรมธรรมชาติ 23 ตัน และมูลนิธิธรรมะร่วมใจได้ ดำเนินการยื่นขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า ข้าวคุณธรรม ไว้ที่สำนักงานพาณิชย์จังหวัดยโสธร นอกจากนี้ กลุ่มชาวนายังได้รวบรวมเงินบนหลักการพึ่งพาตนเอง และดำเนินการ โรงสีขนาดเล็กซึ่งก่อให้เกิดกิจกรรม เสริมรายได้แก่ตัวเองและคนรอบครัวที่มาช่วยเหลือกันคัดคุณภาพ บรรจุหีบห่อ และรับจ้างรายวันในศูนย์ข้าว คุณธรรม ช่วงสิ้นสุดโครงการปีที่ 2 กลุ่มชาวนาคุณธรรมรวมตัวกันพัฒนาให้ศาลาการเปรียญวัดป่าสวนธรรมร่วม ใจ ซึ่งเป็นที่ตั้งของมูลนิธิฯ ให้เป็น “โรงเรียนชาวนาคุณธรรม” เพื่อการเผยแพร่และเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับ ผู้สนใจ เครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม เป็นเรื่องของการพัฒนาวิถีชีวิตของชาวนา บูรณาการสู่ระบบการตลาด เพื่อ สร้างระบบการผลิตและการค้าที่เป็นธรรม (Fair trade) ตามเป้าหมายร่วมในระยะยาว ของกลุ่มชาวนาผู้ริเริ่มนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องหนุนเสริมกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเครือข่ายคุณค่าให้มีความยั่งยืน และขยายผลไปสู่ชาวนา กลุ่มอื่นผ่านศูนย์เรียนรู้ข้าวคุณธรรม (โรงเรียนชาวนาคุณธรรม)

เป้าหมายของโครงการข้าวคุณธรรม

1. เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมผู้ผลิตและครอบครัว ผู้การพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน
2. พัฒนาระบบการผลิตไปสู่แนวทางการเกษตรผสมผสานที่มีความหลากหลายของพืชและสัตว์
3. พัฒนาระบบการผลิตไปสู่การเกษตรแบบพึ่งตนเอง เช่น อินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารภายในฟาร์ม
4. ฟื้นฟูและรักษาความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ โดยการใช้ทรัพยากรในฟาร์มมาหมุนเวียนให้เกิด ประโยชน์สูงสุด
5. รักษาความสมดุลของระบบนิเวศในฟาร์ม และความยั่งยืนของระบบนิเวศโดยรวม
6. ป้องกันและหลีกเลี่ยงการปฏิบัติที่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม
7. สนับสนุนระบบการผลิตและกระบวนการจัดการทุกขั้นตอน ที่คำนึงถึงหลักมนุษยธรรม ยึดหลักการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว และการแปรรูปที่เป็นวิถีการธรรมชาติ ประหยัดพลังงาน และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

คำถามวิจัย

1. ตัวแบบการปลูกจิตสำนึกเพื่อให้เกิดความร่วมมือในกลุ่มชาวนาผู้ปลูกข้าวคุณธรรม ควรเป็นอย่างไร จึงจะก่อให้เกิดการพัฒนาวิถีชีวิตชาวนา ในทิศทาง “ศีลเด่น เป็นงาน ชาญวิชา”

2. แนวทางการขยายผล “เครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม” เพื่อการสร้างระบบการผลิต และการค้าข้าวที่เป็นธรรม ควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์

1. การสร้างตัวแบบการปลูกจิตสำนึกความร่วมมือ ในกลุ่มชาวนาผู้ปลูกข้าวคุณธรรม
2. การขยายผลเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม สู่ภาคีพันธมิตร เพื่อพัฒนาไปสู่การสร้างระบบการผลิตและการค้าข้าวที่เป็นธรรม

ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ตัวแบบสำหรับเครื่องมือและวิธีการ การปลูกจิตสำนึกความร่วมมือแก่กลุ่มชาวนา สำหรับวิถีชีวิตชาวนา ที่มุ่งพัฒนา ศีลเด่น เป็นงาน ชาญวิชา เพื่อร่วมมือกันพัฒนาระบบการผลิตและการค้าข้าวภายใต้ เครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม

2. ข้อเสนอสำหรับการขยายผล เครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม ไปสู่ชาวนาในพื้นที่อื่น

3. รายงานผลสัมฤทธิ์ของโครงการ ผลกระทบที่มีต่อชาวนา และภาคีพันธมิตร ตลอดจนปัญหา อุปสรรค การดำเนินการ โครงการ และการสนับสนุนที่ต้องการในระยะต่อไป

ผลกระทบที่คาดว่าจะได้รับ

1. การปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตข้าวของชาวนา ที่คำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับ ที่มีไขแค้นมูลค่าเพิ่ม จากการขายข้าว แต่เป็นเรื่องของการพัฒนาคุณค่าของตนเอง ให้เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต ของคนในสังคม

2. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การตลาดสำหรับผู้ประกอบการ ในกระบวนการตลาด ที่ให้ออกาสชาวนา เป็นคนกำหนด “ราคาข้าว”

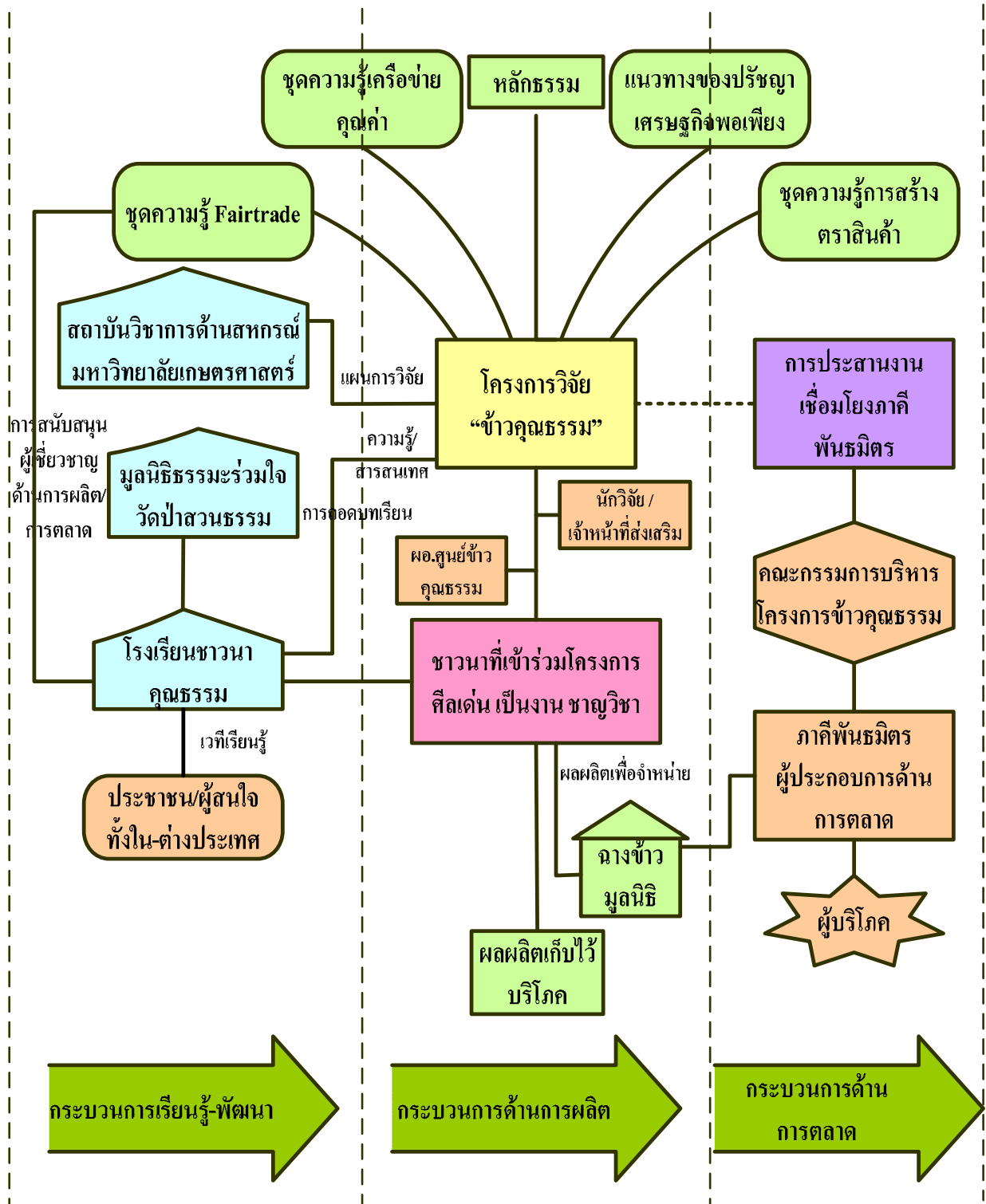
3. เป็นจุดเริ่มต้นสำหรับการสร้าง นวัตกรรม การผลิตและการค้าข้าวที่เป็นธรรม

กรอบคิดการวิจัย

กรอบคิดการดำเนินการเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม มีเป้าหมายปลายทางอยู่ที่ การพัฒนาวิถีชีวิตชาวนา ให้มีศีลเด่น เป็นงาน ชาญวิชา ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเมื่อขยายผลไปสู่ภาคีพันธมิตรในระบบการผลิตและการตลาด ในลักษณะของ “เครือข่ายคุณค่า” ย่อมจะก่อให้เกิดระบบการผลิตและการค้าข้าวอย่างเป็นธรรม คือ ชาวนาผู้ผลิต ผู้ประกอบการค้าข้าว และผู้บริโภคต่างก็มีความพึงพอใจในประโยชน์

ที่ได้รับจากการดำเนินธุรกรรมร่วมกันของภาคีพันธมิตร ที่ต่างฝ่ายต่างก็มีเป้าหมายร่วมกัน ในการสร้างคุณค่า และมูลค่าเพิ่มให้กับ “ข้าวคุณธรรม” ร่วมกัน

รูปแสดงกรอบคิดโครงการวิจัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ทุกวันนี้สังคมเรียกร้องหาความถูกต้องเป็นธรรมเพื่อจะให้การดำรงอยู่ร่วมกันมีสันติสุขสมานฉันท์ แต่จะมีใครสักกี่คนในสังคมไทยวันนี้ ถ้าหาหนทางช่วยก้าวเดินออกมาขึ้นแถวหน้าแล้วนำเสนอรูปธรรม (ตัวอย่าง) บุคคล ครอบครัว กลุ่มองค์กร หรือชุมชน ที่ดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างถูกต้องเป็นธรรมตรงตามข้อเรียกร้อง ที่สังคมต้องการ

โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรมได้ตรวจสอบอ่านเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิด ทฤษฎี ที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

2.1 จิตสำนึกคุณธรรม

จิตสำนึก **Conscious Mind** คือ สภาพที่คนเรารู้ตัวว่าคือใคร อยู่ที่ไหน ต้องการอะไร หรือกำลังรู้สึกอย่างไรต่อสิ่งใด มันเป็นความรู้ตัวทั่วพร้อม หรืออีกอย่างหนึ่งก็คือสภาพที่จิตสามารถขอความเห็น ไปที่มุมสติปัญญา ก่อน จึงจะแสดงอาการใดๆออกมา โดยทั่วไปแล้ว พระท่านมักจะสอนเราว่า ก่อนทำสิ่งใดจะต้องคิดให้ดีเสียก่อน (คิดก่อนทำ)

พระพุทธองค์ ท่านทรงตรัสรู้อริยสัจ 4 อันได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรจน์ มรรค

มรรค คือ หนทางสู่ความพ้นทุกข์อันชอบ ประกอบด้วย

1. **สัมมาทิฐิ** = ความเห็นชอบ ความเห็นถูกต้องตามความเป็นจริง เห็นว่าอะไรคือทุกข์ อะไรคือเหตุแห่งทุกข์ สภาวะเช่นใดคือความดับไม่เหลือแห่งทุกข์ วิธีการใดคือทางปฏิบัติเพื่อความดับไม่เหลือแห่งทุกข์
2. **สัมมาสังกัปปะ** = คำริชอบ คือ คำริในการออกจากกาม ออกจากความพยาบาท ออกจากความเบียดเบียน
3. **สัมมาวาจา** คือ = วาจาชอบ คือ งดเว้นจากการพูดปด พูดส่อเสียด พูดคำหยาบ พูดเพื่อเจ้า
4. **สัมมากัมมันตะ** = การงานชอบหรือประพฤติชอบ(ทางกาย) คือ งดเว้นจากการฆ่า ทรมาน รังแกสัตว์ การลักทรัพย์ (หยิบฉวยเอาโดยที่เจ้าของเขายังไม่อนุญาต) การประพฤติผิดในกาม
5. **สัมมาอาชีวะ** = เลี้ยงชีพชอบ คือ การประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่ผิดศีลธรรม
6. **สัมมาวายามะ** = ความเพียรชอบ คือ 1) เพียรระวังบาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิด มิให้เกิดขึ้น
2) เพียรละบาปอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว
3) เพียรทำกุศลธรรมที่ยังไม่เกิด ให้เกิดขึ้น
4) เพียรรักษากุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว ให้ตั้งมั่น มั่นคงต่อไป
7. **สัมมาสติ** = ระลึกรชอบ คือ ตามระลึกรู้ความเป็นไปของกาย เวทนา จิต ธรรม
8. **สัมมาสมาธิ** = ตั้งใจมั่นชอบ ได้แก่ สมาธิในระดับต่างๆ อันเป็นไปเพื่อการกำจัดกิเลส

ประชาชนคนไทยซึ่งส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ชาวนาคือคนส่วนใหญ่ของสังคมไทย ชาวนาจึงจำเป็นต้องเป็นผู้มีจิตสำนึกคุณธรรม โดยการตระหนัก ตื่นตัวอยู่ตลอดเวลาว่าต้องดำเนินชีวิตตามแนวทางของมรรค 8 (หนทางสู่ความพ้นทุกข์) ซึ่งพระพุทธองค์ทรงตรัสรู้ไว้แล้ว

2.2 สังคมสาธารณะโลกิย์ ยิ่งทำยิ่งได้ยิ่งให้ยิ่งมี

สาธารณะ คือ เป็นของส่วนกลาง ไม่ยึดมั่นถือมั่นว่าเป็นตัวกูของกู เมื่อเป็นของส่วนกลางแล้ว เราก็กินร่วมกัน ใช้ร่วมกัน แบ่งปันกันกินแบ่งปันกันใช้ ไม่แย่งกินแย่งใช้ ไม่หอบไม่หวง ไม่หาทางเอารอดเอาเปรียบกัน มีแต่เพื่อแม่เจ้าจางกัน มีรายได้รายรับอะไร มาเท่าไร ก็รวมๆ กันไว้เป็นของส่วนกลาง มันจึงมีมากขึ้นตลอดไป

โลกิย์ คือ เมื่อจะบริโภค ก็บริโภคกันเป็นสาธารณะ บริโภคกันเป็นส่วนกลาง เพราะตั้งแต่ไหนแต่ไรมาแล้ว ทุกอย่างในโลกมันเป็นสาธารณะ มันเป็นส่วนกลาง

สาธารณะโลกิย์ เป็นระบบสังคมอันวิเศษสุดของมนุษยชาติ อาตมาภาควิชาสังคมโลกิย์ที่สุด ยุคก่อนโน้นพระพุทธเจ้าทำได้ สังคมสาธารณะโลกิย์ ทำให้ผู้ที่อยู่ในระบบได้ของดีแต่ราคาถูกลงอย่างน่าอัศจรรย์ (คำเทศนาของ พ่อท่านสมณโพธิรักษ์ ผู้นำกลุ่มชุมชนชาวอโศก)

เรื่องราวคำเทศนาที่กล่าวแล้วนั้นดูเหมือนมันไม่น่าจะเป็นจริงได้ในโลกนี้ แต่จริงๆ แล้วมันมีอยู่ เช่น หมู่บ้านราชธานีอโศก หมู่ที่ 10 ตำบลบึงใหม่ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนบอกว่า ที่ระบบสาธารณะโลกิย์เกิดขึ้นได้ในหมู่บ้านนี้ เพราะ มันมีการสนับสนุนช่วยเหลือ เกื้อกูล ของพวกเราชาวชุมชนด้วยกันเอง เมื่อเราสละออก เอาให้ แบ่งปันเขาไป มันก็สะพัดออกไปจริงๆ แล้วมันก็ก่อให้เกิดการสะพัดกลับคืนมาอย่างอุดมสมบูรณ์จริงๆ วัน หนึ่งๆ พวกเราชาวบ้านมีแต่ขยันหมั่นเพียร สร้างสรรค์การงาน เมื่อทำเสร็จแล้ว ก็ไม่ต้องไปแลกเอารายได้มาให้ตัวเองเลย วันหนึ่งทำงานฟรี สัปดาห์หนึ่งก็ทำงานฟรี เดือนหนึ่งก็ทำงานฟรี ปีหนึ่งก็ทำงานฟรี ห้าปีมาแล้วก็ทำงานฟรี สิบปีไปแล้วก็ทำงานฟรี เราทำเช่นนี้ได้เพราะแต่ละคนในหมู่บ้านนี้ ตั้งใจมาเป็นคนจน แต่มันเป็นความจนอย่างมหัศจรรย์ คือ ความจนอย่างมีคุณวิเศษทางจิต มีความถาวร ยั่งยืน โดยไม่ได้ไปบังคับ มันเป็นอย่างนั้นจริงๆ มันแปลกมาก ยิ่งทำยิ่งได้ยิ่งให้ยิ่งมี

นักเศรษฐศาสตร์ชื่อ เดวิท คอร์ดเดน บอกว่า ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมในปัจจุบัน มันเป็นระบบเศรษฐกิจอัตวินิบาตกรรมโลกาภิวัตน์ (global suicidal economy) มันกำลังก่อภัยพิบัติอย่างยิ่งใหญ่และรุนแรงขึ้นไปเรื่อยๆ ในที่สุดหากเราไม่เลิกลาหรือไม่โยนทิ้งระบบเศรษฐกิจทุนนิยมแบบที่เรามีใช้อยู่วันนี้ คนในโลกจะต้องอดอยากล้มตายอย่างมหาศาล เพราะ ภัยธรรมชาติที่จะเกิดขึ้นนานับประการ พอถึงวันนั้น ประชาชนอาจจะเหลืออยู่ไม่เกิน 10 เปอร์เซ็นต์ ของประชากรโลก (ภัยธรรมชาติเกิดขึ้น เพราะ สมดุลของธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไป ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมมีการกอบโกยและทำลายธรรมชาติให้เปลี่ยนแปลงไปมากที่สุด) ภัยธรรมชาติเช่นนี้อาจจะเกิดขึ้นภายในก่อนสิ้นศตวรรษนี้ โลกมันใกล้จะแตกแล้ว ปัญญาชนที่มีภูมิปัญญาพอสมควรเท่านั้นจึงจะมองออก ว่าวิถีปฏิบัติของเศรษฐกิจทุนนิยมทุกวันนี้ มันมีฉันทิฏฐิ คือ มันมีความเข้าใจผิด หลงทิศทางไปในเรื่องที่จะต้องบำเรอชีวิต บำเรอกาม บำเรออัตตา ซึ่งแท้จริงแล้วการบำเรอนั้น ทำเท่าไรก็ไม่พอ มันผลาญพร่าทำลาย วัตถุที่เป็นทรัพยากรของโลกและธรรมชาติ มันจึงเป็นการเดินเข้าใกล้ความวิบัติไปทุกขณะ

ระบบเศรษฐกิจฆ่าตัวตายอย่างไม่มีเขตกันกลาง ตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น มีทางออกหรือวิธีการแก้ไขอยู่ทางเดียวเท่านั้น คือ วิธีการ มุ่งเข้าไปศึกษาเรียนรู้ การลดละตัวตน ลดละกิเลส หาวิธีการเอากิเลสออกจากตัวตน ออกจากจิตวิญญาณ ให้ได้ การเรียนรู้ที่วันนี้ต้องเรียนรู้อย่างสัมมาทิฐิ แล้วนำไปสู่การปฏิบัติอย่างละเอียดลออ ถูกต้องจริง ๆ คือ เรียนรู้ให้มัน รู้จัก รู้แจ้ง รู้จริง (รู้จัก คือ รู้จักมันเลย จับตัวมันได้ รู้แจ้ง คือ รู้ละเอียดลออและถูกต้องครบถ้วน รู้จริง คือ สิ่งที่เราไม่คิดเด็ดขาด เป็นของแท้)

จริง ๆ แล้ว ทุกอย่างในมหาเอกภพ เป็นของส่วนกลาง เป็นของสาธารณะ มันเป็นเช่นนั้นมาแต่ไหนแต่ไรแล้ว มันไม่เคยเปลี่ยนแปลง ดิน-น้ำ-ลม-ไฟ-อากาศ พืช สัตว์ สิ่งมีชีวิตหรือมนุษย์ ก็ล้วนแต่เป็นส่วนกลาง ไม่มีใครเป็นเจ้าของ

ระบบเศรษฐกิจสาธารณโลกิ จึงเป็นเศรษฐศาสตร์บุญนิยม อยู่ฟรี กินฟรี ใช้ฟรี ทำงานฟรี หน้าที่ที่สำคัญที่สุดของผู้เป็นสมาชิกในสังคมชุมชนหมู่บ้าน ที่มีของส่วนกลาง ของสาธารณะนี้ คือ เรียนรู้วิธี ลด ละ เลิก ล้าง กิเลส ออกจากตน สำหรับการแบ่งระดับชั้นของสมาชิกผู้ที่อยู่ในระบบสังคมสาธารณโลกิ ก็จัดชั้นตามระดับของความสามารถ ลด ละ เลิก ล้างกิเลสออกได้ เช่น นักบวช นักบริหาร นักบริการ นักผลิต หรือ ศิล 5 ศิล 8 ศิล 10 ศิล 227 เป็นต้น การที่สมาชิกคนใดจะจัดตัวเองเข้าอยู่ในระดับชั้นใด สมาชิกจะต้องตอบและจัดตัวเองเข้าชั้นที่ตนสมควรใจ แล้วก็ใช้การปฏิบัติตน ว่าเป็นคน ลด ละ เลิก ล้างกิเลส ออกไปได้เท่าใดเป็นบทพิสูจน์การอยู่ในระดับชั้นนั้นๆเอาเอง

2.3 ศิลนำความสุข นำทรัพย์มาให้

โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม มีความจำเป็นต้องรีบดำเนินการพิสูจน์ความคิด ทฤษฎีนี้โดยเร็วเพราะสังคมวันนี้มันน่าเป็นห่วงมาก ถ้าศีลธรรมไม่กลับมาโลกจะวินาศ เรา ท่านทั้งหลายที่เป็นชาวพุทธโดยทั่วไปแล้วก็จะได้มีโอกาสสมานานศีล 5 หรือศีล 8 กันหลายครั้งหลายคราว ถ้าเราตั้งใจฟังแล้วนำกลับไปคิดว่า เมื่อพระท่านบอกศีลเราก็รับเอาโดยการว่าตามท่าน ตั้งแต่ นโมตัสสะ... จนถึง สุราเมระยะมัจช... เวมณี สีกขา ประทัง สมานิ ยามิ เมื่อเราว่าตามจบแล้วพระสงฆ์ท่านก็กล่าวต่อเป็นภาษาบาลีว่า “อิมานิ ปัญจะ สีขา ประทานิ สีเล ณะ สุขะ ดิง ยัน ติ สีเล ณะ โภคะ สัมประธา สีเล ณะ นิพ พุ ดิง ยัน ติ ตรัส สมานิ สัตถ วิโส ธเย” ถ้าเราได้เฉลียวใจค้นหาคำแปลให้มีความหมายเป็นภาษาไทยอย่างเข้าใจได้ง่ายๆ แล้วก็จะพบว่า คำตรัสที่เป็นความจริงเสมอขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า นั้น พระองค์ท่านบอกให้คนเราธรรมดาสมาญ์ทั่วไปนั้น ชั้นต่ำสุดต้องปฏิบัติศีล 5 ข้อให้ได้ จึงจะมีความสุข มีอยู่มีกินไม่เป็นหนี้เป็นสิน เพราะถ้าปฏิบัติธรรมรักษาศีลให้ดีแล้ว ผู้นั้นก็จะไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับ **อบายมุข** ซึ่งแปลว่า ประตูลุ่มนรก (ทุกข์หนัก)

หลายคนอาจจะแย้งว่าถ้าแม้แต่รักษาศีลปฏิบัติธรรม ก็จะทำอะไรกันกันไม่ได้หรือ คงจะประกอบอาชีพอะไรไม่ได้ โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม ได้พิสูจน์และยืนยันแล้วว่าคนเราสามารถทำงาน ประกอบกิจการค้าขาย ปลูกพืชผัก ทำมาหากินไปพร้อมๆกับการปฏิบัติธรรมรักษาศีลได้ โดยไม่ขัดแย้งกันเลย ดังที่ท่านพุทธทาสเทศนาเอาไว้ว่า **การทำงานคือการศึกษา** ผู้ที่เรียนรู้และทำความเข้าใจให้ถูกต้องแล้วนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน ก็จะมีความสุข มีโภคทรัพย์ มากมาย

2.4 การเรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติ

การเรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติ หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง (สมาชิก พนักงาน ผู้บริหาร ผู้เรียน องค์กร ชุมชน) ได้สร้างความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความคิด พลังงาน ค่านิยมของตนเองขึ้น ได้คิดแก้ปัญหาของตนเอง โดยคิดคำถามของตนเอง และแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติ กระทำจริงทั้งในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง หรือสถานการณ์จำลอง มีการวิพากษ์วิจารณ์ มีการอภิปราย มีการพิจารณา มีการไต่ตรอง ทบทวน แล้วสะท้อนสู่วิถีการดำเนินชีวิตที่มีคุณค่า- คุณธรรม

องค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติ ได้แก่ ปัญหา ซึ่งก็คือ ทุกข์ ในอริยสัจ 4 ที่พระพุทธองค์ทรงตรัสรู้ไว้แล้ว ส่วนว่ามันเป็นทุกข์แบบไหนชนิดไหน ถ้าผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นพ้องตรงกันว่าสิ่งนั้น เป็นปัญหาที่สำคัญ (ทุกข์หนัก) แล้วก็มาร่วมกันลงมือปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา เรียกสิ่งว่า กระบวนการสร้างปัญญา เช่น โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม เห็นพ้องตรงกันว่า หนี้สินชานา ราคาผลผลิตตกต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง ร่างการอ่อนแอเจ็บป่วยบ่อย และติดอบายมุข ทีมวิจัย จึงจัดเวทีให้มีกระบวนการซักถามและการสะท้อนมุมมอง ซึ่งจะทำให้เกิดการคิด ไต่ตรองและต่อยอดความคิด ได้อย่างสร้างสรรค์ การลงมือปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและทีมผู้วิจัยก็สนับสนุนการเรียนรู้โดยวิธีการฝึกอบรมช่วยส่งเสริมสมาชิกให้สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

การเรียนรู้ควบคู่การปฏิบัตินี้ช่วยพัฒนาความสามารถในการเป็นผู้นำของสมาชิกได้เป็นอย่างดี นับเป็นกระบวนการของการสร้างพลังการทำงาน หรือ Empowerment ให้แก่สมาชิก การสนับสนุนให้สมาชิกรับผิดชอบการแก้ไขปัญหาของตนเอง โดยการเรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติ ได้สร้างผู้นำที่มีคุณค่าอย่างสูงให้โครงการวิจัยครั้งนี้ด้วย เช่น ในการจัดตั้งศูนย์ฝึกฝนอบรมคุณธรรมกสิกรรมธรรมชาติจังหวัดยโสธร นั้นปฏิบัติกร (แตกต่างจากวิทยากร) ที่มาช่วยงานอบรมของศูนย์ฯ ในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เข้ารับการอบรมล้วนเป็นสมาชิกชานาคุณธรรมผู้ที่เรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติมาก่อนแล้วทั้งนั้น

การเรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติ เป็นการเรียนรู้อย่างมีคุณค่า สามารถยืดหยุ่นได้ การเรียนรู้เช่นนี้ ทำให้เกิดการถ่ายโอนความรู้ได้ง่าย สมาชิกสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพ สรุปว่า การเรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติ เป็นการเรียนรู้ที่มีพื้นฐานจากการเรียนรู้ที่บุคคลหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้เผชิญกับสภาพปัญหาจริงที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาในการทำงาน หรือปัญหาในชีวิตประจำวันจริงๆ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องนั้นต้องดำเนินการเพื่อหาคำตอบในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการลงมือปฏิบัติจริงเพื่อแก้ปัญหานั้น

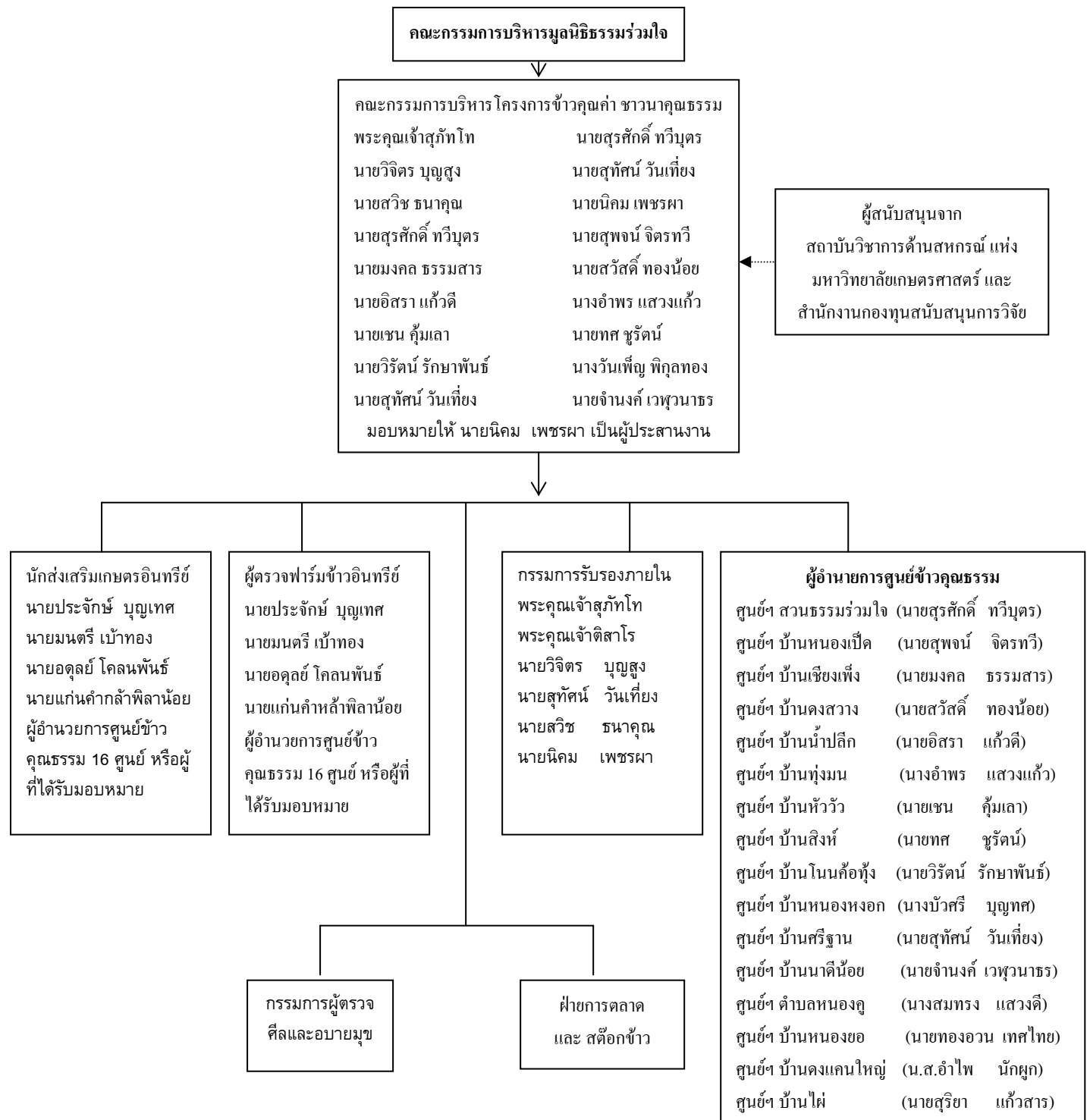
ชานาที่สมัครเข้าเป็นสมาชิก โครงการวิจัยข้าวคุณธรรมนั้นต้องผ่านขั้นตอนการเรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติ เช่น การอยู่อาศัยในชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ (อยู่ร่วมกับผู้ปฏิบัติธรรม) ต้องเข้าร่วมการเรียนรู้ในโรงเรียนชานาคุณธรรม ตลอดฤดูการผลิต และต้องปฏิบัติธรรมไม่มีอบายมุขตลอดเวลา

บทที่ 3

กระบวนการดำเนินงานวิจัย

กระบวนการดำเนินงานวิจัยของโครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม ผู้วิจัยได้บูรณาการงานวิจัยนี้เข้ากับงานประจำของมูลนิธิธรรมร่วมใจ โดยเสนอให้คณะกรรมการมูลนิธิ รับเอาโครงการวิจัยไว้เป็นส่วนหนึ่งในสายงานการบังคับบัญชา เพื่อให้การดำเนินงานโครงการวิจัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจัดตั้งองค์กรตามแผนผังที่ปรากฏ ดังนี้

แผนภูมิองค์กรและหน้าที่ความรับผิดชอบ

และคณะกรรมการบริหาร โครงการวิจัย ก็ได้กำหนดกระบวนการขั้นตอนการดำเนินงานที่เชื่อมโยงต่อกันเป็น แผนงานเอาไว้ 4 ขั้นตอน คือ กระบวนการขั้นตอนการกำหนดยุทธศาสตร์ กระบวนการขั้นตอนส่งเสริมการ ผลิตข้าวคุณธรรม กระบวนการขั้นตอนการดำเนินงานด้านการตลาดข้าวคุณธรรม กระบวนการขั้นตอนการ พัฒนาสู่การเป็นสถาบัน รายละเอียดการดำเนินการแต่ละกระบวนการขั้นตอน มีดังต่อไปนี้

3.1 กระบวนการขั้นตอนการกำหนดยุทธศาสตร์

ผู้วิจัยดำเนินงานในขั้นตอนการกำหนดยุทธศาสตร์ เริ่มดำเนินการ โดยใช้วิธีการจัดเวทีชาวบ้าน ที่เปิดโอกาส ให้ชาวบ้านทุกคนได้พูดคุยเสนอความคิดและหาข้อสรุปร่วมกัน ไปแต่ละเวทีดังตาราง

ลำดับ	กิจกรรมการวิจัย	วันเดือนปี	กลุ่มเป้าหมาย / จำนวนผู้เข้าร่วม	เป้าหมายการดำเนินงาน	ผลลัพธ์ที่ได้
1	ประชุมจัดทำแผน และข้อเสนอ โครงการวิจัย	31 มี.ค. 2551	หัวหน้าทีมวิจัย นักวิจัย ผอ.ศูนย์ฯ ชาวนาคุณธรรม 200 คน	1. เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการ โครงการประจำปี 2551 2. รับสมัครสมาชิกใหม่ของ โครงการ	1. ข้อเสนอโครงการวิจัยข้าวคุณธรรมและ แผนการดำเนินงานโครงการ 2. ชาวนาสมัครเข้าโครงการ รวมทั้งสิ้น 212 คน
2	นำเสนอโครงการ และแผนดำเนินการวิจัย	1 – 5 พ.ค. 2551	หัวหน้าทีมวิจัย และ นักวิจัย..ใน เครือข่ายสถาบัน วิชาการด้าน สหกรณ์ทุก โครงการ	1. นำเสนอรอบคิดการ ดำเนินงานโครงการและ แผนปฏิบัติการที่เป็นไปได้ 2. เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะจาก ผู้ทรงคุณวุฒิและเครือข่าย	ประชุมรวมที่ KU Home พร้อมกันทุก โครงการ 2 วัน และนำเอาผลงานข้าว คุณธรรมไปร่วมจัด Boot ในงานแสดงผล งานนวัตกรรมของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3	การจัดทำแผน กลยุทธ์ (เครือข่าย คุณค่าข้าวคุณธรรม)	15 พ.ค. 2551	หัวหน้าทีมวิจัย นักวิจัย ผอ.ศูนย์ฯ ชาวนาคุณธรรม 20 คน	เพื่อให้หัวหน้าทีมวิจัย นักวิจัย และ ผอ.ศูนย์ฯ ชาว คุณธรรมได้ร่วมกันกำหนด ทิศทางก้าวเดิน ไปข้างหน้า อย่างมั่นคง ชัยยืน	ชาวนา ร่วมกันวิเคราะห์ SWOT และ ร่วมกันกำหนด วิสัยทัศน์ได้ดังนี้ เครือข่ายชาวนา ที่มี ศิลเด่น เป็นงาน ชาวนาวิชา พัฒนาคุณค่าสหกรณ์ บุญนิยม เป็นต้นแบบสังคมชีวิตพอเพียง และได้ร่วมกันกำหนดพันธกิจ แผนกลยุทธ์ แผนธุรกิจ แผนงานอื่นๆที่จำเป็น - จัดทำคู่มือวิธีการตรวจรับรองศิลป ความคุณธรรมและมาตรฐานเกษตร อินทรีย์ ภายในโครงการฯ - จัดทำรายการวิทยุชุมชน(คำบอกเล่าจาก ชาวนา) เพื่อประชาสัมพันธ์ สื่อสาร ขยาย ความรู้ดีๆสู่กลุ่มชาวนา

รายละเอียดเกี่ยวกับการกำหนดยุทธศาสตร์โครงการข้าวคุณธรรม นั้นคณะผู้วิจัยได้เริ่มจากการตั้งคำถามที่ ต้องการคำตอบ จากชวานาคุณธรรม ที่เข้าร่วมเวที 3 ข้อ ดังนี้ 1.ปัจจุบันเราอยู่ที่ใด 2.เราจะไปที่ใด 3.แล้วเราจะ ไปกันอย่างไร ผลจากการระดมสมองร่วมกันแล้ว เรา ได้กรอบแนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์ตามตารางต่อไปนี้

แนวทางการยุทธ์ : การสร้างทาสินค้า "ข้าวคุณธรรม"		ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	แผนปฏิบัติการ
มุมมอง ด้านการเงิน		<ul style="list-style-type: none"> - ยอดจำหน่ายผลผลิตที่เพิ่มขึ้น - การเพิ่มขึ้นของมูลค่าผลผลิตที่ได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - 20% - 20% 	โครงการประเมินผล
มุมมอง ด้านลูกค้า		<ul style="list-style-type: none"> - ความสนใจของผู้บริโภคในสินค้า - ความพึงพอใจของผู้บริโภค 	<ul style="list-style-type: none"> - อยู่ในเกณฑ์ดี - อยู่ในเกณฑ์ดี 	โครงการประเมินผล
มุมมอง ด้านกระบวนการ		<ul style="list-style-type: none"> - การวางจำหน่ายสินค้าตามข้อตกลงของพันธมิตร - การตลาดข้าวเปิดตัวผลิตภัณฑ์ "ข้าวคุณธรรม" - การรับประกันผลผลิตจากสมาชิกโครงการ - การลดราคาต้นทุนการผลิต - การปฏิบัติตามเงื่อนไขการผลิตข้าวคุณธรรมในกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 	<ul style="list-style-type: none"> - 100% - เม.ย. - เดือนก.พ. - 25% - 75% 	<ul style="list-style-type: none"> - โครงการตลาดข้าวเปิดตัวสินค้า - แผนงานสร้างทีม/ติดต่อพันธมิตร - แผนส่งเสริมการผลิต
มุมมอง ด้านการเฝ้าระวังและพัฒนา		<ul style="list-style-type: none"> - มีแผนปฏิบัติการ - มีกรอบการทำงาน - ทีมงานที่มีทักษะความรู้ความเข้าใจ 	<ul style="list-style-type: none"> - 1 เดือน - 1เดือน - 100% 	<ul style="list-style-type: none"> - แผนงานข้าวคุณธรรม - การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ - การศึกษาดูงาน

ภาพฝันของกลุ่มชวานาคูณธรรมที่จะนำไปสู่การกำหนดวิสัยทัศน์

1. กลุ่มข้าวคุณธรรมจะเป็นกลุ่มที่มีอำนาจ เพราะมีปัจจัยการผลิตที่สามารถผลิตเองได้ นี่คือนี่ที่จะใช้เป็นอาวุธ(เครื่องมือ)ในการปฏิบัติชวานา
2. กลุ่มชวานาคูณธรรมจะเป็นที่พึ่งของชวานากลุ่มอื่นๆและสังคมทั่วไป
3. กลุ่มชวานาคูณธรรมต้องพึ่งพาตนเองให้ได้ 100 % ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการผลิต ปัจจัยเรื่องอาหารมีพอเพียง เมล็ดพันธุ์มีพร้อม
4. สร้างต้นแบบที่เป็นทางรอดของมวลมนุษยชาติต้องทำให้ได้ ไปสู่จุดมุ่งหมายที่มุ่งหวัง โดยยึดหลักคุณธรรมเป็นที่ตั้ง
5. ชวานามีอำนาจการต่อรอง ทั้งทางด้านการค้า และสังคม
6. กลุ่มข้าวคุณธรรมเป็นผู้เอื้อต่อชาวบ้านทั่วไปใครๆก็สามารถมาขอกินได้โดยไม่ต้องซื้อ ชาวบ้านทั่วไปจะหมดความอดอยาก เราจะเป็นครัวที่ปลอดภัยของโลก

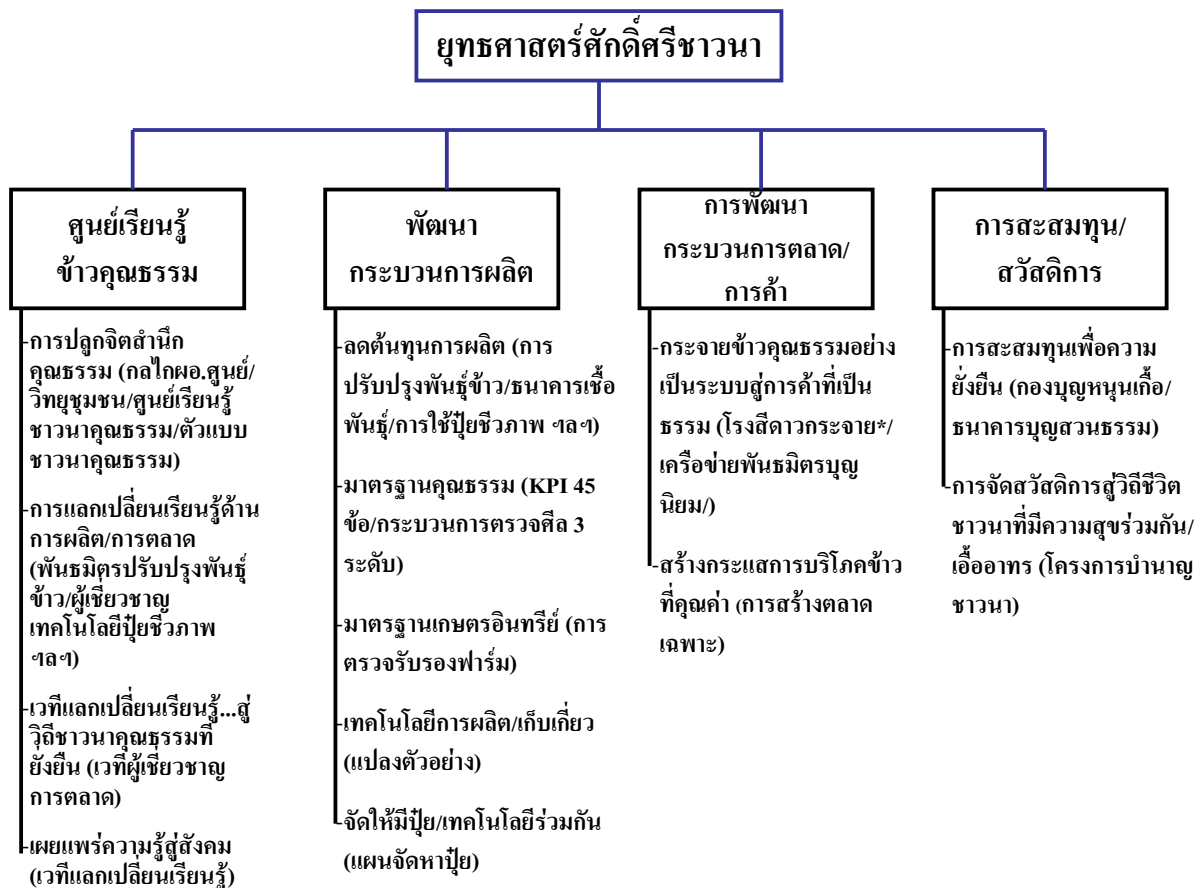
ฯลฯ

ผลจากเวทีข้างต้นพวกเราได้ช่วยกันสังเคราะห์และกำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ และแผนกลยุทธ์ ดังนี้

วิสัยทัศน์

เครือข่ายชวานาที่มี ศิลเด่น เป็นงาน ชาวนาวิชา

พัฒนาคุณค่าสหกรณ์บุญนิยม เป็นต้นแบบสังคมชีวิตพอเพียง

3.2 กระบวนการขั้นตอนส่งเสริมการผลิตข้าวคุณภาพ

กระบวนการของขั้นตอนส่งเสริมการผลิตข้าวคุณภาพ ประกอบด้วย

3.2.1 การรับสมัครสมาชิก

- เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ จะต้องเป็นเกษตรกรที่มีพื้นที่การผลิตอยู่ในเขตจังหวัดยโสธร อำนาจเจริญ มุกดาหาร ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ และต้องเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโครงการฯ จัดขึ้นอย่างต่อเนื่องและต้องมีแผนในการปรับเปลี่ยนระบบการเกษตรให้มีการปลูกพืชอย่างหลากหลาย หรือผสมผสานตั้งแต่ปีแรกที่เข้าสู่การเป็นสมาชิกและเป็นที่ยอมรับของชุมชน
- เมื่อได้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการข้าวคุณภาพแล้ว ให้เกษตรกรที่สนใจกรอกเอกสารกับเจ้าหน้าที่นักส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ของโครงการฯ เพื่อขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของโครงการฯ โดยเอกสารนั้นได้แก่
 1. สัญญาข้อตกลง
 2. ประวัติฟาร์ม
 3. แผนการผลิต
 4. แผนผังฟาร์มเกษตรอินทรีย์
- ทันทีที่สมัคร เกษตรกรผู้สมัครจะต้องปฏิบัติตามระเบียบและข้อกำหนดมาตรฐานของโครงการฯ ตลอดจนเข้าร่วมกิจกรรมที่โครงการฯ จัดขึ้นอย่างต่อเนื่อง
- เมื่อโครงการฯ ได้รับใบสมัครแล้วให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ ดำเนินการตรวจเอกสารต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
 1. การลงนามในเอกสารสัญญาข้อตกลง ,ประวัติฟาร์มและแผนการผลิต
 2. แผนผังฟาร์มเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร
 3. รายละเอียดพื้นที่การผลิตเกษตรอินทรีย์ของแต่ละแปลง
- ถ้าใบสมัครถูกต้องสมบูรณ์ก็ให้เจ้าหน้าที่รับลงทะเบียนการสมัคร พร้อมกับเก็บเงินค่าสมัครในอัตราที่โครงการฯ ได้กำหนด
- ในการต่ออายุใบสมัครประจำปีให้กรอกแบบฟอร์มแผนการผลิต เว้นแต่สมาชิกที่สัญญาหมดอายุ (ให้กรอกเอกสารสัญญาข้อตกลง) และประวัติฟาร์ม (กรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงการถือครองพื้นที่)
- หลังจากสมาชิกได้สมัครเข้าร่วมโครงการฯ ทางโครงการฯ จะจัดทำคู่มือมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ให้กับสมาชิก

3.2.2 การสนับสนุนส่งเสริมให้สมาชิกทำเกษตรอินทรีย์ข้าวคุณภาพ

โครงการฯ จะจัดกิจกรรมสนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์ให้กับผู้สมัครและสมาชิกกองทุนหนุนเกื้อ ซึ่งผู้สมัครและสมาชิกจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ได้แก่

- การฝึกอบรมมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ข้าวคุณธรรม

โครงการฯ จะจัดให้มีการฝึกอบรมเรื่องมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ข้าวคุณธรรม ให้กับผู้สมัครและสมาชิกอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง หรือตามความจำเป็น โดยการอบรมจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับความสำคัญของการตรวจสอบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์, มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (ของสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์หรือ มกท. มาตรฐาน Bioswiss มาตรฐาน Krave หรือมาตรฐานอื่นๆ) ในเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตของสมาชิก และระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกในการจัดทำเอกสารฟาร์ม

- การฝึกอบรมเทคนิคเกษตรอินทรีย์ข้าวคุณธรรม (โรงเรียนชานาคุณธรรม, การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตแบบมีส่วนร่วม)

โครงการฯ จะจัดให้มีการอบรมเทคนิคเกษตรอินทรีย์ในเรื่องที่สำคัญต่อไปนี้

การปรับปรุงบำรุงดินในระบบเกษตรอินทรีย์

การทำปุ๋ยหมัก การทำน้ำหมัก

การวางแผนการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยน้ำหมัก น้ำสกัดชีวภาพ)

การป้องกันการกำจัดศัตรูพืชแบบเกษตรอินทรีย์

การคัดเมล็ดพันธุ์ข้าวปน

การปรับปรุงพันธุ์ข้าวด้วยวิธีผสมเกสร

การจัดการ ก่อน – หลัง การเก็บเกี่ยวเพื่อให้ได้ความชื้นตามที่กำหนด ฯลฯ

- การจัดหาปัจจัยการผลิต

โครงการฯ มีนโยบายที่จะจัดหาปัจจัยการผลิตให้กับสมาชิกอันได้แก่ เมล็ดพันธุ์ข้าว เมล็ดพันธุ์พืชสด พืชหมุนเวียน ต้นกล้าไม้ ไม้ใช้สอย ฯลฯ วัตถุประสงค์สำหรับทำปุ๋ยหมัก เช่น รำอ่อน กากน้ำตาล แกลบ มูลสัตว์ กากอ้อย ขี้เลื่อย ไม้เนื้อแข็ง กระสอบ ภาชนะบรรจุผลผลิต

3.2.3 การตรวจสอบและควบคุมมาตรฐานคุณธรรม

- เมื่อโครงการฯ ได้รับลงทะเบียนการสมัครแล้ว ให้กรรมการรับรองหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ดำเนินการมอบหมายการตรวจสอบและควบคุมมาตรฐานฟาร์มของผู้สมัคร

- การคัดเลือกผู้ตรวจ เพื่อมอบหมายงานตรวจฟาร์มจะพิจารณาจากหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. ผู้ตรวจจะต้องผ่านการฝึกอบรมจากโครงการฯ หรือจากหน่วยงานอื่นที่โครงการฯ ยอมรับ เช่น มกท. เป็นต้น และได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการบริหารโครงการฯ เป็นผู้ตรวจฟาร์มภายในโครงการฯ
2. ผู้ที่ได้รับมอบหมายงานตรวจจะต้องไม่มีความสัมพันธ์ทางสายเลือดโดยตรงกับผู้รับการตรวจ
3. ความสัมพันธ์อื่นๆ ระหว่างผู้ตรวจและผู้สมัคร ที่อาจทำให้ผู้ตรวจมีอคติทั้งทางบวกและทางลบต่อผู้สมัคร

- ผู้ตรวจฟาร์มจะได้รับทราบข้อมูลของผู้สมัครและสำเนาเอกสารการสมัครต่างๆ รวมถึงเพิ่มข้อมูลต่างๆของผู้สมัคร รวมถึงรายงานการตรวจในครั้งที่ผ่านๆมา
- การตรวจฟาร์มปกติจะดำเนินการอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และจะมีการตรวจติดตามพิเศษเพิ่มเติมอยู่เป็นประจำตลอดไป โดย ผู้อำนวยการศูนย์ข้าวคุณธรรม ประจำชุมชนนั้น ๆ
- ผู้ตรวจจะดำเนินการไปตรวจฟาร์มภายใน 15 วัน หลังจากที่ได้รับมอบหมายงานตรวจ โดยผู้ตรวจจะนัดหมายกับผู้สมัครเองโดยตรง (ในกรณีแจ้งล่วงหน้า)

3.2.4 การตรวจฟาร์ม

- ผู้ตรวจจะต้องตรวจความถูกต้องของขบวนการผลิตของผู้สมัครและประเมินความเสี่ยงของการผลิตเกษตรอินทรีย์
- ในแต่ละครั้งของการตรวจ ผู้ตรวจอาจจะตรวจแปลงเกษตรอินทรีย์ / ที่ขอรับรองอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และแปลงเกษตรอินทรีย์ที่ไม่มีการผลิตและหรือมีการผลิตพืชประเภทอื่นแต่ไม่ต้องการรับรองผลผลิตปีละ 1 ครั้ง
- ในแต่ละครั้งของการตรวจ ผู้ตรวจอาจจะสุ่มตรวจสถานที่เก็บเครื่องมือ และสถานที่เก็บผลผลิตตลอดจนเอกสารการผลิตอื่นๆ ก็ได้ ในแต่ละรอบปีการผลิต จะต้องมีการตรวจสถานที่เก็บเครื่องมือ และสถานที่เก็บผลผลิตตลอดจนเอกสารการผลิตอย่างน้อย 1 ครั้ง
- ผู้ตรวจจะดำเนินการตรวจด้วยการสัมภาษณ์ผู้สมัครและ สังเกตแปลงการผลิตและ ตรวจสอบเอกสารการผลิตที่เกี่ยวข้อง
- เมื่อทำการตรวจฟาร์มแล้ว ผู้ตรวจจะต้องดำเนินการจัดทำรายงานตรวจเกษตรอินทรีย์โดยทันที และให้ผู้สมัครได้อ่านรายงานการตรวจก่อนที่จะให้ผู้สมัครลงนามรับทราบรายงานการตรวจฟาร์มของตัวเอง
- ผู้ตรวจจะต้องส่งรายงานให้กับกรรมการรับรองภายใน 15 วัน หลังจากที่ได้ทำการตรวจฟาร์ม

3.2.5 การรับรองมาตรฐานข้าวคุณธรรม

- เมื่อโครงการได้รับรายงานการตรวจฟาร์มจากผู้ตรวจแล้ว โครงการจะจัดประชุมกรรมการรับรองภายใน 30 วัน หลังจากที่ได้รับรายงานการตรวจฟาร์ม เพื่อพิจารณารับรองการผลิตเกษตรอินทรีย์ของผู้สมัคร โดยพิจารณาจากข้อมูลเอกสารการสมัครและรายงานการตรวจฟาร์ม
- กรรมการและ เจ้าหน้าที่ ที่มีส่วนสัมพันธ์โดยตรงกับผู้สมัครที่อยู่ระหว่างการพิจารณารับรองเกษตรอินทรีย์จะต้องงดออกเสียง หรือไม่เข้าร่วมประชุมในช่วงดังกล่าว
- ในกรณีที่มีการมอบหมายให้ผู้ใดผู้หนึ่งเป็นผู้พิจารณารับรองการผลิตเกษตรอินทรีย์ของผู้สมัคร ผู้พิจารณานั้นจะต้องไม่ใช่คนเดียวกับผู้ที่ได้ทำหน้าที่ตรวจฟาร์มที่กำลังพิจารณาในครั้งนั้นๆ
- ผลการพิจารณารับรองอาจมีข้อสรุปดังต่อไปนี้
 1. ไม่มีข้อมูลเพียงพอในการตัดสินใจ และกำหนดให้มีการตรวจฟาร์มใหม่บางส่วนหรือทั้งหมด

2. มีข้อมูลเพียงพอแต่ไม่รับรองมาตรฐาน เนื่องจากผู้สมัคร ไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานหรือระเบียบของโครงการฯ
3. มีข้อมูลเพียงพอ และรับรองมาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์ของผู้สมัคร
4. มีข้อมูลเพียงพอและรับรองมาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์ของผู้สมัคร แต่มีข้อกำหนดที่เป็นเงื่อนไข หรือข้อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงการผลิตในบางเรื่อง

- ผลการพิจารณารับรองจะต้องมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรในแบบฟอร์ม รายงานสรุปผลการพิจารณารับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของโครงการฯ และมีการแจ้งผลให้ผู้สมัครได้ทราบโดยใช้แบบฟอร์ม ใบแจ้งผลการพิจารณารับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของโครงการฯ โดยรวดเร็ว

- ให้ใช้เอกสารแบบฟอร์ม ใบมอบหมายงานตรวจมาตรฐานเกษตรอินทรีย์บันทึก กรณีมีการมอบหมายตรวจติดตาม และผู้ถูกมอบหมายจะต้องตรวจติดตามโดยเร็วแล้วส่งรายงานการตรวจติดตามก่อนการสรุปผลการพิจารณารับรองภายในของโครงการฯ ในการประชุมครั้งนั้นๆ

- เมื่อได้ผ่านการรับรองฟาร์มครั้งแรก(ปีแรก) นี้แล้วจึงนับว่า ผู้สมัครได้เข้าเป็นสมาชิกของโครงการฯ ที่ขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างสมบูรณ์ โดยสถานะที่ได้รับการรับรองจะได้รับการรับรองเป็นเกษตรอินทรีย์ระยะปรับเปลี่ยน วาระของการรับรอง จะมีอายุ 12 เดือน นับจากวันพิจารณารับรอง และเมื่อได้ผ่านการรับรองฟาร์มแปลงเดิมนี้ในครั้งต่อไป (ปี2ขึ้นไป) จึงมี สถานะที่ได้รับการรับรองผลผลิตเป็น เกษตรอินทรีย์อย่างสมบูรณ์ โดยวาระของการรับรอง จะมีอายุ 12 เดือน นับจากวันพิจารณารับรอง **ในกรณีพิเศษ** คณะกรรมการรับรองภายในโครงการข้าวคุณธรรม สามารถพิจารณา ยกเว้นระยะปรับเปลี่ยนให้กับเกษตรกรที่เคยได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ตามมาตรฐานของ มกท. และหรือมาตรฐานของ EU จาก องค์กรหรือโครงการอื่นๆ ก็ได้ โดยถือว่าเป็นการรับรองที่ต่อเนื่องจากองค์กรเดิม ทั้งนี้เกษตรกรต้องแสดงหลักฐานใบแจ้งผลการรับรองที่องค์กรเดิมได้แจ้งผลการรับรองให้แก่เกษตรกร ต่อ คณะกรรมการ โครงการข้าวคุณธรรมในวันที่สมัครขอรับการรับรองกับทางโครงการ

3.2.6 การละเมิดมาตรฐาน

- ในการตรวจติดตามฟาร์มครั้งอื่นๆ ถ้าสมาชิกปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของโครงการฯ ไม่จำเป็นต้องมีการพิจารณารับรองใหม่ซ้ำ แต่ในกรณีที่ตรวจพบการละเมิดมาตรฐานให้นำเข้าที่ประชุมพิจารณาของกรรมการรับรองมาตรฐาน เพื่อกำหนดบทลงโทษต่อสมาชิกที่ละเมิดมาตรฐาน

- บทลงโทษสมาชิกที่ละเมิดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อาจประกอบด้วย

1. ระงับการซื้อผลผลิต (รับรองพื้นที่ไม่รับรองผลผลิต)
2. การขยายเวลาระยะปรับเปลี่ยน
3. การให้ออกจากสมาชิกโครงการ หรือ
4. มาตรการอื่นๆ

โดยที่ประชุมรับรองฟาร์มจะพิจารณาบทลงโทษที่เหมาะสมเป็นกรณีๆไป และมีการบันทึกผลการประชุมของสมาชิกแต่ละราย ในกรณีที่สมาชิกที่ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์มาแล้ว 2 ปีขึ้นไป ถ้ามีการละเมิดมาตรฐานไม่มีสิทธิ์สมัครเกษตรอินทรีย์ (เพื่อขายผลผลิต)อีก ต้องเว้นระยะไปอีก 2 ปี แต่ในช่วงที่ไม่ได้สมัครเกษตรอินทรีย์กับทางโครงการฯจะต้องทำเกษตรอินทรีย์ต่อเนื่อง และมีการตรวจสอบจากทางโครงการฯ ในปีที่ 3 จึงจะสามารถสมัครเกษตรอินทรีย์ โดยสมัครใหม่เป็นระยะปรับเปลี่ยน (เพื่อขายผลผลิต) แต่ในกรณีที่สมาชิกเริ่มสมัครแต่ยังไม่ผ่านการรับรองมาตรฐาน คือละเมิดมาตรฐานในปีแรกที่สมัคร ปีต่อไปสามารถสมัครใหม่ได้

3.2.7 การอุทธรณ์

- ในกรณีที่ผู้สมัครหรือสมาชิกไม่เห็นด้วยกับคำตัดสินของกรรมการผู้สมัครหรือสมาชิกสามารถอุทธรณ์ได้กับโครงการฯ โดยแจ้งกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์หรือต่อคณะกรรมการรับรองมาตรฐานภายในโครงการภายใน 15 วัน นับจากวันรับแจ้งผลการพิจารณา
- ให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์บันทึกคำอุทธรณ์ แล้วแจ้งต่อผู้รับผิดชอบโครงการฯ เพื่อเรียกประชุมกรรมการรับรอง ภายใน 15 วัน หลังจากได้รับคำอุทธรณ์
- ในระหว่างการอุทธรณ์ให้ถือว่า ผลการรับรองครั้งล่าสุดยังมีผลบังคับใช้อยู่
- กรรมการรับรองอาจยืนยันหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขการพิจารณารับรองใหม่ได้ และให้แจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ให้ทราบอีกที

3.2.8 การเก็บเกี่ยวผลผลิต

1. เกษตรกรเก็บเกี่ยวข้าวและนวดเป็นข้าวเปลือกแล้วนำบรรจุในกระสอบบรรจุข้าวเปลือกที่ทางโครงการจัดหาให้
2. โครงการรับรวบรวมข้าวเปลือกคุณภาพที่มีความชื้นไม่เกิน 14 % คุณภาพข้าว 36 % ขึ้นไป โดยราคาข้าวเปลือกเป็นไปตามมติของที่ประชุมร่วมระหว่างชาวนาและกรรมการบริหาร
3. การจัดเก็บข้าวเปลือกจะจัดเก็บเป็นกองตามชนิดข้าวและระดับมาตรฐาน ซึ่งได้กำหนดร่วมกันในที่ประชุมคณะกรรมการบริหาร โครงการ

3.3 กระบวนการขั้นตอนการดำเนินงานด้านการตลาดข้าวคุณภาพ

3.3.1 ดำเนินการขจัดทะเบียนเครื่องหมายการค้า ข้าวคุณภาพ

โครงการวิจัยได้จัดประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการและผู้อำนวยการศูนย์ข้าวคุณภาพทุกศูนย์ เพื่อระดมความคิดเห็นและออกแบบเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ของข้าวคุณภาพที่สะท้อนถึงเอกลักษณ์ของโครงการและมติของที่ประชุมในวันนั้นได้คัดเลือกเครื่องหมายที่ได้ช่วยกันออกแบบแล้ว เพื่อใช้เป็นสัญลักษณ์โครงการพร้อมให้ใช้แบบที่คัดเลือกแล้วนั้น เป็นเครื่องหมายการค้าของสินค้าข้าวคุณภาพ

รูปแบบของเครื่องหมายการค้า “ข้าวคุณธรรม” ที่ได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุม

คำอธิบายเครื่องหมายการค้า

ข้าวคุณธรรม คือ ชื่อผลผลิต และ เครื่องหมายการค้า

คิดเด่น เป็นงาน ชาญวิชา คือ หลักปรัชญาพื้นฐานในการพัฒนาสมาชิก

คิดเด่น มุ่งปลูกฝังให้สมาชิกปฏิบัติศีล ดำเนินวิถีชีวิตให้ขึ้นไปตามแนวทางสัมมา
อริยมรรคมีองค์ 8 เพื่อขัดเกลาให้สมาชิกมีวิญญาณที่อิสระพ้นจากอำนาจครอบงำของกิเลส ตัณหา
อุปาทาน จนสามารถอยู่เหนือโลก (**โลกุตระ**)

เป็นงาน มุ่งพัฒนาศักยภาพ ความรับผิดชอบในการงาน(กรรม) อันเป็นแก่นสารสาระ
ของชีวิตที่ต้องตระหนักถึงคุณค่าของการงาน(ทำกรรม) ที่เอื้อต่อความเจริญงอกงามทั้งประโยชน์ตน
ประโยชน์ท่าน ประโยชน์สูง ประหยัดสุด อันจะเป็นความอนุเคราะห์แก่อุทฺถโลก (**โลกาณุกัมปายะ**)

ชาญวิชา มุ่งพัฒนาให้สมาชิกเกิดสติปัญญามีความรู้เท่าทันโลก ทันสังคม คิดเป็น ทำเป็น
แก้ปัญหาเป็น โดยรู้ทั้งโลกียะและโลกุตระ (**โลกวิทู**)

รวงข้าว หมายถึง อาหารที่มีคุณค่าต่อทุกชีวิตและมืออย่างอุดมสมบูรณ์

รูปมือ หมายถึง มือของสมาชิกชวานาคุณธรรม

ชูสามนิ้ว หมายถึง สมาชิกผู้ที่มีคุณสมบัติ ครบลักษณะ 3 ประการ ได้แก่ **โลกุตระ โลก**

นุกัมปายะ โลกวิทู ต้องได้รับการยกย่องเชิดชู นับได้ว่าเป็น **ศักดิ์ศรีชวานา**

โครงการวิจัยได้ดำเนินการยื่นขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าสำหรับสินค้าข้าว ที่สำนักงาน
พาณิชย์ จังหวัดยโสธร และได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้า จากนายทะเบียน คือ สำนักเครื่องหมาย
การค้า กรมทรัพย์สินทางปัญญา เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2551เรียบร้อยแล้ว

3.3.1 การดำเนินงานในส่วนของการเจรจาขายข้าวคุณธรรม

ในส่วนของกระบวนการดำเนินงานเจรจาขายข้าวคุณธรรมนั้น คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ได้
ดำเนินการเจรจาขายข้าวคุณธรรม 2 ลักษณะ คือ เจริญขายตลาดข้าวเปลือก และเจรจาขายตลาดการแปรรูปเป็น
ข้าวสาร ผลการเจรจาเป็นดังตารางข้างล่างต่อไปนี้

ลำดับ	กิจกรรมการวิจัย	วันเดือนปี	กลุ่มเป้าหมาย / จำนวนผู้เข้าร่วม	เป้าหมายการดำเนินงาน	ผลลัพธ์ที่ได้
1.	การจัดการด้านการตลาดข้าวคุณธรรมสู่ระบบการค้าที่เป็นธรรม (Fairtrade)	1 ม.ค. 52 ถึง 31 มี.ค. 52	หัวหน้าโครงการ นักวิจัย ผอ.ศูนย์ข้าวคุณธรรม ชาวนาสมาชิกในโครงการทุกคน เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมและหน่วยเจรจาธุรกิจของบริษัทเอกชนที่เข้าร่วมเจรจา	1.พัฒนาการตลาดข้าวอินทรีย์คุณธรรมสู่ระบบการค้าแบบ Fairtrade 2.เพื่อจัดสรรผลผลิตส่งขายแก่กลุ่มการตลาดที่สนับสนุนให้เกิดการค้าอย่างเป็นธรรม 3.เพื่อสร้างอำนาจการต่อรองราคาแก้ปัญหาการค้าข้าวตกต่ำโดยไม่ต้องไปประท้วงเรียกร้องของงานองจํานำ และขอความช่วยเหลือจากอำนาจรัฐ(รัฐบาล)	ดำเนินการตลาดโดยจัดสรรผลผลิตข้าวคุณธรรมขายให้แก่ ห้างร้าน ต่างๆ ดังนี้ 1. ห้างสยามพารากอน และ The Mall Group กรุงเทพฯ ปริมาณการขายข้าวสารมะลิ105 ข้าวกล้อง ประมาณ 30,000 กก. (ข้าวสาร) ดำเนินการแปรรูปส่งตลอดปี 2. บริษัทพลังบุญ จำกัด กรุงเทพฯ และ บริษัทแต่ชีวิต จำกัด ปริมาณการขายข้าวสารมะลิ105 ข้าวกล้อง ข้าวมะลิแดง ประมาณ 50,000 กก. (ข้าวสาร)ดำเนินการแปรรูปส่งตลอดปี 3. เข้าร่วมโครงการออร์รอยทั่วไทยสั่งได้ที่ไปรษณีย์(สดจากนาถึงหน้าบ้าน) คาดว่าจะขายข้าวได้ประมาณ 50,000 กก. ขายส่งให้ไปรษณีย์ตลอดปี 4. ออกร้านขายข้าวคุณธรรมงานวันเกษตรแห่งชาติ ปริมาณข้าวเปลือกหอมมะลิ 105 และข้าวหอมมะลิแดง รวมประมาณ 18,000 กก. ดำเนินการ (ข้าวสาร 9,000 กก.) เมื่อต้นเดือน กุมภาพันธ์ 2552 5. กำลังเจรจการค้าแบบเป็นธรรมกับเครือข่ายจอยมาร์ท บริษัทเจริญไอศถจํักัด ข้าวหอมมะลิ105 จำนวน 100,000 กก. คาดว่าจะได้ทำการส่งขายตลอดปี 2552

ข้าวคุณธรรม เมื่อสีแปรรูปเป็นข้าวกล้องแล้วจะมีคุณค่าสูงมากเพราะเป็นอาหารชั้นเลิศ บ่อเกิดวิตามินหลากหลาย คุณค่าอาหารมากมาย สบายกินข้าวกล้องเป็นยา โครงการข้าวคุณธรรมเมื่อไปเจรจาขายข้าวคุณธรรมกับลูกค้า จะมีข้อเสนอในการเจรจาสำคัญบทหนึ่งว่า เราเอาของดีราคาถูกลงมาฝาก ขอให้ท่านได้โปรดพิจารณาคำถามที่ผู้เจรจาทถามกลั้มมาที่เรามากที่สุด คือ ของดีราคาถูกมีด้วยหรือ ทำได้อย่างไร เราก็ตอบเขาไปว่า เราพยายามลดต้นทุนการผลิตไม่คิดอขายมุขไม่ผิดศีลธรรม ควบคุมคุณภาพให้ข้าวมีเปอร์เซนต์สูง ไม่ทิ้งเมล็ดข้าวหัก และพวกเราปลูกข้าวนี้ด้วยใจที่เป็นธรรม แล้วลูกค้าก็กล่าวขึ้นว่า ข้าวหักมันไม่งามนะ เราก็ตอบทันทีว่า เวลาที่คน

ไทยกินข้าว เราต้องเคี้ยวข้าวกันทุกคน เราอยากให้คุณไทยได้กินข้าวดีๆนี้ เราไม่อยากขายข้าวนี้ให้ต่างชาติซึ่งต่างชาตินั้นหลอกให้ทางการประเทศไทย กำหนดมาตรฐานคุณภาพข้าวแบบกีดกันชาวนาให้ไม่สามารถแปรรูปข้าวส่งออกด้วยตัวเองได้เพราะไม่มีเงินลงทุนสร้างโรงสีข้าวเป็นร้อยล้านบาท สุดท้ายแล้วคู่แข่งจากตักสินใจซื้อข้าวเราทุกราย

3.4 กระบวนการขั้นตอนการพัฒนาสู่การเป็นสถาบัน

เมื่อชวานาคณะธรรมรวมตัวกันอย่างมีคุณค่าได้แล้ว การขยายคุณค่าให้แพร่กระจายไปสู่เครือข่ายสังคมให้ต่อเนื่องออกไป ก็สามารถจัดตั้งให้เกิดขึ้นได้เช่นเดียวกัน กลุ่มชวานาคณะธรรมจึงได้ดำเนินการร่วมกันออกกองทุนเพื่อจัดสวัสดิการชุมชน เป็นพัฒนาสู่สถาบันทางสังคมของชวานา โดยชวานา เพื่อชวานา ให้คงอยู่อย่างยั่งยืนต่อไป

3.4.1 หลักการสำคัญของกองทุนชุมชน

ผู้สมัครเป็นสมาชิกต้องเข้าร่วมในกิจกรรมและให้ความร่วมมือร่วมใจกันเสียสละ เป็นการยอมเพื่อให้บุญที่เราได้ให้ไปแล้วนั้นจะช่วยเอื้อเกื้อกูลประโยชน์ต่อสมาชิกทุกคน ซึ่งจะทำให้คนอยู่ด้วยกันในสังคมด้วยความพอดี ความพอเพียง ไม่เอาเปรียบธรรมชาติ ไม่ใช่ยอมเพื่อ

3.4.2 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนชุมชน

1. เพื่อเป็นการส่งเสริม ปลูกฝังและสร้างนิสัยการอดออมให้เกิดขึ้นในหมู่สมาชิกชวานาคณะธรรมและคนในครอบครัว เป็นการพัฒนาจิตใจของสมาชิกให้เป็นคนมีคุณธรรม 4 ประการ คือ

- 1.1 เป็นคนดีมีความซื่อสัตย์
- 1.2 เป็นคนดีไม่เห็นแก่ตัว
- 1.3 เป็นคนดีไม่มัวเมาในสิ่งอบายมุข
- 1.4 เป็นคนดีรู้จักรักสามัคคี

2. พัฒนาตัวสมาชิกให้เป็นคนเรียนรู้ที่พึ่งตนเองและพึ่งพากันและกัน ดังนี้

- 2.1 เป็นคนที่ขยันใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ
- 2.2 เป็นคนที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่
- 2.3 เป็นคนที่คิดสร้างสรรค์สามารถแก้ปัญหาได้
- 2.4 เป็นคนที่มีความเป็นมนุษย์พันธ์ที่ดีต่อทุกๆคนทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขและยั่งยืน

3.4.3 การดำเนินงานจัดตั้งกองทุนกู้

- 1.) รับสมัครสมาชิกการออมโดยทุกคนต้องยอมรับในหลักการออมเอาไว้ให้ ไม่ใช่ออมเพื่อกู้
- 2.) ให้มีคณะกรรมการบริหารที่มาจากการเลือกตั้งจากสมาชิกที่บรรลุนิติภาวะแล้ว โดยคณะกรรมการจะเป็นผู้ร่างระเบียบข้อบังคับเสนอต่อที่ประชุม
- 3.) แนวทางการออมเพื่อสวัสดิการชุมชนจะให้สมาชิกทุกคนออมเงิน โดยออมไว้ที่บ้านให้ได้วันละ 1 บาท กรณีไม่สามารถหาเงินออมได้วันละ 1 บาท ให้สมาชิกออมอย่างอื่นแทน เช่น ออมมูลสัตว์ ออมขยะ หรือออมแรงงาน โดยกลุ่มจะจ้างทำงาน เช่น ทำปุ๋ย ปลูกผัก ไร่สารพิษและอื่นๆ อัตราค่าการ มูลสัตว์ ปุ๋ยคอก ฟางข้าว หญ้าแห้ง กิโลกรัมละเท่าใดให้กำหนดกันที่ประชุมใหญ่
- 4.) การนับวันที่ได้รับสิทธิประโยชน์ของสมาชิก กรรมการต้องแจ้งให้สมาชิกทราบอย่างชัดเจน โดยเริ่มนับในวันที่สมาชิกชำระเงินค่าสมัครแรกเข้าเป็นวันแรก
- 5.) กรณีผู้ที่สุขภาพไม่แข็งแรงผู้ที่เจ็บป่วย มีความประสงค์จะสมัครเป็นสมาชิกให้อยู่ในดุลยพินิจของกรรมการ โดยพิจารณาจากสภาพคล่องทางสถานะการเงินของกลุ่มและพิจารณาในด้านมนุษยธรรม
- 6.) คณะกรรมการบริหารจะต้องจัดการ โดยเน้นความประหยัดเรียบง่าย และก่อให้เกิดรายได้จากเงินออมที่มีอยู่ให้เพิ่มขึ้นเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับกองทุน

3.4.4 ระเบียบการรับสมาชิกกองทุนกู้

- 1.) สมัครเป็นสมาชิกทั้งครอบครัว 3 คนขึ้นไปไม่จำกัดอายุ
- 2.) ผู้ที่มีอายุ 60-70 ปี จะสมัครเป็นสมาชิก ต้องสมัครพร้อมกันกับผู้สมัครที่มีอายุไม่เกิน 40 ปี (จับคู่สมัคร)
- 3.) ผู้ที่มีอายุน้อยกว่า 60 ปีสมัครเข้าได้ตลอดเวลา
- 4.) ผู้รับผลประโยชน์ต้องเป็นสมาชิกหรือมอบให้กองทุนกู้แทนที่
- 5.) สมาชิกต้องนำเงินออมวันละบาทมาออมร่วมกันทุกเดือนถ้าขาดส่งออมเกิน 3 เดือนติดต่อกัน โดยไม่มีเหตุอันสมควรให้ขาดจากการเป็นสมาชิก

3.4.5 ปัจจัยการออม

- 1.) เงินเดือนละ 30 บาท (วันละ 1 บาท)
- 2.) ปุ๋ยคอก เช่น มูลวัว ควาย กิโลกรัมละ 1 บาท
- 3.) ฟางแห้ง ใบหญ้าแห้ง กิโลกรัมละ 1 บาท
- 4.) ข้าวเปลือก ข้าวสาร (ราคาตามท้องตลาด)
- 5.) ผัก ผลไม้ ไร่สารพิษ ราคาตามท้องตลาด
- 6.) ขยะ เช่น เศษเหล็ก กระดาษ ขวด ฯลฯ ราคาตามท้องตลาด

3.4.6 การบริหารเงินออมกองทุนให้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

- 1.) 20% ให้สำรองเอาไว้เพื่อจัดสวัสดิการ เกิด เจ็บ ตาย
- 2.) 80% ให้ตั้งเป็นกองทุนเพื่อนำไปลงทุนในวิสาหกิจโดยคิดดอกเบี้ยการกู้ยืม 3% ต่อปี รายได้จากดอกเบี้ยนี้ ให้นำไปตั้งเป็น กองทุนบำเหน็จบำนาญชราภาพ

กองทุนบำเหน็จบำนาญชราภาพ สามารถหารายได้เพิ่มจากการบริจาคหรือการสนับสนุนของภาครัฐ ภาคเอกชน หรือรายได้อื่นๆ ที่คณะกรรมการบริหารเห็นสมควร

3.4.7 แนวทางและเงื่อนไขในการจัดสวัสดิการ

เมื่อสมาชิกทำการออมได้ครบ 6 เดือน (180 วัน) ขึ้นไป ผู้ออมจึงจะเริ่มมีสิทธิ ได้รับการช่วยเหลือจัดสวัสดิการ ได้ดังนี้

- 1.) **สวัสดิการเกิด** ถ้าสมาชิกคลอดบุตร เด็กเกิดใหม่จะได้เงินรับขวัญบุตรคนละ 700 บาท ส่วนมารดาจะได้รับสวัสดิการคลอดบุตร 300 บาท (รวม 1,000 บาท)
- 2.) **สวัสดิการเจ็บป่วย** ถ้าสมาชิกเจ็บป่วยเข้ารับการรักษาด่วนในโรงพยาบาลจนแพทย์สั่งให้เป็นคนไข้ใน จะได้รับสวัสดิการเยี่ยมป่วยคนละ 100 บาท (ปีละไม่เกิน 1,000 บาท) ส่วนกรณีมารดาที่เจ็บป่วยเนื่องจากการคลอดบุตรจนต้องนอนพักรักษาตัวในโรงพยาบาลจะได้รับสวัสดิการเยี่ยมคลอดคนละ 100 บาท (ไม่เกิน 5 คิน)
- 3.) **สวัสดิการค่าปลงศพ** ในกรณีที่สมาชิกเสียชีวิตลง มีเงื่อนไขในการจ่ายสวัสดิการ ดังนี้
ถ้าออมครบ 180 วันขึ้นไปจนถึง 364 วันจะได้สวัสดิการปลงศพ 2,500 บาท
ถ้าออมครบ 1 ปี ขึ้นไปจนถึง 2 ปี จะได้สวัสดิการค่าปลงศพ 5,000 บาท
ถ้าออมครบ 2 ปี ขึ้นไปจนถึง 3 ปี จะได้สวัสดิการค่าปลงศพ 7,500 บาท
ถ้าออมครบ 3 ปี ขึ้นไปจนถึง 4 ปี จะได้สวัสดิการค่าปลงศพ 10,000 บาท
ถ้าออมครบ 4 ปี ขึ้นไปจนถึง 5 ปี จะได้สวัสดิการค่าปลงศพ 12,500 บาท
ถ้าออมครบ 5 ปี ขึ้นไปจนถึง 6 ปี จะได้สวัสดิการค่าปลงศพ 15,000 บาท
ถ้าออมครบ 6 ปี ขึ้นไปจนถึง 7 ปี จะได้สวัสดิการค่าปลงศพ 17,500 บาท
ถ้าออมครบ 7 ปี ขึ้นไปจนถึง 8 ปี จะได้สวัสดิการค่าปลงศพ 20,000 บาท
ถ้าออมครบ 8 ปี ขึ้นไปจนถึง 9 ปี จะได้สวัสดิการค่าปลงศพ 22,500 บาท
ถ้าออมครบ 9 ปี ขึ้นไปจนถึง 10 ปี จะได้สวัสดิการค่าปลงศพ 25,000 บาท
ถ้าออมครบ 10 ปี ขึ้นไปจนถึง 11 ปี จะได้สวัสดิการค่าปลงศพ 27,500 บาท
ถ้าออมครบ 11 ปีขึ้นไปจะได้สวัสดิการค่าปลงศพ 30,000 บาท

4.) สวัสดิการบำนาญ (แก่)

คณะกรรมการบริหารกองทุนผูกพันจะพิจารณาจ่าย สวัสดิการบำนาญให้กับผู้สูงอายุ ผู้พิการ หรือ ผู้สมควรได้รับการอนุเคราะห์เป็นพิเศษ โดยใช้เงินจาก กองทุนบำเหน็จบำนาญชราภาพ เท่านั้น โดยเงื่อนไขในการจ่ายสวัสดิการบำนาญให้ใช้หลักพิจารณา ดังนี้

ก. สมาชิกผู้จะได้รับสวัสดิการบำนาญต้องมี อายุ 65 ปี ขึ้นไป และต้องมีการ

- 1) ออมติดต่อกันมาจนครบ15ปีขึ้นไปจะได้บำนาญเดือนละ 400 บาท
- 2) ออมติดต่อกันมาจนครบ20ปีขึ้นไปจะได้บำนาญเดือนละ 500 บาท
- 3) ออมติดต่อกันมาจนครบ25 ปีขึ้นไปจะได้บำนาญเดือนละ 600 บาท
- 4) ออมติดต่อกันมาจนครบ30 ปีขึ้นไปจะได้บำนาญเดือนละ 700 บาท
- 5) ออมติดต่อกันมาจนครบ35 ปีขึ้นไปจะได้บำนาญเดือนละ 800 บาท
- 6) ออมติดต่อกันมาจนครบ40 ปีขึ้นไปจะได้บำนาญเดือนละ 900 บาท
- 7) ออมติดต่อกันมาจนครบ45 ปีขึ้นไปจะได้บำนาญเดือนละ 1,000 บาท
- 8) ออมติดต่อกันมาจนครบ50 ปีขึ้นไปจะได้บำนาญเดือนละ 1,100 บาท
- 9) ออมติดต่อกันมาจนครบ55 ปีขึ้นไปจะได้บำนาญเดือนละ 1,200 บาท
- 10) ออมติดต่อกันมาจนครบ60 ปีขึ้นไปจะได้บำนาญเดือนละ 1,300 บาท
- 11) ออมติดต่อกันมาจนครบ65 ปีขึ้นไปจะได้บำนาญเดือนละ 1,400 บาท
- 12) ออมติดต่อกันมาจนครบ70 ปีขึ้นไปจะได้บำนาญเดือนละ 1,500 บาท

ข. สมาชิกที่เป็นผู้พิการ หรือสมาชิกคนใด ที่สมควรได้รับการอนุเคราะห์เป็นพิเศษ ให้เป็นไปตามมติของที่ประชุมใหญ่

บทที่ 4

กระบวนการปลูกจิตสำนึก

คณะผู้วิจัยได้ร่วมมือกับสมาชิกชานาคุณธรรมในแต่ละชุมชนหมู่บ้านที่ใกล้เคียงกัน จัดตั้งศูนย์ข่าวคุณธรรมชุมชน ขึ้นเป็นองค์กรเครือข่าย จำนวน 16 ศูนย์ แต่ละศูนย์จะมีการจัดกิจกรรมที่เป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และกระบวนการขั้นตอนการจัดเวทีชาวบ้านเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นั้นต้องจัดให้เหมาะสมกับสภาพการเจริญเติบโตของต้นข้าวที่ปลูกอยู่จริงในขณะนั้น กิจกรรมสำคัญที่ทีมวิจัยนำมาใช้ในการปลูกจิตสำนึกชานาคุณธรรม ได้แก่ กิจกรรมการเข้าค่ายอบรมปฏิบัติตนให้เป็นคนมีคุณธรรมในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ และกิจกรรมโรงเรียนชานาคุณธรรม

4.1 กิจกรรมการอยู่ค่ายหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

หมู่บ้าน ชุมชน ที่สมาชิกชานาคุณธรรมอาศัยอยู่ในทุกวันนี้ โดยทั่วไปแล้วจะไม่มีระบบการดำเนินชีวิตแบบครบวงจรเหมือนหมู่บ้านในสมัยพุทธกาล เพราะหมู่บ้านทั้งหลายนั้นหลงสุดโต่งไปกับวัตถุนิยม มุ่งเงินเป็นใหญ่ เห็นเงินเป็นพระเจ้า ไม่เอาเรื่องจิตวิญญาณเป็นเอก เป็นใหญ่ เป็นประธาน การดำเนินงานเรื่องหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบนี้ตั้งใจว่าจะถวายเป็นพุทธบูชาและร่วมเฉลิมฉลองพระชนพรรษา 80 ปี ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงได้นำมาประยุกต์ใช้อย่างสอดคล้องประสานกันกับ โครงการวิจัย

ในจำนวน 16 ศูนย์ข่าวคุณธรรมชุมชน ที่กลุ่มชานาคุณธรรมรวมตัวกันนั้น ศูนย์ข่าวคุณธรรมที่ได้รวมกันเป็นได้เข้มแข็งจนสามารถยกขึ้นให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบได้ คือ ศูนย์ข่าวคุณธรรมชุมชนสวนธรรมร่วมใจ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบสวนธรรมร่วมใจ สามารถพัฒนาให้มีความสมดุลทั้งวัตถุนิยมและจิตวิญญาณ ดังนั้นผู้ที่สมัครเข้าร่วมอุดมการณ์กับโครงการข่าวคุณธรรมทุกคนต้องมาเป็นฝึกตัว ฝึกตน เข้าอบรมโดยการอยู่อาศัยในหมู่บ้านแห่งนี้ก่อนจึงจะรับเข้าเป็นสมาชิกโครงการข่าวคุณธรรมอย่างสมบูรณ์

4.1.1 ข้อมูลลักษณะของหมู่บ้าน

ประชาชนในหมู่บ้านนี้มี 30 ครอบครัว ประกอบอาชีพการทำนา ทำสวน เป็นอาชีพหลัก เพราะอาชีพดังกล่าวเป็นหลักประกันชีวิตอันยิ่งใหญ่ ถือเป็นสัมมากรรมมั่นคง(การทำงานชอบ) สัมมาอาชีพ (หาเลี้ยงชีพชอบ) ทำนาถือเป็นอาชีพที่มีเกียรติมาก พระพุทธองค์ทรงสรรเสริญอาชีพชานาว่าเป็นอาชีพแห่งบุญ เพราะมีความสมบูรณ์ครบวงจร ชานาสามารถสร้าง ทานบารมี การปฏิบัติธรรมของผู้ที่ทำนา ทำสวน ในชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบสวนธรรมร่วมใจของเรา นี้ เรียกตัวเองว่า ชานาคุณธรรม การเป็นชานาที่มีศีลเด่นเป็นงาน ชาญวิชา (ศีล สมธิ ปัญญา) นั่นคือพัฒนาจิตวิญญาณ และเป็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงทางอาหาร พระพุทธเจ้า ตรัสสรรเสริญข้าวว่า ข้าวเปลือกเป็นทรัพย์อันประเสริฐ อาหารเป็นหนึ่งในโลก

ประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบสวนธรรมร่วมใจและสมาชิกชานาคุณธรรมที่มาฝึกอยู่อาศัยในหมู่บ้าน จะเน้นการปฏิบัติเพื่อเป็นพุทธบูชา ทุกคนต้องมาช่วยกันทำนา ทำสวน ทำไร่ เพื่อเป็นการรักษาวัฒนธรรมการลงแขก(โสมแสง) จุดหลักสำคัญในการที่ต้องช่วยกันปลูกข้าว พืชผัก ผลไม้ เอาไว้ คือ ปลูกเอาไว้

เพื่อกิน เพื่อทำทาน เพื่อแจกจ่ายแบ่งปันเกื้อกูลญาติพี่น้องและสังคมวงกว้างออกไป

หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบสวนธรรมร่วมใจ ใช้หลักพระพุทธศาสนาอย่างครบวงจร ระบบการปกครองของผู้คนที่มาอยู่ในสังคมหมู่บ้านนี้ จะยึดถือและปฏิบัติ ศีล5 หรือ ศีล8 หรือ ศีล10 เป็นหลัก ตามฐานะของแต่ละบุคคล ทุกๆคนในสังคมหมู่บ้านนี้ต้องมีสัจจะ มีอภัย มีเมตตา ไม่เอาर्डเอาเปรียบกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันเป็นญาติกันทั้งหมด ชาวนาคุณธรรมในหมู่บ้านแห่งนี้ ต้องดำเนินชีวิต โดยยึดหลัก ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

หมู่บ้านนี้ มีเนื้อที่ ดำเนินการประมาณ 150 ไร่ โดยแบ่งเป็นพื้นที่สำหรับปลูกสร้างที่อยู่อาศัยให้สมาชิกจำนวน 30 หลังคาเรือน หลังคาเรือนละ 1ไร่ มีระบบประปา ระบบไฟฟ้าใช้อย่างทั่วถึง กันพื้นที่ไว้เป็นที่สาธารณะประโยชน์ใช้ร่วมกัน 4 ไร่ นอกนั้นใช้สำหรับทำการเกษตรกรรม การดำเนินชีวิต ตามหลักอริยมรรคมีองค์ 8 นั้น ต้องมีการทำงานเพื่อเลี้ยงชีพ ควบคู่กับการปฏิบัติธรรม โดยยึดศีล เป็นหลัก มีสติในการทำงาน ประกอบสัมมาอาชีพจะไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีการทำการเกษตรกรรมร่วมกัน ผลผลิตที่ได้จากการทำการเกษตรนี้เอาไว้เพื่อบริโภคเองในชุมชน และให้ทาน ส่วนที่เหลือจำหน่าย

สำหรับแนวทางการดำเนินชีวิตในแต่ละวันของสมาชิก ถือตามหลักเกณฑ์ของพระพุทธศาสนา เป็นผู้มีความสันโดษ กินน้อย ใช้น้อย ทำงานมาก “ประโยชน์สูง ประหยัดสุด” ทำตัวให้เป็นผู้มีความขยัน อดทน เสียสละ แรงกายแรงใจ เพื่อตัวเองและผู้อื่น “ประโยชน์ตน ประโยชน์ท่าน” ทั้งนี้โดยปฏิบัติชอบอยู่ในกรอบของ ศีล 5 ศีล 8 ตามฐานะ ตามหลัก วรรณะ9 คือ สุภโร เลี้ยงง่าย สุโภสะ บำรุงง่าย อภัยปิณณะ มกน้อย สันตุภฺจฺจฺ สันโดษ สัลลจะ ขัดเกลา ฐตะ เครื่อง ปาสาธิกะ อาการนำเลื่อมใส อภัยปิณณะ ไม่สะสม วิริยารัมภะ ขยัน วรรณะ 9 นี้ เป็นการแสดงถึงความเจริญของผู้ปฏิบัติธรรม ซึ่งจะมีความ ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปตามลำดับ

4.1.2 เป้าหมายของการให้ชาวนาคุณธรรมมาอยู่ค่ายหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

- 1.) สามาถานศีล 5 หรือศีล 8 หรือศีล 10 เป็นหลักในการปฏิบัติ ตามฐานะของสมาชิกแต่ละคน
- 2.) กินอาหารมังสวิรัต ห้ามนำเนื้อสัตว์มากินหรือประกอบการปรุงหุงคัมเป็นอาหารในชุมชน
- 3.) เลิกอบายมุขโดยเด็ดขาด
- 4.) ส่งเสริมการทำเกษตรกรรมเพื่อกิน แลก แจก แล้วจึงขายที่หลัง
- 5.) ส่งเสริมการทำอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น การทอผ้า การจักสาน ทำขนม เป็นต้น
- 6.) จัดปลูกสร้างและทำให้มีสวนป่าสมุนไพร
- 7.) จัดตั้งร้านค้าสหกรณ์บุญนิยม เพื่อบริการสมาชิก และคนทั่วไป
- 6.) เมื่อสมาชิกหมู่บ้านหรือชาวนาคุณธรรมถึงแก่ภรรณะสมัย(ตาย)สมาชิกจะจัดการทำบุญแบบพุทธให้ฟรี
- 7.) จะจัดตั้งโรงเรียนพุทธธรรม เพื่อเผยแผ่ธรรมะให้แก่เยาวชน ประชาชนทั่วไป
- 8.) จัดตั้งศูนย์ฝึกฝนอบรมคุณธรรมกสิกรรมธรรมชาติจังหวัดยโสธร เพื่อพัฒนาคน
- 9.) การทำนบุญ (คือการทำนาร่วมกัน)
- 10.) จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ และยานพาหนะ เพื่อใช้ในกิจกรรมร่วมกันของชุมชน

4.1.3 กิจกรรมของสมาชิกหมู่บ้านที่ต้องปฏิบัติร่วมกันในแต่ละวัน

เวลา 04.00–04.30 น. ตื่นนอน ทำกิจธุระส่วนตัวรอฟังสัญญาณระฆัง

เวลา 04.30–05.00 น. ทำวัตรภาคเช้าร่วมกัน ณ ศาลาใหญ่ (เรือธรรมจักร)

เวลา 05.00–06.00 น. ฟังพระธรรมศาสนา โดยหลวงพ่อธรรมชาติ เสร็จพิธีฟังธรรมเทศนา แล้วแยกย้ายกลับที่พัก เพื่อเตรียมประกอบอาหาร สำหรับบริโกศ และถวายพระ

เวลา 07.00–08.00 น. ร่วมกันจัดเตรียมอาหารถวายภัตตาหาร แก่พระภิกษุ, สามเณร, แม่ชี(ศีล8)

เวลา 08.00–08.30 น. ฟังพระธรรมเทศนาก่อนฉัน

เวลา 08.30–09.30 น. ถวายภัตตาหาร แก่พระภิกษุสงฆ์ สามเณร แม่ชี

(ระเบียบการฉันภัตตาหารนั้น พระภิกษุสงฆ์ สามเณร ฉันภัตตาหารภายในบาตร โดยเลื่อนอาหารจากพระผู้ใหญ่เรียงลำดับไปจนถึงสามเณร จากนั้นจึงเลื่อนส่งต่อไปยัง แม่ชี (ศีล 8) อุบาสก อุบาสิกา ทุก ๆ คน)

เวลา 09.00 – 10.00 น. พิจารณาอาหารพร้อมกันจากนั้น พระภิกษุ สามเณร แม่ชี(ศีล 8) อุบาสก อุบาสิกา รับประทานอาหารพร้อมกัน หลังจากรับประทาน อาหารเสร็จแล้ว สมาชิกแยกย้ายกลับที่พัก ประกอบการงานตามหน้าที่ของตน

เวลา 17.00 น. เสียงระฆังสัญญาณทำวัตรเย็น

เวลา 18.00-19.00 น. ร่วมกันทำวัตรเย็น ฟังธรรมเทศนา ฟีกนั่งสมาธิ หลังจากนั้นก็แยกย้ายกลับที่พัก

หมายเหตุ ในวันพระมีการตรวจศีล สามเณร แม่ชี อุบาสก อุบาสิกา ตามที่ได้สมათานไว้

ความจำเป็นที่ต้องนำเอาชานาคุณธรรมรวมตัวกันในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบสวนธรรมร่วมใจ ก่อนจึงถือได้ว่าได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกโครงการข้าวคุณธรรมอย่างสมบูรณ์แบบ เพราะ

1. หมู่บ้านเดิมมันซำรุดคุดพังเสียหายไปหมด คือสภาพหมู่บ้านที่มีอยู่โดยทั่วไป ชาวบ้านดิคอบายมุข ต่างๆ มีหนี้สินล้นพ้นตัวกันเยอะมาก ขาดศีลธรรมไม่เคารพในพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ประมาทในศีลธรรม ไม่เคารพศักดิ์ศรีตนเอง ไม่ให้เคารพผู้อื่น

2. การเรียนรู้ภาคทฤษฎี ล้มเหลว การศึกษาในโรงเรียนสอนให้แกร่งแ่งแ่งจัน เห็นแก่ตัว มัวเมาอยู่แต่ในการละเล่น หลงวัตถุ ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย

3. ขาดความสนใจภาคปฏิบัติ อันเป็นประธานของแก่นธรรมทั้งปวง ชาวบ้านไม่ลงมือปฏิบัติจริง ๆ ก็เลยไม่เกิดปฏิเวท

4. ชาวบ้านหลงใหลในตัวเงินอย่างเดียว จิตวิญญาณฝังแน่นอยู่แต่ใน วัตถุภพ คือ สิ่งของที่สวยๆ งามๆ ได้แก่ รูปสวย เสียงเพราะ กลิ่นหอม รสอร่อย สัมผัสที่นึ่มนวล และ ลาก ยศ สรรเสริญ โลภีย์สุข

5. ผลิตผลจากการทำนา ทำไร่ ของชาวบ้านทุกวันนี้ ถูกนายทุนยึดไว้หมด ชาวนา บางคนไม่เหลือดินเป็นของตนเอง เพราะกั้หนี้เงินมาทำการผลิต ต้องรีบขาย แจกจ่าย ไปให้เป็นกรรมสิทธิ์ของพ่อค้าหมดแล้ว ชาวบ้านบางคนขายที่ดินไปแล้ว ระยะเวลาผ่านไปไม่นานนัก เมื่อเขาไม่มีที่ไป ชาวบ้านคนนั้นกลับมาเช่าที่นาของตนเองเป็นที่ทำกิน

6. ชาวบ้านติดอบายมุขกันงอมแงม เวลาทำบุญก็มักจะต้องประกอบด้วยเหล้า – เบียร์ ของมีเงินมา ฆ่าสัตว์เป็นอาหารจำนวนมาก มีมหรสพ การละเล่นมาฉลอง ชาวบ้านติดประเพณีกันไปในทางที่ผิดๆ ชาวบ้านหลายคนคนเอา หนังสือแสดงสิทธิ์ในที่ดินทำกิน (โฉนด น.ส.3 ฯลฯ) ไปจำนองจำนำเอาเงินมาทำบุญประเพณีต่างๆ ก็มีมาก

7. ลูกหลานในหมู่บ้านเกิดขึ้นมา ก็มีแต่คนที่เห็นแก่ตัว เพราะสังคมสอนให้เขาเป็นแบบนี้ พ่อแม่ สอนลูกตัวเองไม่ได้ จึงเกิดความวุ่นวาย สังคมก็วุ่นวายทะเลาะเบาะแว้งเห็นแก่ตัว เป็นหนี้สินสืบทอดไม่จบไม่สิ้น

8. หมู่บ้านทุกวันนี้ส่งเสริมคนรวย คือ คนที่เป็นกบฏผี รวยเงินรวยทอง มีอำนาจ วาสนา แต่นำเงินไปใช้จ่ายในทางผิด คือ สร้างบ่อนไก่ ร้ายขายหวย เล่นพนัน ตั้งโรงเหล้า เป็นการยากที่จะช่วยให้เขามีศีล 5 ศีล 8 เล็ก อบายมุข หันมาช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ไม่เอาเปรียบสังคม สร้างฝายน้ำ โรงเรียน โรงพยาบาล นั้นหาได้ยากยิ่ง เปรียบเหมือน งมเข็มในมหาสมุทร

9. หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงนี้จะช่วยคนจน คือ จะช่วยให้ปลูกพืชผักผลไม้ต่างๆ เอาไว้เพื่อกิน แลก แจก ทาน แบ่งปันให้ลูกหลานแลกเปลี่ยนกัน ฝึกกินน้อยใช้น้อย ทำงานมากถ้าเหลือกินให้จุใจสังคม

10. มีที่ดินแบ่งให้ปลูกบ้าน มีที่ดินส่วนกลาง (รวม) ไว้บริการเพื่อการเกษตรกรรม ผลิตผลที่ได้ “กินทานร่วมกัน” ใครรวยก็รวย อยู่ในโลกนี้เอาไปกับโลกหน้า ไม่ได้ถือ ไม่ถึง 100 ปี ก็ทิ้งไปเสียทุกอย่าง

11. ในสภาพสังคมเก่า ที่ชำระทุกข์โทษมนต์หนักหน่วงสิ้นเปลือง เอาโรคเอาเปรียบคอร์รัปชั่น มีความอยากมาก เห็นแก่ตัว ขาดศีล ขาดเมตตา ล่วงกามกันได้ง่าย เกิดโสเภณีเด็กและผู้ใหญ่ล้นเมือง เกิดกระหายสงคราม มีความประมาทไม่กลัวบาป เอาพระคุณพ่อแม่ไว้หลัง เอาศาสนาไว้ท้าย.

12. ชาวบ้านทำการทำงาน ทำนา ทำไร่ ค้าขาย ทำงานราชการ ต่างก็มีความหวังอย่างเดียวกันคือ “เงิน” ตลอดจนความเป็นอยู่ ของโลกต่างกัน ทางศาสนา ทางนิสัย และภูมิประเทศ แต่จะปรับให้เข้ากันเพื่อการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไม่ได้ ชาวเปลือกเป็นทรัพย์อันประเสริฐ พระพุทธเจ้าทรงทำนา นาของพระพุทธเจ้า คือ ศรัทธาเป็นพันธุ์พืช ความเผผลาญกิเลสเป็นน้ำฝน ปัญญาเป็นคันไถ ความสะอาดเป็นงอนไถ จิตใจเป็นเชือกชัก ความมีสติของเราเป็นผานและปดัก ความสำรวมอินทรีย์และการประมาณในอาหารเป็นรั้วนา ความมีศีลจะเป็นคราด ความยินดีในธรรมเป็นการกำหนดเล็กทำนา ความเพียรของเราเป็นตัวลากไปแดนอันเกษม ไปแล้วไม่เวียนกลับ มาเป็นบุคคลผู้ทำนออย่างนี้แล้วย่อมหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวง

13. หมู่เศรษฐกิจพอเพียงต่อไปจะมีการทำไร่ ไถนา ค้าขาย ทำงานทุกแผนก คือเป็นผู้ต้องมีศีล ๕ ศีล ๘ ศีล นำโอวาทปาฏิโมกข์มาเป็นหลักประกันชีวิต เป็นคนอยู่ในโลกที่มีกิจกรรม ครบวงจรของศาสนา ซึ่งโลกทุกวันนี้ผิดเพี้ยน ลืมศีลธรรม และห่างไกลศาสนาไปมาก

14. จะอยู่ในโลกด้วยปัญญา สัมมาอาริยมรรคเป็นทางไม่ใช่เอาความอยาก (ตัณหา) เป็นทาง มีพระพุทธ พระธรรมพระสงฆ์ เป็นหลักในการดำเนินเดินไปให้ถึงจุดหมายเดียวกันคือ “นิพพาน” จะช้าหรือเร็วแล้วแต่การศึกษาจะดำเนินไปของบุคคลนั้นๆ

15. เอาพระพุทธเจ้าเป็น “ครูใหญ่ ครูเอก ครูพิเศษ” เพื่อดำเนินชีวิตในหมู่บ้าน เศรษฐกิจพอเพียง นี้จะค่อยๆ คืบโลกคืนมาสู่ศีลธรรม เท่าที่จะทำได้ ต่อไป ใครจะสามารถสืบสานสืบต่อก็ได้ เพราะศาสนาไม่ใช่ ของ

ใคร ศาสนาเป็นของทุกๆ คนในโลก ระบบครบวงจรของศาสนาพุทธจะเกิดขึ้นที่หมู่บ้านใหม่เศรษฐกิจพอเพียงนี้ แล้วจะค่อยๆ แบ่งบานขึ้นเรื่อยๆ ไม่มี หยุด

16. คนในหมู่บ้าน “เศรษฐกิจพอเพียง” นี้จะเป็นมนุษย์พันธุ์ ใหม่ ที่สืบทอดเจตนาโดยไม่พึ่งวัตถุภายนอกมากเกินไป ถือหลักการพึ่งตนเอง ขยัน ใช้น้อยกินน้อย ประหยัดถี่ถ้วน ทำงานให้มาก อภัย เมตตา ถ้าได้ผลผลิตมาก็แบ่งกินแบ่งทาน จนเจือหมูกุ่มและสังคม ที่เหลือก็เก็บไว้ ที่ ธนาคารธรรม (กองทุนหนุนเกื้อ) เป็นทุนหมุนเวียนเพื่อหมูกุ่ม

17. ทุกคนในหมู่บ้าน จะไม่ทำอะไร เพื่อหวังรวยด้วยความอยาก จะมีศีล สมาธิ ปัญญา เป็นความเจริญในธรรม เอา กรรมดีเป็นศรัทธาสู่ชาติอื่นๆ โดยไม่เอาเปรียบ เอารัศ คคโกงใคร เราจะให้โลกทุกอย่างจนสุดความสามารถ และจนหมดลมหายใจ

18. เมื่อคนเฒ่า คนแก่ เข้ามาอยู่ในหมู่บ้านนี้แล้ว ลูกๆ หลานๆ ก็จะมีโอกาสเข้ามาสัมผัสกับพระ ฟังธรรม คำสอน มากินอาหารมังสวิรัต เข้าถึงพระรัตนตรัย เข้าใจศาสนา การคบบัณฑิตบ่อยๆ ทำให้เกิดเป็นคนดี และก็เกิดสังคมดี

4.2 กระบวนการจัดกิจกรรมโรงเรียนชานาคุณธรรม

4.2.1 หลักการโรงเรียนชานาคุณธรรม

โรงเรียนชานาคุณธรรม เป็นสถานที่ ที่ใช้พบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเกษตรกรในเรื่องวิถีชีวิตที่ปลอดภัยไร้สารพิษทั้งในชีวิตร่างกายของตนเองและในผลผลิตที่ทำการผลิต ซึ่งจะต้องไม่ใช่สารเคมีทุกชนิด สมาชิกโครงการข้าวคุณธรรมยังมีการเรียนรู้กันในเรื่อง วิสาหกิจชุมชน สุขภาพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเพณี วัฒนธรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและฟื้นฟูสภาพของดิน น้ำ ป่าไม้ การศึกษา การเมืองระดับชาติ ระดับท้องถิ่นหรือทุกเรื่องที่มีผลกระทบต่อชุมชน โดยสมาชิกโครงการข้าวคุณธรรมจะเรียนรู้ร่วมกัน สอนกันเองฝึกกันเองจากประสบการณ์ตรงและข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อมุ่งพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

4.2.2 วัตถุประสงค์ของโรงเรียนชานาคุณธรรม

- 1.) เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการศึกษาเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ เรื่องคุณธรรม ศีลธรรม และแนวทางของเกษตรอินทรีย์
- 2.) เพื่อศึกษาวิจัยเปรียบเทียบระหว่างการผลิตที่ใช้สารเคมีกับการเกษตรแบบอินทรีย์
- 3.) เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันเป็นองค์ความรู้ของชุมชน เพื่อพัฒนาศูนย์ข้าวคุณธรรมชุมชนให้เข้มแข็ง ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม

4.2.3 สิ่งที่กำหนดให้มีสำหรับการจัดตั้งโรงเรียนชานาคุณธรรม

- 1.) ป้าย " ศูนย์ข้าวคุณธรรม สำนักงานกองทุนหนุนเกื้อ บ้าน"

- 2.) สมุดบันทึกประจำตัวสมาชิก โรงเรียนชวานาคูณธรรม
- 3.) ป้ายชื่อประจำตัวสมาชิก โรงเรียนชวานาคูณธรรม
- 4.) เครื่องแบบ เช่น เสื้อม่อฮ่อม หรือตามแต่สมาชิกจะตกลงกัน

4.2.4 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมโรงเรียนชวานาคูณธรรม

1.) ขั้นตอนการคัดเลือกพื้นที่

- 1.1) คัดเลือกพื้นที่เช่นแปลงนา ประมาณ 1-2 ไร่ เพื่อใช้เป็นแปลงศึกษาเรียนรู้ร่วมกัน
- 1.2) เพื่อหวังผลในเชิงจิตวิทยา และให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ครบทุกขั้นตอนควรเลือกพื้นที่ที่ไม่เสี่ยงต่อภัยธรรมชาติมากนัก
- 1.3) ควรคัดเลือกชุมชนที่เคยมีการดำเนินกิจกรรมของมูลนิธิมาก่อน เช่น ชุมชนที่เคยผ่านการอบรมหลักสูตร สังคมชีวิต และถ่านอกเหนือจากนี้ควรดูศักยภาพของผู้นำและความร่วมมือของสมาชิก
- 1.4) นัดหมายผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อ.บ.ต. ผู้อำนวยการศูนย์ข้าวคุณธรรม เพื่อทำความเข้าใจ
- 1.5) ตกลงนัดหมายสมาชิกให้เข้าร่วมเวทีประชุม ครั้งที่ 1

2.) ขั้นตอนการประชุม ครั้งที่ 1

- 2.1) ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจหลักการและเหตุผลตลอดจนวัตถุประสงค์ของโรงเรียนชวานาคูณธรรม
- 2.2) ชี้แจงทำความเข้าใจเนื้อหาในสมุดบันทึกประจำตัวสมาชิก โรงเรียนชวานาคูณธรรม
- 2.3) ให้มีการสรรหาหรือเลือกตั้งผู้อำนวยการประจำโรงเรียนชวานาคูณธรรม (ให้ทำหน้าที่ ผู้อำนวยการศูนย์ข้าวคุณธรรมแห่งนั้นด้วย)
- 2.4) สร้างสัญญาผูกพัน โดยกำหนดกฎกติการ่วมกัน เช่น เปิดโรงเรียนอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

3.) กิจกรรมที่ต้องปฏิบัติในการจัดเวทีโรงเรียนชวานาคูณธรรมแต่ละครั้ง

- 3.1) **วิชาบังคับ** ได้แก่ วิชาการสำรวจข้อมูลผลผลิตและสภาพแวดล้อมของแปลงเรียนรู้ แล้วสรุปข้อมูล วิเคราะห์ปัญหา นำเสนอทางแก้ปัญหาที่เป็นรูปธรรม

คำอธิบายวิชาการสำรวจข้อมูลผลผลิตและสภาพแวดล้อมในแปลงเรียนรู้

- กำหนดวันเก็บข้อมูลในวันที่จะนัดเปิดโรงเรียนทุกครั้งทั้งก่อนและหลังจากหว่าน ปักดำหรือเก็บเกี่ยวแล้ว

- การสำรวจสภาพสิ่งแวดล้อมนั้น ผู้นำ (ผอ.ศูนย์ข้าวคุณธรรม) นัดหมายกับสมาชิกให้มาช่วยกันเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เช้ามืด เพื่อจะได้พบแมลงต่างๆ จำนวนมากกว่าเก็บข้อมูลในเวลากลางวัน

-การเก็บข้อมูลให้กำหนดจุดที่จะทำการสุ่มเก็บข้อมูลอย่างน้อย 5 จุด ให้กระจาย
ทั่วทั้งแปลง โดยให้สำรวจจุดละ 1 ตารางเมตร และไม่ควรรให้จุดสำรวจติดกันจนกว่า
ให้ห่างจากกันอย่างน้อย 1 เมตร

1. ในบริเวณสำรวจ 1 ตารางเมตร ของแต่ละจุดนั้นให้สำรวจว่ามีสัตว์อะไรบ้างที่เป็นประโยชน์ไม่
ทำลายต้นข้าว เช่น กุ้ง ปลา รวมถึงตัว และสัตว์ที่ทำลายต้นข้าว เช่น หนู หอยเชอรี่ รวมถึงตัว
2. สำรวจว่ามีแมลงอะไรบ้างแยกเป็นแมลงดีมีประโยชน์ เช่น ตัวห้ำ ตัวเบียน แมงมุม มีกิ้งตัว และแมลง
ร้ายทำลายข้าว เช่น หนอน เพลี้ยไฟ ตั๊กแตน มีกิ้งตัว
3. ในแต่ละจุดที่สำรวจให้นับว่าต้นข้าวหนึ่งกอมีกี่ต้น (นับหนึ่งกอต่อหนึ่งจุดมีทั้งหมด 5 จุด รวม 5 กอ
แล้วจดบันทึกไว้
4. ในแต่ละจุดที่สำรวจให้ถอนต้นข้าวขึ้นมา 1 ต้น พยายามอย่าให้รากขาดแล้วนำไปนับจำนวนรากต่อ
ต้นว่ามีกี่ราก วัดความยาวของราก นับจำนวนใบต่อต้นจำนวนใบเขียวก็ใบต่อต้น ใบเหลืองก็ใบและ
ใบที่เป็นโรคก็ใบ จากนั้นวัดความสูงของต้นข้าว แล้วจดบันทึกทั้ง 5 จุด
5. วัดระดับความลึกของน้ำทั้ง 5 จุด
6. ทำการจดบันทึกว่าวัชพืชมีอะไรบ้าง ระบุชื่อวัชพืช
7. สังเกตดูลักษณะภูมิอากาศว่ามีลักษณะอย่างไร เช่น ฟ้ามีดหัว ท้องฟ้าโปร่งใส
8. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ตามข้อ 4 5 6 7 และ 8 มาคำนวณหาค่าเฉลี่ย ตามแบบสำรวจ ดังนี้

แบบการสำรวจเก็บข้อมูลผลผลิตและสิ่งแวดล้อมในแปลงนาข้าว

สำรวจเก็บข้อมูลวันที่เดือน.....พ.ศ.....อายุของข้าว.....วัน
 ลักษณะภูมิประเทศ ทั่วไปลักษณะภูมิอากาศ

โรงเรียนชาวนาข้าวคุณธรรม บ้าน เนื้อที่.....
 ชนิดข้าว (ข้าวเหนียว หรือข้าวเจ้า) พันธุ์ข้าว ทำการผลิตแบบ (นาดำ หรือ นาหว่าน)

รายการ	จุดที่ 1	จุดที่2	จุดที่3	จุดที่4	จุดที่5	รวม	เฉลี่ย
1. สัตว์ที่เป็นประโยชน์ เช่น กุ้ง ปลา ฯลฯ							
2. สัตว์ที่ทำลายต้นข้าว เช่น ปู หอยเชอรี่ ฯลฯ							
3. แมลงดี							
4. แมลงร้าย							
5. จำนวนต้นตอก							
6. จำนวนกราก							
7. ความยากกราก							
8. จำนวนใบตอดัน							
9. จำนวนใบเขียว							
10. จำนวนใบเหลือง							
11. จำนวนใบเป็นโรค							
12. ความสูงต้นข้าว							
13. ระดับลึกของน้ำ							
14. วัชพืชที่พบ							

หมายเหตุ : ให้เก็บข้อมูลโดยแบ่งสมาชิกออกเป็นกลุ่มๆ ให้แต่ละกลุ่มสำรวจกลุ่มละ 5 จุด

ให้นำแบบสรุปสดมภ์เฉลี่ย มาจินตนาการวาดภาพขยายลงในกระดาษสร้างแบบ(โรตี) แล้วเปิดเวทีสนทนา วิเคราะห์ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหาลักษณะเป็นรูปธรรม ในช่วงแรกๆ ให้นักส่งเสริมทำหน้าที่เป็นวิทยากรกระบวนการ Facilitater 1-2 ครั้ง แต่ครั้งต่อไป ให้มีการคัดเลือกตัวแทนจากสมาชิกโรงเรียนชาวนาคุณธรรมให้ขึ้นมาทำหน้าที่วิทยากรกระบวนการ

3.2) **วิชาเลือก** ให้เลือกทำ หนึ่งข้อหรือทำทุกข้อตามความเหมาะสมของเวลา ได้แก่

ก.) การระดมความคิด โดยใช้ “หลักวิทยากรกระบวนการ” แจก Soft card แยกกันคิด รวมกลุ่มคิด นำเสนอ โดยผู้นำเสนอควรเปลี่ยนหมุนเวียนกันไป (นักส่งเสริม ผู้ประสานงาน โครงการทำ หน้าที่ บันทึกรายละเอียดการระดมสมองหรือสรุปเป็น Mindmap เพื่อรวบรวมทำ เป็นรูปเล่มเมื่อสิ้นปีการผลิต) หัวข้อการระดมความคิดเห็นต้องมาจากการกำหนดไว้ในตาราง ล่างหน้าโดยรับรู้ร่วมกันก่อนแล้ว เพื่อให้สมาชิก ทุกคนได้นำไปคิดเป็นการบ้านมาก่อน ตัวอย่างเช่น

- ทำไมเกษตรกรจึงมีฐานะยากจน แล้วเราจะแก้ไขปัญหาคความยากจนได้อย่างไร
- อะไรเป็นสาเหตุของความเจ็บป่วยหรือทำงานอย่างไรพวกเราจะมีความสุขแข็งแรง
- เราจะสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนได้อย่างไรหรือลักษณะชุมชนเข้มแข็งควรประกอบด้วยอะไรบ้าง (การตั้งคำถามควรเป็นเรื่องใกล้ตัวชาวบ้าน และในคำถาม ควรเน้นใช้คำว่า “พวกเรา” ให้หลีกเลี่ยงคำว่า “พวกท่าน”)

ข.) ฉาย วิดีทัศน์ ที่มีประโยชน์ แล้วให้มีตัวแทนสมาชิกโรงเรียนมากล่าวสรุป เนื้อหาของการชมว่าได้ประโยชน์และแ่งคิดอะไรบ้าง

ค.) กิจกรรมอาชีพเสริม เช่น การทำน้ำเต้าหู้ ปลาแห้ง ปลาตาก ปลาต้ม หมูยอ น้ำยา เอนกประสงค์ สบู่ก้อน น้ำยาซักผ้า อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยค่อยๆ ทอยทำทุกครึ่งเมื่อเปิด โรงเรียน บางกิจกรรมอาจต้องใช้วิทยากรแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

ง.) กิจกรรมเกม การเล่นที่สร้างสรรค์และให้ข้อคิดที่ดีๆ

4.2.5 บทบาทของนักส่งเสริม ผู้ประสานงานในเวทีโรงเรียนชานาคุณธรรม

1.) เป็นผู้กระตุ้นให้เกิดเวทีในบทบาทของ Facilitator ต้องศึกษาตั้งประเด็น โยนคำถาม เชื่อมโยงประเด็น คึงประเด็นไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

2.) พยายามสร้างบรรยากาศไม่ให้เป็นการมานัก เน้นความเป็นกันเองไม่ควรใช้ รูปแบบของการประชุม ปรับทุกข์หาทางออก

3.) ต้องเป็นผู้แสวงหาความรู้อยู่เสมอ โดยเฉพาะในประเด็นหัวข้อที่จะระดมสมองหรือ อาชีพเสริมที่จะสาธิต เนื่องจากพนักงานจะทราบล่วงหน้าจากตารางเรียนที่ได้กำหนดไว้ร่วมกัน

4.) วิทยากรกระบวนการ Facilitator ต้องดำเนินเวทีโดยให้สมาชิกเป็นตัวแสดงเอก (Actor) ต้องให้ชาวสมาชิกชานาคุณธรรมได้พูดมากกว่านักส่งเสริม วิทยากรกระบวนการ ต้องเป็นผู้ฟัง และคอยจดบันทึก

4.3 ตัวอย่างชาวนาคนจริงตัวเป็นๆ ที่มีจิตสำนึกของการเป็นคนที่มีชีวิต ศิลเด่น เป็นงาน ชาญวิชา

ในเรื่องนี้คณะผู้วิจัยได้ให้สมาชิกชาวนาคุณธรรมเขียนบันทึกเรื่องราวต่างๆที่สมาชิกชาวนาแต่ละคนได้เรียนรู้ควบคู่จากการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกจิตสำนึกที่เกิดขึ้นกับตัวเอง

4.3.1 เรื่องเล่าจากชาวนาคุณธรรม เรื่อง การลด ละ เลิก อบายมุข (ศิลเด่น) เล่าโดยนายสวัสดิ์ ทองน้อย
การใช้ชีวิตในอดีต ก่อนที่จะได้เข้าร่วมกิจกรรมข้าวคุณค่าชาวนาคุณธรรมนั้น กระผมเป็นคนสำมะเรเทเมา มีอบายมุขมากทุกชนิด แลผมยังติดหนี้สินเยอะแยะมาก อันดับแรกมีหนี้ ธกส. ตามมาด้วยหนี้เงินสองแสนแปด หนี้ยืมกลุ่มแม่บ้าน หนี้กองทุนเงินล้าน หนี้ธนาคาร ตัวเองติดเหล้า สูบบุหรี่ เทียวกลางคืนทุกอย่างหมด คิดว่ามันสนุกมาก ในโลกนี้คิดว่าการกิน สูบ ดื่ม เสพ แบบนี้คือความสุขที่แท้จริง ผมเป็นอาสาสมัครในหมู่บ้านหลายตำแหน่ง เช่น อปม. ผู้นำอช. อสม. อพม. ผู้ดูแลน้ำบาดาล เป็นกรรมการประปา เป็นเลขากองทุนสงเคราะห์หมู่บ้าน เป็นกรรมการบริหารครอบครัวระดับตำบล เป็นกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านดงสว่าง เป็นหมอดินอาสา สรุปได้ว่าเป็นอาสาทุกๆเรื่อง ความเป็นอาสาสมัครในแต่ละตำแหน่งนั้นเจ้าหน้าที่ราชการมักจะเชิญให้ไปอบรมตามโรงแรมหรู พอไปอบรม ไปพัก ไปกินเบรค ไปค้างคืน ออกจากบ้านห่างสายตาของแม่บ้านตอนนั้นก็ถือว่าสนุกมาก อมรมแบบสบายๆ เบี้ยเลี้ยงก็ได้ พักเบรคก็บ่อย วิทยากรบรรยายก็ฟังบ้างไม่ฟังบ้าง บางครั้งอบรมแล้ววันเดียวก็จ่ายค่าเบี้ยเลี้ยงแล้วได้มากซื้อเหล้ากินหมด ลูกเมียอยู่ทางบ้านก็ไม่ได้ทำอะไรเลยแถมยังนอกกายนอกใจ ใครจะคู่ค่าต่อว่าอย่างไรก็ทำเป็นไม่ได้ยิน พอมาได้ที่ก็ไปเที่ยวกับเพื่อนต่อ ใครจะเป็นจะตายเราไม่สนขออย่างเดียวมาแล้วสนุกก็พอ อยู่มาวันหนึ่งเจ้าหน้าที่โครงการออกมาบอกว่าให้ผู้มีหนี้สินหลายๆไปอบรมสัจจะธรรมอยู่ที่วัดป่าสวนธรรมร่วมใจ อ.ป่าดิว จ.ยโสธร เขาให้พวกที่มีหนี้มากไปอบรม กระผมเป็นผู้มีหนี้มาก เป็นผู้นำชุมชน จะต้องอาสาสมัครไปทุกๆเรื่อง กระผมจึงจำใจไปอบรมกับเพื่อนในหมู่บ้าน 3 คน มีกระผม พ่อสี พ่อบุญ ไปกัน 3 คน ระยะเวลาอบรม 4 คืน 5 วัน

พอมาถึงสถานที่อบรมมันไม่เหมือนกับการไปอบรมตามโรงแรมเสียแล้วครับ เวลาในการอบรมต้องตื่นตีสี่ครึ่ง รongเท้าก็ไม่ได้ใส่ ผู้จัดการอบรมนำกระสอบมาใส่รองเท้าเอาไว้กลุ่มละ 1 ใบ ตั้งแต่วันแรก จนวันสุดท้ายก่อนจะกลับบ้านจึงได้นำมาให้ใส่กลับบ้าน **ปฏิบัติกร** (คำเรียก วิทยากร แต่คิดว่าเพราะท่านเป็นผู้ที่ปฏิบัติได้แล้วจึงมาสอนคนไม่เหมือนวิทยากรซึ่งส่วนมากจะอ่านมาหรือแค่รู้มาแต่ทำยังไม่เป็น) บอกว่า มาอบรมที่นี่ต้องฝึกให้ตื่น(เท้า)หมาหน้าบาง หนี้จึงหมด

ตอนแรกก็ไม่เข้าใจ พอการอบรมผ่านไปคืนแรกเท่านั้นแหละกระผมคิดอยู่ในใจเราว่าเราจะไปรอดไหมหนอทำมันทำไมมันถึงลำบากขนาดนี้เราหลงมาตั้งแต่เมื่อไหร่หนอนี้ นั่งคิดกับตัวเองโดยไม่พูดให้ใครฟังเลย แต่พอมาคิดอีกทีว่าเขาก็คงเราก็คงเหมือนกันทำไมเขาทนได้เราทำไมจะทนไม่ได้ พอคิดได้แบบนี้ก็พยายามอดทนสู้ต่อไป (มีคนอื่นๆหลายคนที่ทนไม่ได้แอบหนีกลับบ้านไปก่อนก็มี) โชคดีที่พวกกระผม ยังอยู่กันครบทั้ง 3 คน

คณะปฏิบัติกร (ผู้จัดการอบรม) ก็พูดอีกว่า **ยังไม่ให้ป๋องได้มา ทุกอย่างที่ไม่ดีให้เอาออก** ต่อมาพระองค์เจ้า ท่านก็ได้มาเทศว่า พิชสุราร้ายแรงแบบไหน ยกตัวอย่างให้เห็นว่า สุรามันไม่ดี คนแก้คนสิบคนมานั่งล้อม ขวดเหล้าเอาไว้เหล้าขวดเดียวกล้วมันล้นหนักหนึ่จึงพากันนั่งล้อมเอาไว้ พอกินเข้าไปสักสองสามแก้ว คนเหล้านั้นก็ ขยับเข้าไปหากันให้มันใกล้ชิดขึ้น แต่เสียงพูดกันกลับแรงและดังขึ้นเรื่อย ๆ พอเมาไปแล้วก็เสียการเสีงาน เสีย ไปหมดทุกอย่างเป็นคนมีแต่อบายมุขเต็มหัว เมื่อมาฝึกอบรมแล้วอย่างนี้ให้เอาออก ของไม่ดีต้องเอาออก เราควร เป็นคนที่มึศีลมีธรรมทุกคำพูดทุกคำสอนล้วนแล้วแต่เป็นธรรมเป็นบุญของเรา พอกลับเข้าที่พักกระผมก็เลยคุย กับเพื่อนทั้งสามเพื่อปรึกษากันว่า เรามาถูกทางแล้ว เมื่อกลับไปบ้านเราทั้งสามคนต้องพากันเีด(ปฏิบัติ)พากันทำ ให้ได้ พอกลับมาถึงบ้านก็มาเริ่มทำทุกอย่างที่ได้เรียนมาร่วมกัน 3 คน พวกเราหักดิบกันหมดทุกคน เลิกกินเหล้า หยุดสูบบุหรี่ แต่ก่อนเคยใช้ปุ๋ยเคมีปีละ 15-20 สอบ เราก้ไม่ใส่เลย เม็ดเดียวก้ไม่ใส่ เราทำกันไปเรื่อยๆ จนได้ สมัครเข้าร่วม โครงการข้าวคุณธรรมนับว่าเป็นบุญ ผลการตรวจรับรองมาตรฐานก็ผ่านการตรวจ มกท. รับรอง มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ พอผ่านเกษตรอินทรีย์ก้ได้มีบุญเข้ามาต่อที่มูลนิธิธรรมร่วมใจ ได้ฟังธรรมะจากสถานี วิทยุ FM 91.5 MHz ก้เข้าใจเพิ่มมากขึ้นก็เลยตัดสินใจเข้าวัด พอเข้าวัดบ่อยๆ เข้าและได้เป็นผู้ฝึก เป็นผู้ให้ ได้ ช่วยทำงาน ช่วยไปไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้ง ไปช่วยทำนา พระคุณเจ้าพรมมา สุภัทโท และคุณนิคม มองเห็น ความสำคัญ ก็เลยให้มาจัดรายการวิทยุช่วยท่าน และ ทำหน้าที่เป็นปฏิบัติกรประจำฐานฝึกอบรมด้วย

วันนี้ผมได้รับคัดเลือกจากชวานาด้วยกันให้เป็น **ผู้อำนวยการศูนย์ข้าวคุณธรรม** เป็นคนที่ยึดมั่นปฏิบัติ ศีล 5 เลิกอบายมุขทุก ๆ อย่าง และมองเห็นความสำคัญของการรวมตัวกันเป็นหมู่กลุ่มและจะทำข้าวคุณธรรมให้ ดีที่สุดเท่าจะทำได้ เพราะ ข้าวคือชีวิต ทุกคนต้องกินข้าว ถ้ากินข้าวที่ปนเปื้อนสารพิษก็เป็อันตรายแก่คนกิน เป็นอย่างมาก เพราะฉะนั้นทุกคนที่เป็นชวานาคุณธรรม เมื่อจะทำอะไรก้ให้มีคุณธรรมกันทั้งหมด นี้อือทางเลือก ทางรอดของครอบครัว และชุมชน ถ้าเราทำแบบนี้ได้ เราก้จะกู้ประเทศได้แน่นอน วันนี้หนึ่ของผมลดลงมากจน เกือบจะหมดหนึ่แล้ว นับว่าเป็นการปลดทาส เพื่อไปสู่ความเป็นไท

เจริญธรรมสำนักดี

4.3.2 เรื่องเล่าจากชวานาคุณธรรมเรื่องที่ 2 เล่าโดย นางบัวศรี บุญทศ

ดิฉัน นางบัวศรี บุญทศ อยู่บ้านเลขที่ 32 หมู่ 6 ตำบลหนองหิน อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร เป็นอีกผู้ หนึ่งสมัครเป็นสมาชิกข้าวคุณค่าชวานาคุณธรรม ของมูลนิธิธรรมร่วมใจ อำเภอป่าดิว จังหวัดยโสธร

ก่อนอื่นดิฉันของเล่าเรื่องความเป็นมาก่อนจะได้มาร่วมโครงการกับมูลนิธิธรรมร่วมใจ ดิฉันเป็นผู้ที่ สนใจการทำอินทรีย์ไม่ชอบใช้สารเคมี ก็เลยตั้งใจ เลิกใช้ปุ๋ยเคมีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา (ทำตามแนว พระราชดำริของพ่อหลวงเรา) เมื่อปลายปี พ.ศ. 2545 ได้รู้จักกับสถานีวิทยุชุมชน คลื่น 91.5 ของมูลนิธิธรรม ร่วมใจ ได้ฟังเทปบรรยายเรื่องสุขภาพของคุณหมอทางเลือกหลายท่าน พร้อมทั้งฟังปราชญ์ชาวบ้านที่ทำเกษตร แบบพอเพียงไร้สารพิษจากทางสถานีวิทยุ ก็ยังมีความมั่นใจที่จะทำแนวทางการพึ่งพาตนเองให้มากขึ้นเพราะ ในช่วงนั้น สุขภาพของดิฉันกำลังแย่มากเป็นหลายโรค เช่น โรคกระเพาะ โรคกรดสีดวงทวาร มดลูกอักเสบ โรคหัวใจ โรคเครียด ปวดตามข้อ พอหาเงินมาได้ก้ไม่มีเหลือเก็บ ไม่มีควมหมาย ถ้าร่างกายไม่ดี จากนั้นก้

ปรับแนวคิดปรับวิถีชีวิตการกินอยู่อย่างพอเพียง ปลูกทุกอย่างที่กินกินทุกอย่างที่ปลูกในครัวเรือน (ดิฉันกินอาหารมังสวิรัต) ปรับสู่การกินอาหารให้เป็นยา สุขภาพก็ดีขึ้นตามลำดับ ไม่ต้องไปพึ่งยาแผนปัจจุบัน ยาส่วนใหญ่ก็ใช้ยาสมุนไพร ที่เราหาได้เราปลูกเองจากหม่กลุ่ม

ปัจจุบันนี้ดิฉันมีความภาคภูมิใจมากที่สุดที่ได้รู้จักกับมูลนิธิธรรมร่วมใจและหม่กลุ่มที่มีความพอเพียงพึ่งพากันได้ ดิฉันปฏิบัติศีลห้า และได้ช่วยงานทางมูลนิธิบ้างตามกำลังจนก้าวเข้าสู่การเป็นสมาชิกข้าวคุณค่าชาวนาคุณธรรมในปัจจุบัน

ในการเข้าร่วมโครงการข้าวคุณธรรมของพวกเรานั้น ผู้ที่จะเข้าร่วมโครงการได้ต้องเป็นผู้ที่ปฏิบัติศีลห้า ลด ละ เลิก อบายมุขทั้งหมด และเป็นสมาชิกเงินออมกองทุนหนุนเกื้อของมูลนิธิของพวกเราด้วย แนวทางในการทำข้าวคุณธรรมคือพวกเราอยากร่วมหม่กลุ่มคนและอาหารที่มีคุณค่าไร้สารพิษ เช่นข้าวพีชผัก ผลไม้ ไร้บริโภคใช้ชุมชนของเราไม่ได้หวังเพื่อการค้าขายแต่อย่างไร แต่ถ้าปฏิเสธไม่ได้ เมื่อผู้บริโภคหันมาบริโภคข้าวพีชผัก ผลไม้ไร้สารพิษกันมากขึ้น ข้าวคุณธรรมของกลุ่มเราเลยเป็นที่รู้จักกันมากขึ้นและมีการสั่งซื้อกันหลายหน่วยงาน สมาชิกของโครงการข้าวคุณธรรมจึงเพิ่มขึ้นเพื่อผลิตข้าวที่มีคุณค่า อาหารที่มีคุณภาพให้ผู้บริโภคได้รับประทานอาหารไร้สารพิษกันมากขึ้นความคิดของดิฉัน อยากให้ชาวนาเราได้อรรถวิถีที่ปลอดภัยในการใช้ชีวิตหันมาใช้ชีวิตแบบพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพ่อหลวงเราชาวไทยเราก็จะได้สุขภาพที่ดีไม่พึ่งพาสารเคมีอีกต่อไป ปลูกอยู่ปลูกกินเองไม่ต้องซื้อ ดิฉันไม่ได้หาเงิน ไม่มีรายได้ แต่มีกินเกือบทุกอย่างในครัวเรือนตนเอง

ด้วยความปราถนาดี อักแพง แบ่งปัน อยู่กันด้วยใจที่มีธรรมะ ขอให้อยู่ดี มีเฮง ทุกๆ ท่าน เจริญในธรรม

4.3.3 เรื่องเล่าจากชาวนาคุณธรรมเรื่องที่ 3 เล่าโดย นางอุทะ เจริญสุข

นานมาแล้วชาวไร่ชาวนาต้องอยู่กับความยากจน และเจ็บป่วยอันเนื่องมาจากการใช้ปุ๋ยเคมีและสารพิษในไร่นา สารพิษต่างๆ ซึ่งเป็นอันตรายต่อทั้งคนปลูกและคนกิน ต่อสัตว์ และทำลายสิ่งแวดล้อม ห้วยหนองคลองบึง มีสารพิษตกค้าง ปลาเกิดโรค ผู้คนและชาวนาก็เกิดโรคมามากมาย นอกจากจะทำร้ายแล้วยังทำร้าย แม่ธรณีที่เคยอุดมสมบูรณ์แผ่นดินที่เคยเย็น ต้องร้อนระอุด้วยพิษของสารเคมี แผ่นดินอันเป็นอยู่ข้าวอัน้ำของคนไทย คนไทยต้องกินอาหารและกินข้าวที่มีสารพิษสารเคมีตกค้างจากการใช้ปุ๋ย ใช้ยาฆ่าหญ้า ใช้ยามาแมลง สังคมจึงมีแต่ความร้อนแรง เห็นแก่ตัวขาดคุณธรรม ต้องต่อสู้กับโรคภัยมากมายปัญหาเหล่านี้จะต้องลดลง ถ้าคนไทยและชาวนาทุกคนหันมาทำเกษตรอินทรีย์ ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสารเคมีใดๆ คนไทยก็จะมีสุขภาพดี แผ่นดินก็จะอุดมสมบูรณ์ขึ้นมา เพราะมีคนไทยกลุ่มหนึ่งที่จะมาช่วยให้คนไทยพลิกฟื้นผืนดินให้กลับมาดีอีกครั้ง ชาวนากลุ่มนี้คือชาวนาคุณธรรม

ในขณะนี้โครงการข้าวคุณค่าชาวนาคุณธรรม เป็นข้าวที่ปลูกโดยชาวนาที่มีคุณธรรมไม่ยุ่งเกี่ยวกับสารเคมีปลูกพีชผักกินเอง ตามธรรมชาติใช้ชีวิตแบบพอเพียงเรียบง่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่หลงไปตามกระแสทุนนิยม ไม่ดื่มเหล้า ไม่สูบบุหรี่ ไม่ยุ่งกับการพนันใด ๆ แม้แต่ซื้อหวยก็ไม่

ในกลุ่มของชวานาคณธรรม ทุกคนมีมีความรักความผูกพันกัน เหมือนญาติสนิทเอื้ออาทรต่อกัน ไปหา มาสู่กัน มีของฝากติดไม้ติดมือให้กันด้วยความเต็มใจและจริงใจของที่มองให้แล้วแต่เป็นของที่ปลูกขึ้นมาในสวน ไร่ นา ที่ปลูกเองด้วยมือมีแต่พืชผักและผลไม้ ที่ปลูกสารพัดทั้งสิ้น ทุกคนไม่ใช่สารเคมี แจกจ่ายแลกเปลี่ยนกันด้วยความเข้าใจ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของคนไทยซึ่งตอนนี้หาได้ยาก แต่ในกลุ่มพวกเรา ชวานาคณธรรมมีกินทุกคน ชวานาคณธรรมทุกคนจะปฏิบัติธรรมไปด้วย คือถือปฏิบัติศีล 5 เป็นหลักทำได้มากน้อยแล้วแต่บุญของแต่ละคน

ในกลุ่มของชวานาคณธรรมมีการช่วยเหลือกันโดยมีมูลนิธิธรรมะร่วมใจได้มีกองทุนหนุนเกื้อ การออมเพื่อสวัสดิการชุมชน ซึ่งเป็นการออมเพื่อให้ด้วยความเต็มใจและศรัทธา ที่จะช่วยเหลือกันในกลุ่ม เราเพียงแต่ออมวันละบาท (เดือนละ 30 บาท) เรามาพบกันเพื่อจ่ายการออมทุกๆวันที่ 5 ของเดือน ที่วัดป่าสวนธรรมร่วมใจ อำเภอป่าดิว จังหวัดยโสธร ทุกคนจะมาพบกันเห็นหน้ากันด้วยความรักและผูกพัน เพื่อนที่มีมาแต่ขี้มเข้มเข้มแจ่มใส แรกเปลี่ยนเรียนรู้กัน และมีการประชุมอบรม ฐานเพื่อพัฒนาให้มีความเข้มแข็ง และแก้ไขปัญหาต่างๆอย่างถูกวิธี โดยมีสื่อของสถานีวิทยุชุมชนของทางมูลนิธิธรรมะร่วมใจ โดยการควบคุมดูแลของท่านพระคุณเจ้าสุภัทโท (พรมาสุภัทโท) วิทยุคลื่นนี้จะเป็นสื่อกลางให้เราชวานาคณธรรมหรือคนที่รับฟังทั่วไป ได้มาพบกัน ข่าวสาร สาระถูกส่งออกอากาศให้พวกเราได้ทราบตลอดเวลา ทางคลื่น FM. 91.5 MHz เป็นสื่อที่ทำให้คนฟังได้ประโยชน์ ได้ความรู้มากมายในด้านการรักษาสุขภาพการพึ่งตนเอง การทำเกษตรอินทรีย์ที่ถูกต้องตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของพวกเราชาวไทย และที่สำคัญคือ มีธรรมะ พวกเราชวานาคณธรรมจะรับฟัง ธรรมะจากพระคุณเจ้าทุกเช้าเย็น แต่ละรายการของทางสถานี จะมีธรรมะแทรกไปกับสารคดีจากผู้จัดทำรายการทุกคนที่เป็นนักจัดรายการจะเสียดละมาจัดรายการให้โดยไม่มีค่าจ้าง ทุกคนทำงานเสียดละนักจัดรายการก็มาจากชาวบ้านชวานาที่มีความสามารถ มีผลงานดี มีประสบการณ์ให้ความรู้ให้สาระให้ประโยชน์ต่อผู้ฟัง เปิดเพลงที่มีสาระ ไม่เปิดเพลงที่เข้าข่ายสองแง่สามงามให้เสื่อมเสียต่อสังคมผู้ฟัง

ดิฉันเป็นคนหนึ่งที่ได้รับฟังวิทยุคลื่นนี้ และได้รู้จักกับมูลนิธิธรรมะร่วมใจกับวัฒนธรรมอันดีงามภายในวัดและผู้คนในวัด ดิฉัน นางอุทะ เจริญสุข สามิ ชื่อนายแสงจันทร์ เจริญสุข ดิฉันอายุ 44 ปี สามิอายุ 51 ปี สามิเป็นรับราชการครู มีพ่อแม่ที่เป็นชวานา ดิฉันและครอบครัวใช้ชีวิตแบบเรียบง่ายอยู่อย่างพอเพียงตามอัตภาพประจำคนจน ครอบครัวนี้มีลูก 2 คน ชาย 1 คน หญิง 1 คน คนโตกำลังเรียนมหาวิทยาลัยปี 2 คนน้องกำลังเรียน ม.6 ในครอบครัวเราไม่เคยมีอบายมุข สามิก็เคยดื่มเหล้าบ้างในงานสังคัม แต่เดี๋ยวนี้เลิกหมดแล้ว ไม่สูบบุหรี่ ไม่เล่นการพนัน ไม่ซื้อหวย ลูกทั้งสองคนก็เป็นคนดี อยู่ในอวาซของพ่อแม่ ลูกชายลูกสาวก็ถือปฏิบัติศีล 5 แม้จะปฏิบัติธรรมได้บ้าง ขาดตกบกพร่องไปบ้างก็แล้วแต่บุญของแต่ละคนที่จะปฏิบัติได้ ในครอบครัวดิฉันทุกคนจะไม่ฆ่าสัตว์ ดิฉันจะสอนให้ลูกๆมีเมตตาต่อคน สัตว์ และรู้ให้อภัย

ตั้งใจว่าจะใช้ชีวิตแบบพอเพียงไม่ฟุ้งเฟ้อไปตามกระแสสังคมทุกวันนี้ การใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย ทำให้รู้จักประมาณตน ประหยัดคอดออม ดิฉันจะเก็บเอาแต่สิ่งที่ดี มาคิดมาปฏิบัติสู่การพึ่งตนเองและ เตือนตนเองให้ทำแต่สิ่งดีๆ ดิฉันเป็นโรคภูมิแพ้มานาน ตั้งแต่เด็ก ไปหาหมอประจำ เมื่อได้ฟังรายการรับวิทยุ คลื่น FM. 91.5 MHz วัดป่าสวนธรรมร่วมใจ แล้วก็ปฏิบัติตามโดยกินยา ให้เป็นยา อาการภูมิแพ้ก็ดีขึ้น ฤดูแล้งหลังจากการทำนาแล้วดิฉันเคยมารับจ้างเย็บผ้า เพื่อแบ่งเบาภาระในครอบครัว ดิฉันชอบฟังวิทยุมาก ชอบฟังข่าวฟังเพลงและ

สาระดี ดิฉันเมื่อก่อนเป็นคนเครียดมาก คิดมาก สุขภาพก็จึงไม่ค่อยดีนัก แต่ตอนนี้ ดิฉันได้ฟังธรรมะจาก พระคุณเจ้าทุกวันมีธรรมในใจรู้จักปล่อยวางควบคุมอารมณ์ได้ มีสติ มีเหตุมีผล ทำให้ในครอบครัวไม่มีปัญหา ทะเลาะกัน

ดิฉันกลายเป็นคนที่มีเหตุมีผลพูดคุยกับสามีโดยไม่ใช้อารมณ์ เมื่อได้ฝึกหัดปฏิบัติธรรมและมีธรรมะในใจ ดังที่พระคุณเจ้าท่านสอนว่า การทำงานคือการปฏิบัติธรรม ทุกครั้งที่ทำงานก็ต้องมีคุณธรรมอยู่ในใจเสมอ ตลอดระยะเวลา 3-4 ปี ที่ดิฉันดูแลรักษาสุขภาพตัวเองและฟังธรรมจากพระคุณเจ้า ทำนาทำสวน ที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับ สารเคมี และปฏิบัติธรรมไปด้วย มันทำให้ดิฉันหายจากโรคมะเร็งแพ้ หอบหืด ซึ่งหมอแผนปัจจุบันเคยบอกดิฉันว่า โรคนี้อันตรายไม่มีโอกาสหาย ขอให้ดูแลสุขภาพโดยการกินยาเป็นประจำ แต่วันนี้ ดิฉันไม่ได้กินยา ไม่ได้ไปหาหมอมา 4 ปี แล้ว ดูแลสุขภาพตัวเองโดยเก็บพืชสมุนไพร ที่ปลูกในสวน และกินข้าวที่ปลอดสารเคมี ปลูกผักกินเอง กินผักที่มีอยู่ตามธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่ปลอดสารเคมี และทำจิตใจให้สงบไม่ฟุ้งซ่าน ไม่เครียด ไม่อิจฉาใครๆ ปล่อยวาง ในสิ่งที่ควรปล่อย คิดทำแต่สิ่งดีงาม จึงทำให้ดิฉัน มีสุขภาพดีขึ้น

เมื่อปี 2542 สามีดิฉันเคยเกือบเอาชีวิตไม่รอดจากการสัมผัสกับสารเคมีการเกษตร เมื่อก่อนเคยใช้สารเคมี คือ ฉีดยาฆ่าแมลงในผักที่เราปลูก วันหนึ่งสามีดิฉันฉีดพ่นยามาหาหนอนใน ถั่วเหลืองสมัยนั้นปลูกถั่วเหลืองตาม โครงการของเกษตรอำเภอเขาจะเอาสารเคมี คือยาฆ่าแมลงมาแจกด้วย สามีก็ลองปลูกคูปีแรกตามโครงการของ เกษตรอำเภอสามีดิฉันมีอาการแน่นหน้าอกหายใจไม่ออกเหงื่อออกมากหน้าซีด ต้องนำส่งโรงพยาบาล อำนาจเจริญ นอนพักรักษาอาการอยู่หลายวันจึงดีขึ้น หมอบอกว่าแพ้อาหาร จากวันนั้นมาสามีและดิฉันก็ไม่เคยยุ่งเกี่ยวกับสารเคมีอีกเลย ดิฉันได้มาพบกับสิ่งดีๆในชีวิต ได้มาปลูกข้าวดีๆให้พี่น้องชาวไทยและคนในโลกได้กิน อาหารที่ปลอดภัยไร้สารพิษ ดิฉันหวังเพียงอยากให้คนไทยทุกคนมีสุขภาพดีกันถ้วนหน้า รักษาสิ่งแวดล้อมที่ดี และวัฒนธรรมที่ดีไว้ให้ลูกหลาน ประเทศไทยจะต้องอุดมสมบูรณ์ขึ้นแน่ๆ ถ้าชาวนาและเกษตรกรทุกคน หันมาทำ เกษตรอินทรีย์ไร้สารพิษ เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวทางพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรา

4.3.4 เรื่องเล่าจากชานาคุณธรรมเรื่องที่ 4 เล่าโดย พ่ออิสรา แก้วดี

ก่อนที่ผมจะได้เข้าร่วมโครงการข้าวคุณธรรม ตัวผมเองเต็มไปด้วยสารพิษ (พิษสุรา และอบายมุข) ชีวิต ระบบเกษตรเคมี อบายมุขนิยม ปัญหาครอบครัวแตกแยก หนี้สินมีมาก รายได้ไม่พอกับรายจ่าย ซึ่งจ่าย ละลายไปกับอบายมุข เมื่อมาพบกลุ่มชาวนา ข้าวคุณธรรม ผมเปลี่ยนความคิดใหม่หันมาตั้งมั่นในศีล 5 เลิก อบายมุข ยึดหลักแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และปลูกข้าวคุณธรรม วิถีชีวิตก็เปลี่ยนไปในทิศทางที่ดีขึ้นมาก ผม อยากบอกว่า ข้าวคุณธรรมนำมาซึ่งความสุข และสันติธรรม

นายอิสรา แก้วดี

บ้านเลขที่ 98 ม.8 ต.น้ำปลีก อ.เมือง จ.อำนาจเจริญ 37000 โทรฯ 0848883928

4.3.5 เรื่องเล่าจากชวานาคูณธรรมเรื่องที่ 5 เล่าโดย นายสุพจน์ จิตทวี

ข้าพเจ้า นายสุพจน์ จิตทวี ปัจจุบันอายุ 55 ปี อยู่บ้านเลขที่ 98/1 หมู่ 4 ต.หนองเป็ด อ.เมือง จ.ยโสธร 35000 เมื่อได้เข้าสู่ขบวนการผลิตข้าวแบบชวานาคูณธรรมทำให้ข้าพเจ้าได้เรียนรู้การดำรงชีวิตแบบเพียงพอ โดยการใช้สิ่งที่มีในไรในนาตนเองมาทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ใช้น้ำหมักชีวภาพที่ทำเองไม่พึ่งปุ๋ยเคมี และเลิกคืมสุรา เลิกสูบบุหรี่ เมื่อก่อนข้าพเจ้าเป็นเซียนคืมสุรา คืมแล้วเมาไม่รู้เรื่องรู้ราว บุหรี่ก็สูบบวนต่อมวน โดยหารู้ไม่ว่าเป็นการทำลายตนเองและครอบครัว และการสูบบุหรี่ การคืมเหล้าเป็นการเผาเงินทองของตัวเอง ที่ว่าเผาก็คือ เอาเงินไปซื้อเหล้า ซื้อบุหรี่ โดยหารู้ไม่ว่าทำลายตนเอง และครอบครัว

เมื่อข้าพเจ้ามาเรียนรู้ชีวิตชวานาคูณธรรม ข้าพเจ้าหวนคิดถึงวันก่อนๆ ข้าพเจ้ามีสำนึกที่ละอายต่อตนเอง ตั้งแต่หนุ่มๆ จนกระทั่งอายุ 50 ปี ข้าพเจ้ารู้สึกเสียดาย น่าจะพบวิถีชีวิตแบบพอเพียงแบบนี้ตั้งแต่นานแล้ว

ข้าพเจ้ายืนยันได้ทันทีเลยว่าข้าพเจ้าสามารถ ลดค่าใช้จ่ายในการทำนา โดยการไม่ใช้ปุ๋ยเคมี ไม่ใช้ยาฆ่าแมลง ไม่ใช้ยาฆ่าหญ้า แต่ก่อนที่ยังใช้ของเหล่านี้อยู่ ผมต้องลงทุนหมดเงินไปปีละ ประมาณ 15,000 บาท แต่พอหันมาทำนาข้าวคุณธรรม ไม่ต้องใช้จึงไม่ต้องจ่าย ถ้าหากย้อนอดีตได้ เงินค่าบุหรี่ ค่าเหล้า ค่าใช้ปุ๋ยเคมี ถ้าเก็บไว้คงได้มากแล้ว การเลิกเหล้าทำให้ร่างกายของข้าพเจ้าดีขึ้น ข้าพเจ้าน่าจะพบกับวิถีชีวิต แบบนี้นานแล้ว แต่เมื่อมาค้นพบตอนอายุเท่านี้แล้วก็ไม่ได้ถือว่าสายเกินไป เพื่อลูกเพื่อหลานข้าพเจ้าก็คงจะ ได้รับสิ่งดีๆ ต่อไป ในภายภาคหน้า และคิดว่าข้าพเจ้ามาถูกทางแล้ว

ข้าพเจ้าขอให้ผู้ที่คิดจะเลิกเหล้า เลิกบุหรี่ มีความตั้งใจให้ดี และยึดมั่นในสิ่งที่ตนตั้งใจว่าจะทำ จะเลิก นั้นมันไม่มีอะไร ที่เราทำไม่ได้ ทำไม่ไหว ทำไม่สำเร็จ ขอเพียงแต่เรามีจิตใจที่ตั้งมั่น สิ่งนั้น ก็จะสำเร็จได้แน่นอน

บทที่ 5

กระบวนการสร้างเครือข่าย

โครงการวิจัยมีกระบวนการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายกับพันธมิตรทั้งในรูปแบบของเครือข่ายภายในโครงการและเครือข่ายกลุ่มองค์กรภายนอกโครงการ สำหรับเครือข่ายกลุ่มองค์กรภายนอกโครงการนั้น จะแยกเป็นความสัมพันธ์ 2 ลักษณะคือ เครือข่ายที่กระชับเกาะเกี่ยวกันอย่างแนบแน่นและแบบเป็นพันธมิตรเฉพาะกิจกรรมตามความจำเป็น

5.1 เครือข่ายภายในโครงการ

กิจกรรมการวิจัย	วันเดือนปี	กลุ่มเป้าหมาย / จำนวนผู้เข้าร่วม	วัตถุประสงค์ / เป้าหมาย การดำเนินงาน	ผลลัพธ์ที่ได้
กระบวนการสร้าง เชื่อมโยง ประสาน ความร่วมมือกับ เครือข่ายภายใน ของโครงการ	ตลอด ระยะเวลา การวิจัย	1. กลุ่มองค์กรภาค ประชาชนต่างๆ 2. หัวหน้า โครงการ นักวิจัย ผอ.ศูนย์ข้าวคุณ ธรรม ชวนา สมาชิกโครงการ ทุกคน 3. เจ้าหน้าที่ส่วน ราชการที่เกี่ยวข้อง	1. สนับสนุนการเชื่อมโยง เครือข่ายกลุ่มผู้ผลิตข้าว คุณธรรมให้สมาชิกรวมตัว กันเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง 2. เชื่อมโยงและประสาน สัมพันธ์กลุ่ม / เครือข่ายพันธ มิตรอื่นให้มีกิจกรรมร่วม อย่างสร้างสรรค์	1. เกิดมีกลุ่มศูนย์ข้าวคุณธรรมสำนักงาน กองบุญหนุนเกื้อ เป็นองค์กรเครือข่ายที่มี คุณค่า 16 กลุ่ม พัฒนาผู้นำที่เป็น ผอ. ศูนย์ฯ ให้เป็นนักส่งเสริมข้าวคุณธรรม และเป็นผู้ตรวจติดตามหลักกลไกการ ควบคุมและตรวจสอบกันเองในสังคม 2. เครือข่ายโรงสีดาวกระจาย เครือข่ายนี้ เป็นแนวคิดใหม่ในการขับเคลื่อนกิจกรรม การแปรรูปข้าวสารที่ชาวนาสามารถทำได้ เอง เป็นการสนับสนุนการค้าอย่างเป็น ธรรมได้สินค้าดีราคาถูก ได้ประโยชน์สูง ประหยัสดุ 3. เครือข่ายธนาคารเมล็ดพันธุ์ มีการผลิต รวบรวมเมล็ดพันธุ์ข้าวและเมล็ดพันธุ์ พืชผักผลไม้ต่างๆไว้ให้ชาวนาคุณธรรม และคนอื่นๆได้เลือกใช้อย่างหลากหลาย และเหมาะสมต่อพื้นที่การผลิตของตน 4. เครือข่ายโรงงานผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ปั้นเม็ดบรรจุกระสอบ มีวัตถุประสงค์ หลักเอาไว้บริการสมาชิก เพื่อเพิ่มผลผลิต ต่อไร่ให้สูงขึ้นอย่างมีคุณภาพและช่วย ป้องกันการปนเปื้อนสารเคมีต้องห้าม หากไปซื้อปุ๋ยอินทรีย์จากที่อื่นซึ่งเสี่ยงต่อ การไม่ผ่านการรับรองมาตรฐาน

5.1.1 เครือข่ายศูนย์ข่าวคุณธรรมชุมชน

เครือข่ายศูนย์ข่าวคุณธรรมชุมชน ถือว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นสถานที่ดำเนินกิจกรรมสำคัญของโครงการวิจัย และศูนย์ต่างๆเหล่านี้ ได้รวบรวม สังเกตปัญหา ความรู้ของผู้นำชาวนาเอาไว้ ที่ศูนย์ข่าวคุณธรรมชุมชนทุกแห่งจะมีผู้อำนวยการศูนย์ เป็นผู้นำ มีสมาชิกชาวนาคุณธรรมทุกคนเป็นกรรมการ สมาชิกของศูนย์คือชาวบ้าน เด็กลูกหลานชาวนาและผู้ที่สนใจอื่นๆ ภายในบริเวณศูนย์ข่าวคุณธรรม จะมีแปลงนาตัวอย่างที่สะท้อนวิถีชีวิตชาวนาคุณธรรม เช่น แปลงเกษตรผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรพอเพียง กสิกรรมธรรมชาติ มีการปลูกป่าไม้เอาไว้ที่หัวไร่ปลายนา เป็น ป่า 3 อย่าง เพื่อประโยชน์ 4 อย่าง ซึ่งศูนย์ข่าวคุณธรรมชุมชน ที่เป็นเครือข่ายอยู่ในโครงการวิจัย มี 16 แห่งตามรายละเอียดต่อไปนี้

- 1.) ศูนย์ข่าวคุณธรรมชุมชนสวนธรรมร่วมใจ มีนายสุรศักดิ์ ทวีบุตร เป็นผู้อำนวยการศูนย์ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 80 หมู่ที่ 8 ตำบลกระเจาย อำเภอป่าดิว จังหวัดยโสธร
- 2.) ศูนย์ข่าวคุณธรรมชุมชนบ้านหนองเป็ด มีนายสุพจน์ จิตรทวี เป็นผู้อำนวยการศูนย์ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 98 หมู่ที่ 4 ตำบลหนองเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร
- 3.) ศูนย์ข่าวคุณธรรมชุมชนบ้านเชียงเพ็ง มีนายมงคล ธรรมสาร เป็นผู้อำนวยการศูนย์ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 38 หมู่ที่ 1 ตำบลเชียงเพ็ง อำเภอป่าดิว จังหวัดยโสธร
- 4.) ศูนย์ข่าวคุณธรรมชุมชนบ้านดงสว่าง มีนายสวัสดิ์ ทองน้อย เป็นผู้อำนวยการศูนย์ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 12 หมู่ที่ 1 ตำบลโคกนาโก อำเภอป่าดิว จังหวัดยโสธร
- 5.) ศูนย์ข่าวคุณธรรมชุมชน บ้านน้ำปลิก มีนายอิสรา แก้วดี เป็นผู้อำนวยการศูนย์ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 99 หมู่ที่ 8 ตำบลน้ำปลิก อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ
- 6.) ศูนย์ข่าวคุณธรรมชุมชนบ้านทุ่งมน มี นางอำพร แสงแก้ว เป็นผู้อำนวยการศูนย์ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 32 หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งมน อำเภอกำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร
- 7.) ศูนย์ข่าวคุณธรรมชุมชนบ้านหัววัว มีนายเชน คุ่มเลา เป็นผู้อำนวยการศูนย์ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 157 หมู่ที่ 2 ตำบลกำแมด อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
- 8.) ศูนย์ข่าวคุณธรรมชุมชนบ้านสิงห์ มีนายทศ ชูรัตน์ เป็นผู้อำนวยการศูนย์ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 194 หมู่ที่ 3 ตำบลสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร
- 9.) ศูนย์ข่าวคุณธรรมชุมชนบ้านโนนค้อทุ่ง มี นายวิรัตน์ รักษาพันธ์ เป็นผู้อำนวยการศูนย์ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 22 หมู่ที่ 5 ตำบลโพนเมืองน้อย อำเภอห้วยตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ
- 10.) ศูนย์ข่าวคุณธรรมชุมชนบ้านหนองหงอก มี นางบัวศรี บุญทศ เป็นผู้อำนวยการศูนย์ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 32 หมู่ที่ 6 ตำบลหนองหิน อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร
- 11.) ศูนย์ข่าวคุณธรรมชุมชนบ้านศรีฐาน มี นายสุทัศน์ วันเที่ยง เป็นผู้อำนวยการศูนย์ ตั้งอยู่บ้านศรีฐาน ตำบลศรีฐาน อำเภอป่าดิว จังหวัดยโสธร
- 12.) ศูนย์ข่าวคุณธรรมชุมชนบ้านนาดิน้อย มี นายจำนงค์ เวฬุนาธร เป็นผู้อำนวยการศูนย์ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 79 หมู่ที่ 9 ตำบลนาสะไมย์ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

13.) ศูนย์ข้าวคุณธรรมชุมชนตำบลหนองคู มี นางสมทรง แสงวดี เป็นผู้อำนวยการศูนย์ ตั้งอยู่ บ้านเลขที่ 7 หมู่ที่ 4 ตำบลหนองคู อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

14.) ศูนย์ข้าวคุณธรรมชุมชนบ้านหนองขย มี นายทองอวน เทศไทย เป็นผู้อำนวยการศูนย์ ตั้งอยู่ บ้านเลขที่ 114 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าแมด อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร

15.) ศูนย์ข้าวคุณธรรมชุมชนบ้านดงแคนใหญ่ มี นางสาวราไพ นักผูก เป็นผู้อำนวยการศูนย์ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 61 หมู่ที่ 1 ตำบลดงแคนใหญ่ อำเภอลำเชียงแก้ว จังหวัดยโสธร

16.) ศูนย์ข้าวคุณธรรมชุมชนตำบลไผ่ มี นายสุริยา แก้วสาร เป็นผู้อำนวยการศูนย์ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 123 หมู่ที่ 6 ตำบลไผ่ อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

5.1.2 เครือข่ายโรงสีข้าวดาวกระจาย

ในการดำเนินงานด้านการตลาดของชวานาคุณธรรมนั้น โครงการข้าวคุณธรรม จะเน้นให้มีการทำ ตลาดเพื่อขายข้าวคุณธรรม ที่เป็นของดีราคาถูกให้แก่ผู้บริโภคชาวไทยเป็นหลัก แม้ว่าผลิตภัณฑ์จากผลผลิต ข้าวคุณธรรมนั้นจะมีระดับคุณภาพสามารถส่งออกไปยังต่างประเทศได้แล้วก็ตาม การที่จะทำเช่นนั้นได้ ความร่วมมือของเครือข่ายชวานาคุณธรรมที่ดำเนินการแปรรูปข้าวสาร ต้องจับมือกันให้น่าเชื่อถือ ในปีแรกๆ ของการแปรรูปชวานาคุณธรรมใช้ระบบการแปรรูปด้วยระบบโรงสีข้าวมือถือ (Mobile Mill) ชวานาคุณธรรม ทำกันได้ระดับครัวเรือน แต่เมื่อตลาดเดินไปได้ระดับหนึ่งเราไม่สามารถแปรรูปได้ทันกับความต้องการของ ผู้บริโภค โครงการจึงประชุมปรึกษาหารือกัน ที่สุดแล้ว พวกเรามีมติกันว่าให้ศูนย์ข้าวคุณธรรมชุมชนรวมตัว กันเป็นโซนแล้วรวมเงินทุนเพื่อลงทุนกันตั้งโรงสีข้าวดาวกระจาย ขึ้น เมื่อสิ้นสุดโครงการวิจัย มีการรวมตัว กันตั้งโรงสีดาวกระจาย ขึ้นเป็นวิสาหกิจชุมชนอยู่ 5 โซน ดังนี้

- 1.) โรงสีข้าวดาวกระจายทุ่งมน คำเชียงแก้ว
- 2.) โรงสีข้าวดาวกระจายสวนธรรมร่วมใจ
- 3.) โรงสีข้าวดาวกระจายโนนค้อทุ่ง
- 4.) โรงสีข้าวดาวกระจายหนองขย
- 5.) โรงสีข้าวดาวกระจายหนองเป็ด
- 6.) โรงสีข้าวดาวกระจายนาดีน้อย

5.2 เครือข่ายความร่วมมือกลุ่มองค์กรภายนอกโครงการ

โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรมได้ดำเนินกิจกรรมต่างๆนอกเหนือจากกิจกรรมหลักที่กำหนดไว้ใน แผนงานการวิจัยที่ ให้ส่งเสริมคุณธรรม ส่งเสริมการผลิตข้าวให้ได้มาตรฐาน จัดการตลาดแบบเป็นธรรม และ การขยายเครือข่าย แล้ว โครงการฯ ยังได้ดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมด้านอื่นๆ ที่เป็นการเชื่อมโยง สร้าง เครือข่ายกลุ่มองค์กรภายนอกโครงการ ซึ่งมีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ 2 ลักษณะคือ เครือข่ายที่กระชับเกาะ เกี่ยวกันอย่างแนบแน่น และแบบเป็นพันธมิตรเฉพาะกิจกรรมตามความจำเป็น ดังนี้

5.2.1 เครือข่ายกลุ่มองค์กรภายนอกแบบแน่น

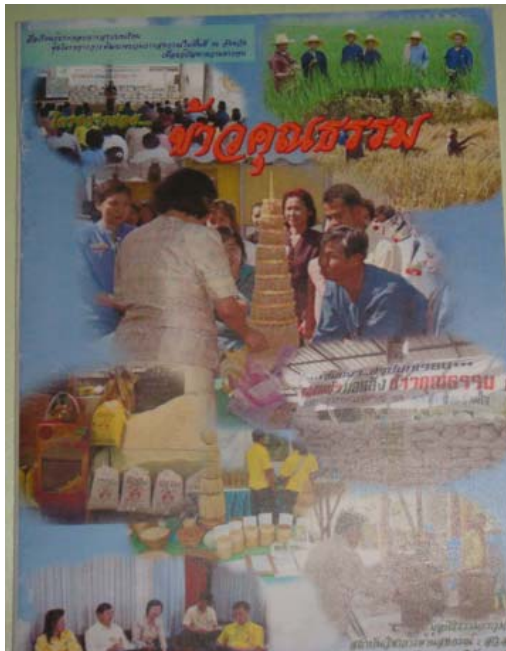
โครงการวิจัยมีกิจกรรมการจัดเวทีประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์วาระแห่งชาติ และผลัดเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพการประชุม มีกิจกรรมแสดงผลงาน จัดนิทรรศการความก้าวหน้าเครือข่าย ถ่ายทอดวิธีปฏิบัติที่ค้นพบได้ใหม่ให้แก่กันและกันอยู่เป็นประจำ ได้แก่

กิจกรรมการวิจัย	วันเดือนปี	กลุ่มเป้าหมาย / จำนวนผู้เข้าร่วม	เป้าหมายการดำเนินงาน	ผลลัพธ์ที่ได้
การเชื่อมโยง ประสาน ความ ร่วมมือในการ สร้างเครือข่าย	ตลอด ระยะเวลา การวิจัย	1. กลุ่มองค์กรภาค ประชาชนต่างๆ 2. หัวหน้า โครงการ นักวิจัย ผอ.ศูนย์ข้าวคุณ ธรรม ชาวนา สมาชิกโครงการ ทุกคน 3. เจ้าหน้าที่ส่วน ราชการที่เกี่ยวข้อง	เพื่อ เชื่อมโยงและประสาน สัมพันธ์ กลุ่ม / เครือข่าย พันธมิตรอื่นให้มีกิจกรรม ร่วมอย่างสร้างสรรค์	1. เครือข่ายกิจกรรมไร้สารพิษแห่ง ประเทศไทย เช่นกิจกรรมงานเพื่อฟ้า ดิน งานปลูกเสกพระแท่นของพุทธ งาน พุทธาภิเษกสุดยอดปาฏิหาริย์ ฯลฯ 2. เครือข่ายกิจกรรมธรรมชาติ เช่นงาน มหกรรมคืนชีวิตให้แผ่นดิน งานฝึกอบรม งานประชุมเครือข่ายประจำไตรมาส 3. เครือข่ายสมาพันธ์เกษตรอินทรีย์แห่ง ประเทศไทย เช่น กิจกรรมการรวบรวม ข้าวอินทรีย์ข้าวคุณธรรม เพื่อนำขึ้นน้อม เกล้าถวายแด่พระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัวเนื่องในวโรกาสเฉลิมพระ ชนมพรรษา กิจกรรมติดตามผลการ ทดลองแจกจ่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิ ทนน้ำท่วม พระราชทาน 4. เครือข่ายศูนย์ฝึกอบรมปราชญ์ชาวบ้าน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กิจกรรม การประชุมพัฒนาหลักสูตร กิจกรรมการ ร่วมจัดอบรม และติดตามประเมินผล 5. เครือข่ายความร่วมมือชานาคุณธรรม ไทย-ลาว (จัดตั้งศูนย์ข้าวคุณธรรมเชื่อม สัมพันธ์พี่น้องสองฝั่งโขง) กิจกรรม แปลงนาคุณธรรมตัวอย่าง กิจกรรมการ พัฒนาสมาชิกโดยจัดอบรมและให้ฝึกงาน 6. เครือข่ายนักวิจัยชุด โครงการคุณค่า สหกรณ์ร่วมกับสถาบันวิจัยด้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 7. เครือข่ายนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดเกษตร อินทรีย์จังหวัดยโสธร

5.2.2 เครื่อง่ายกลุ่มองค์กรพันธมิตร

โครงการวิจัย ให้ความสำคัญกับการมีหม่อมวลมิตรที่มากขึ้นอยู่ตลอดเวลา แม้ว่าจะยังไม่สามารถเข้าไปสัมผัสสัมพันธ์ได้อย่างใกล้ชิดแบบแน่นนัก แต่ก็ถือว่าได้เริ่มต้นแล้วเพื่อวันข้างหน้า โครงการได้ประสานความร่วมมือการสร้างเครือข่ายกับองค์กรพันธมิตรหลากหลายด้าน เช่น

- 1.) เครือข่ายด้านการตลาด เพื่อขายข้าวให้แก่ผู้บริโภคโดยตรง ตามงานแฟร์ และตลาดธงฟ้า ต่างๆ
- 2.) เครือข่ายด้านการเมืองภาคประชาชน การตรวจสอบ และด้านการตื่นรู้อย่างเท่าทันต่อเหตุการณ์บ้านเมือง โครงการวิจัยได้ประสานสัมพันธ์กับเครือข่ายพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย อยู่เนืองๆ
- 3.) เครือข่ายด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ทั้ง วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ให้เขาได้ช่วยจัดทำสื่อสารคดีเกี่ยวกับข้าวคุณธรรมและนำเสนอตัวอย่างชวานาคุณธรรมต้นแบบ เขียนบทความลงหนังสือพิมพ์ จัดพิมพ์หนังสือเป็นรูปเล่ม ออกเผยแพร่ต่อสาธารณชน เช่น

บทที่ 6

ผลการดำเนินงานและผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัย

โครงการวิจัยได้สรุปผลการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ เป็นลักษณะของรูปแบบตารางเพื่อให้ง่ายต่อการศึกษาทำความเข้าใจในภาพรวมและเห็นเป็นรูปธรรม ส่วนการผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของโครงการวิจัย(ผลลัพธ์ของโครงการ) ที่อาจเกิดขึ้นแล้วในขณะที่ทำการวิจัยและอาจจะเกิดขึ้นภายหลังเมื่อผ่านพ้นระยะเวลาของโครงการไปแล้วหรือที่เรียกว่าผลต่อเนื่องจะใช้วิธีการนำเสนอแบบบรรยายและแผนผังภาพดังต่อไปนี้

6.1 ผลการดำเนินงานตามแผนงานการวิจัย

การดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้มีกำหนดแผนงานการวิจัยไว้อย่างเป็นขั้นเป็นตอนและได้ดำเนินการตามแผนงานอย่างต่อเนื่อง สามารถสรุปผลการดำเนินงานตามแผนงานการวิจัย ได้ดังนี้

ตารางแสดง กระบวนการขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยโครงการเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม

ลำดับ	กิจกรรมการวิจัย	วันที่	กลุ่มเป้าหมาย / จำนวนผู้เข้าร่วม	วัตถุประสงค์ / เป้าหมายการวิจัย	ผลลัพธ์ที่ได้
1	ประชุมจัดทำแผนและข้อเสนอโครงการวิจัย	1 มี.ค. 2551	หัวหน้าทีมวิจัย นักวิจัย ผอ.ศูนย์ฯ ชาวนาคุณธรรม 200 คน	1. เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการโครงการประจำปี 2551 2. รับสมัครสมาชิกใหม่ของโครงการ	1. ข้อเสนอโครงการวิจัยข้าวคุณธรรมและแผนการดำเนินงานโครงการ 2. ชาวนาสมัครเข้าโครงการ รวมทั้งสิ้น 212 คน
2	นำเสนอโครงการและแผนดำเนินการวิจัย	1 – 5 พ.ค. 2551	หัวหน้าทีมวิจัยและนักวิจัย..ในเครือข่ายสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ทุกโครงการ	1.นำเสนอกรอบคิดการดำเนินงานโครงการและแผนปฏิบัติการที่เป็นไปได้ 2.เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิและเครือข่าย	ประชุมรวมที่ KU Home พร้อมกันทุกโครงการ 2 วัน และนำเอาผลงานข้าวคุณธรรมไปร่วมจัด Boot ในงานแสดงผลงานนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3	การจัดทำแผนกลยุทธ์ (เครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม)	15 พ.ค. 2551	หัวหน้าทีมวิจัย นักวิจัย ผอ.ศูนย์ฯ ชาวนาคุณธรรม 20 คน	เพื่อให้หัวหน้าทีมวิจัย นักวิจัย และ ผอ.ศูนย์ฯ ข้าวคุณธรรมได้ร่วมกันกำหนดทิศทางก้าวเดินไปข้างหน้าอย่างมั่นคง ยั่งยืน	วิเคราะห์ SWOT และร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ เครือข่ายชาวนา ที่มี ีตลเด่นเป็นงาน ชาญวิชา พัฒนาคุณค่าสหกรณ์บุญนิยม ต้นแบบสังคมชีวิตพอเพียง และได้ร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์ แผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ

ลำดับ	กิจกรรมการวิจัย	วันที่	กลุ่มเป้าหมาย / จำนวนผู้เข้าร่วม	วัตถุประสงค์ / เป้าหมายการวิจัย	ผลลัพธ์ที่ได้
4	เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	24 พ.ค. 2551	นักวิจัย นักส่งเสริม ผอ. ศูนย์ฯ และ ชานาคุณธรรม 120 คน เจ้าหน้าที่สถาบัน วิชาการด้านสหกรณ์ หัวหน้าส่วนราชการ และแขกผู้มีเกียรติ 30 ท่าน	เพื่อสรุปบทเรียนจาก ประสบการณ์ที่ผ่านมา ค้นหาชานาคุณธรรม ต้นแบบที่มีวิถีชีวิต ศิลเด่น เป็นงาน ชาญวิชา	- ทางโครงการฯ ได้รับเกียรติจาก พณฯ นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี มาเป็นประธานในการประชุม และเปิด ถุคทำนาโดยการหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าว หอมมะลิ 105 ซึ่งทางโครงการฯ ได้รับ พระราชทานมาจากสมเด็จพระเทพฯ รัตนราชสุดา (หว่านกล้าข้าวคุณธรรม) - สรุปบทเรียนและเขียนหนังสือข้าว คุณธรรม ส่งเข้าประกวดโครงการจัดทำ บันทึกเรื่องราวดีดีในสังคมไทย จัดโดย สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพ แห่งชาติ - จัดทำคู่มือวิธีการตรวจรับรองสีด ควบคุมคุณธรรมและมาตรฐานเกษตร อินทรีย์ ภายในโครงการฯ
5	นำสมาชิกข้าว คุณธรรมไปศึกษา ดูงานและเข้ารับ การฝึกอบรมเป็น วิทยากร กระบวนการและ วิทยากรเนื้อหา (สร้างตัวอย่างที่ดี มีค่ากว่าคำสอน)	26 - 30 พ.ค. 2551	หัวหน้าโครงการ นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัย ผอ. ศูนย์ข้าวคุณธรรม และชานาสมาชิก โครงการที่มีคุณ ลักษณะเป็นผู้นำการ เปลี่ยนแปลง รวม 60 คน	เพื่อจัดตั้งศูนย์ฝึกฝนอบรม คุณธรรม กลีกรรม ธรรมชาติ จังหวัดยโสธร เพื่อให้สามารถจัดการ ฝึกฝนอบรมขยายผลข้าว คุณธรรมสู่ชานากลุ่ม อื่นๆต่อไปได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	ได้ดู ได้รู้ ได้ทดลอง ลงมือปฏิบัติการ จริงจนเกิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนว ทางการบริหารจัดการศูนย์ฝึกอบรมที่ สถาบันฝึกอบรมผู้นำ และเมื่อกลับมา จังหวัดยโสธรแล้วก็ จัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมคุณธรรม กลีกรรม ธรรมชาติ จังหวัดยโสธร และได้เปิดทำ การอบรมเกษตรกรชานา ชาวไร่ บุคคลต่างๆไปจาก สนง.เกษตรและ สหกรณ์จังหวัดยโสธร 7 รุ่น และจัด อบรมเกษตรกรลูกค้าพักหนึ่งของ ธนาคาร ธกส. 4 รุ่น ซึ่งเป็นการขยายผล เครือข่ายข้าวคุณธรรมสู่ชานาคนอื่นๆ รวมขณะนี้เราได้ อบรมไปแล้ว จำนวน 1,578 คน

ลำดับ	กิจกรรมการวิจัย	วันที่	กลุ่มเป้าหมาย / จำนวนผู้เข้าร่วม	วัตถุประสงค์ / เป้าหมายการวิจัย	ผลลัพธ์ที่ได้
6	การจัดเวทีโรงเรียนชวานาคุณธรรม (จัดที่ศูนย์ข้าวคุณธรรมชุมชน ทั้ง 16 ศูนย์)	7 มิ.ย. 2551 ถึง 31 ม.ค. 2552	หัวหน้าโครงการ นักวิจัย ผอ.ศูนย์ข้าวคุณธรรม ชวานา สมาชิกในโครงการ ทุกคน และ มีการเชิญเจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมด้วย	1. เพื่อพัฒนาเกษตรกรชวานาสมาชิกในโครงการให้ปฏิบัติตามมาตรฐานของโครงการ จนผ่านการรับรอง จาก องค์กรรับรองมาตรฐานที่สากลให้การยอมรับ 2. เพื่อจัดการด้านการตลาดผลผลิตข้าวคุณธรรมโดยจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าข้าวคุณธรรม ต่อกระทรวงพาณิชย์	- ส่งเสริมให้สมาชิกชวานาคุณธรรมให้ปฏิบัติศีลห้า ลด ละ เลิกอบายมุข และผลิตข้าวในระบบเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานข้าวคุณธรรม จำนวน 200 ครอบครัว รวมเนื้อที่ไร่ นาที่เป็นเขตสงบสันติ อหิงสา และ ปลอดภัยจากสารพิษ สารเคมีเกษตร (Peace Area) 4,041 ไร่ (กระจายอยู่ในเขต จังหวัด ยโสธร อำนาจเจริญ มุกดาหาร) และ คาดว่าจะได้ผลผลิตข้าวคุณธรรมประมาณ 1,464 ตัน - จัดทำรายการวิทยุชุมชน (คำบอกเล่าจากชวานา) เพื่อประชาสัมพันธ์ สื่อสาร ขยายความรู้สู่กลุ่มชวานา - กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ ได้รับจดทะเบียนเครื่องหมาย การค้าข้าวคุณธรรม เรียบร้อยแล้ว
7.	. การจัดการด้านการตลาดข้าวคุณธรรมสู่ระบบการค้าที่เป็นธรรม (Fairtrade)	1 ม.ค. 51 ถึง 31 มี.ค. 52	หัวหน้าโครงการ นักวิจัย ผอ.ศูนย์ข้าวคุณธรรม ชวานา สมาชิกในโครงการ ทุกคน เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมและหน่วยเจรจาธุรกิจของบริษัทเอกชนที่เข้าร่วมเจรจา	1. เพื่อจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าข้าวคุณธรรม 2. พัฒนาการตลาดข้าวอินทรีย์คุณธรรมสู่ระบบการค้าแบบ Fairtrade 3. เพื่อจัดสรรผลผลิตส่งขายแก่กลุ่มการตลาดที่สนับสนุนให้เกิดการค้าอย่างเป็นธรรม 4. เพื่อสร้างอำนาจการต่อรองราคาแก้ปัญหาราคาข้าวตกต่ำโดยไม่ต้องไปประท้วงเรียกร้องของจ่านอง จ่านา และขอความช่วยเหลือจากอำนาจรัฐ	- กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ ได้รับจดทะเบียนเครื่องหมาย การค้าข้าวคุณธรรม เรียบร้อยแล้ว - ดำเนินการตลาดโดยจัดสรรผลผลิตข้าวคุณธรรมขายให้แก่ 1. ห้างสยามพารากอน และ The Mall Group กรุงเทพฯ ปริมาณการขายข้าวสารมะลิ105 ข้าวกล้อง ประมาณ 30,000 กก. (ข้าวสาร) ดำเนินการแปรรูปส่งตลอดปี 2. บริษัทพลังบุญ จำกัด และบริษัทแค่วีจิต จำกัด ปริมาณการขายข้าวสารมะลิ 105 ข้าวกล้อง ข้าวมะลิแดง ประมาณ 50,000 กก. (ข้าวสาร)ดำเนินการแปรรูปส่งตลอดปี

ลำดับ	กิจกรรมการวิจัย	วันที่	กลุ่มเป้าหมาย / จำนวนผู้เข้าร่วม	วัตถุประสงค์ / เป้าหมายการวิจัย	ผลลัพธ์ที่ได้
7. (ต่อ)	. การจัดการด้านการตลาดข้าวคุณธรรมสู่ระบบการค้าที่เป็นธรรม (Fairtrade) (ต่อ)				3. เข้าร่วมโครงการอ้อยทั่วไทยสั่งได้ที่ไปรษณีย์(สดจากจนถึงหน้าบ้าน) คาดว่าจะขายข้าวได้ประมาณ 50,000 กก. 4. ออกร้านขายข้าวคุณธรรมงานวันเกษตรแห่งชาติ ปริมาณข้าวเปลือกหอมมะลิ105 และข้าวหอมมะลิแดงรวมประมาณ 18,000 กก. 5. กำล้างเจอร์จากการค้าแบบเป็นธรรมกับเครือข่ายร้านสะดวกซื้อ จอยมาร์ทของบริษัทเจริญโฮสด จำกัด โดยตกลงซื้อข้าวหอมมะลิ105 จำนวน 100,000 กก. คาดว่าจะดำเนินการส่งไปขายได้ตลอดปี 2552
8.	การเชื่อมโยงประสานความร่วมมือในการสร้างเครือข่าย	ตลอดระยะเวลาการวิจัย	1. กลุ่มองค์กรภาคประชาชนต่างๆ 2. หัวหน้าโครงการนักวิจัย ผอ.ศูนย์ข้าวคุณธรรม ชาวนาสมาชิกโครงการทุกคน 3. เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	1. สนับสนุนการเชื่อมโยงเครือข่ายกลุ่มผู้ผลิตข้าวคุณธรรมให้สมาชิกรวมตัวกันเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง 2. เชื่อมโยงและประสานสัมพันธ์กลุ่ม / เครือข่ายพันธมิตรอื่นให้มีกิจกรรมร่วมอย่างสร้างสรรค์	1. เกิดมีกลุ่มศูนย์ข้าวคุณธรรมสำนักงานกองบุญหนุนเกื้อ เป็นองค์กรเครือข่ายที่มีคุณค่า 16 กลุ่ม พัฒนาผู้นำที่เป็น ผอ. ศูนย์ฯ ให้เป็นนักส่งเสริมข้าวคุณธรรมและเป็นผู้ตรวจติดตามหลักกลไกการควบคุม ตรวจสอบกันเองในสังคม 2. โครงการวิจัยมีกิจกรรมการจัดเวทีประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์วาระแห่งชาติ และผลัดเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพการประชุม 3. โครงการวิจัย ให้ความสำคัญกับการมีหมู่บ้านมิตรที่มากขึ้นอยู่ตลอดเวลา เพื่อวันข้างหน้า เช่น เครือข่ายด้านการตลาด เพื่อขายข้าวให้แก่ผู้บริโภค โดยตรงการไปออกร้านค้าต่างๆ 2.) เครือข่ายด้านการเมืองภาคประชาชน โดยประสานสัมพันธ์กับเครือข่ายพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย 3.) เครือข่ายด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ทั้ง วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เผยแพร่ต่อสาธารณชน

6.2 ผลการดำเนินงานปริมาณผลผลิตข้าวคุณธรรม

ฤดูกาลในการผลิตข้าวนาปีของชาวนาในภาคอีสานนั้นจะเริ่มผลิตกันในช่วงเดือนพฤษภาคม ต่อเนื่องเรื่อยไปจนถึงช่วงการเก็บเกี่ยวผลผลิต ประมาณเดือน มกราคม หรือ กุมภาพันธ์ ของปีถัดไปจึงจะแล้วเสร็จ ดังนั้นภาษาเรียกขานการผลิตข้าวนาปีโดยทั่วไปจึงมีลักษณะเป็น ปีพ.ศ.หนึ่งแล้วทับปีถัดไป เช่น ปีการผลิต 2551/ 52 เป็นต้น โดยในปีนี้ (ตลอดช่วงการวิจัย) โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม ได้สรุปผลการผลิตข้าวคุณธรรม มีปริมาณข้าวเปลือก ดังนี้

6.2.1 ปริมาณข้าวเปลือกที่โครงการรับซื้อรวบรวมได้จากสมาชิก

โครงการฯ ได้รวบรวมผลผลิตข้าวเปลือกคุณธรรมจากสมาชิกโครงการ โดยจัดซื้อข้าวเปลือกหอมมะลินาปีที่ตกลงกันไว้ 16 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งเป็นราคาที่สูงกว่าราคาประกันที่รัฐบาลกำหนดไว้กิโลกรัมละ 15 บาท โดยประกาศรับซื้อในช่วงเดือน มกราคม ถึง กุมภาพันธ์ แล้วเก็บรวบรวมเป็นสต็อกข้าวเปลือกเอาไว้ ที่จุดรวบรวมข้าวของโครงการ 3 จุด ดังนี้

1. บริเวณศาลาข้าวเปลือกวัดป่าสวนธรรมร่วมใจ อ. ป่าดิว จ. ยโสธร จำนวน 150 ตัน มูลค่าราคาข้าว 2,500,000 บาท
2. นางข้าวสหกรณ์เกษตรอินทรีย์หนองขอ จำกัด อ. กุดชุม จ. ยโสธร จำนวน 250 ตัน มูลค่าราคาข้าว 3,900,000 บาท
3. ศูนย์ข้าวคุณธรรมบ้านโนนค้อทุ่ง อ. หัวตะพาน จ. อำนาจเจริญ จำนวน 100 ตัน มูลค่าราคาข้าว 1,600,000 บาท

6.2.2 ปริมาณข้าวเปลือกที่โครงการรับซื้อรวบรวมได้จากสมาชิก

ชาวนาคูธรรมที่เป็นสมาชิกโครงการวิจัยครั้งนี้มีทั้งหมด 160 ครอบครัว แยกเป็นกลุ่มๆตามระดับมาตรฐานการผลิตได้ 4 กลุ่ม (เหมือนบัว 4 เหล่า) ดังนี้

1. ระดับมาตรฐาน ข้าวคุณธรรม ชาวนาผู้ผลิตตามมาตรฐานนี้ต้องมีคุณธรรมขั้นปฏิบัติศีล 5 ข้ออย่างเคร่งครัด ไม่เป็นผู้มีอบายมุขตลอดเวลา ต้องเข้าร่วมโครงการมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี ผลผลิตข้าวต้องผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลมาแล้ว
2. ระดับมาตรฐาน ข้าวคุณธรรมระยะปรับเปลี่ยน เป็นผู้ที่มีคุณธรรมเช่นเดียวกับข้อ 1. โดยสมัครเข้าร่วมโครงการยังไม่ถึง 2 ปี (กำลังปรับเปลี่ยนระบบชีวิตตนเอง)
3. ระดับมาตรฐานข้าวเกษตรอินทรีย์สากล ชาวนาตามข้อนี้ยังมีอบายมุขอยู่บ้าง ปฏิบัติศีล 5 ข้อต่างพร้อยและขาดบ้างบางครั้งคราว แต่ได้เข้าร่วมโครงการมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี ผลผลิตข้าวได้ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลมาแล้ว
4. ระดับมาตรฐานข้าวเกษตรอินทรีย์ระยะปรับเปลี่ยน ชาวนาตามข้อนี้มีคุณสมบัติเช่นเดียวกันกับ ข้อ 3 โดยสมัครเข้าร่วมโครงการยังไม่ถึง 2 ปี (กำลังปรับเปลี่ยนระบบการผลิต)

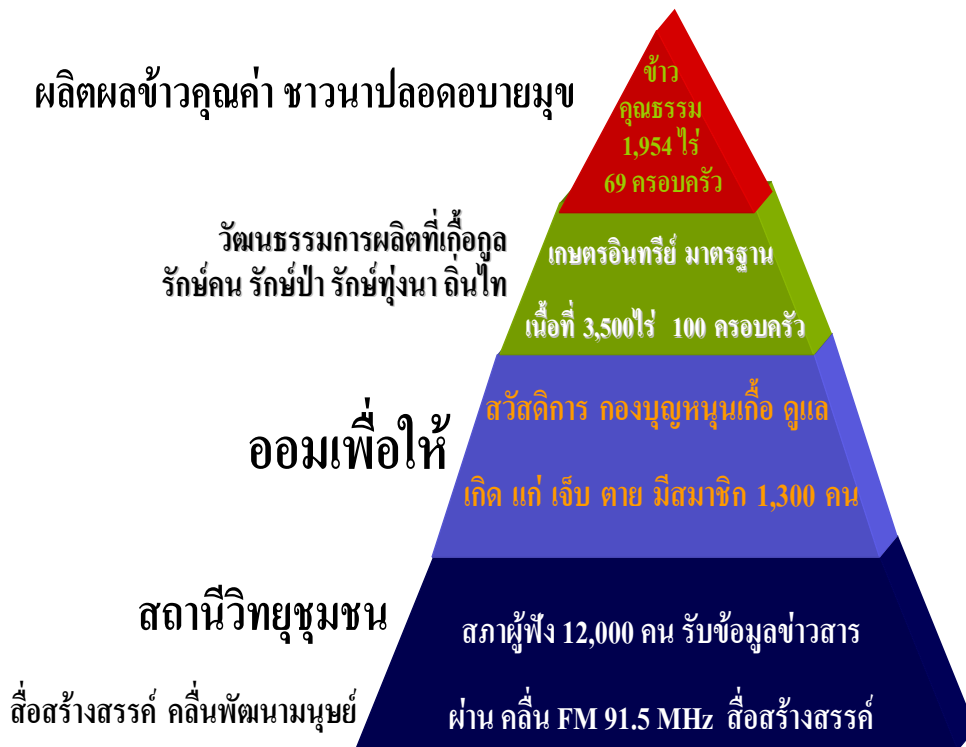
สรุปตารางผลผลิตข้าวคุณธรรมและจำนวนสมาชิกโครงการข้าวคุณธรรม ประจำปีการผลิต 2551 / 52

สถานะผลผลิต (จำนวนคน)	ประมาณการผลผลิตข้าวแต่ละชนิด และ เนื้อที่การผลิต								รวมพื้นที่ สันติภาพ ทั้งหมด(ไร่)
	มะลิ 105 (กก)	พื้นที่ (ไร่)	มะลิแดง (กก)	พื้นที่ (ไร่)	กข 15 (กก)	พื้นที่ (ไร่)	กข 6 (กก)	พื้นที่ (ไร่)	
ข้าวคุณธรรมมาตรฐาน (69คน)	212,659	589	68,285	199	28,408	64	150,630	394	1,954.00
ข้าวคุณธรรมปรับเปลี่ยน(23คน)	105,000	294	500	1.5	3,700	11	34,900	88.49	480.62
ข้าวอินทรีย์มาตรฐาน (22 คน)	102,100	272	1,850	9	0	0	70,800	182	571.75
ข้าวอินทรีย์ปรับเปลี่ยน(46 คน)	207,880	533	1080	4.5	16,350	49	108,250	283	1,127.90
รวม (160 คน)	627,639	1,688	71,715	214	48,458	124	364,580	947.49	4,134.27

6.3 ผลลัพธ์ ผลกระทบที่เกี่ยวข้องจากการดำเนินโครงการ

โครงการวิจัยขอสรุปภาพรวมผลลัพธ์ ผลกระทบที่เกี่ยวข้องเนื่องมาจากการดำเนินงาน โครงการวิจัยครั้งนี้ได้
 ตั้งแผนผังภาพประมิต ต่อไปนี้

ชุมชนคนปฏิบัติดี๕ ประชาภิธรรม นำสันติภาพสู่สังคม

โครงการสามารถส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกชานาคุณธรรมที่เข้าร่วมในโครงการวิจัย ให้เป็นชานา**ปฏิบัติธรรม**ไปพร้อมๆกับการปฏิบัติงานในไร่ของตนตามวิถีชีวิตชานาทั่วไป สมตามคำเทศนาสั่งสอนของท่านพุทธทาส(พระธรรมโกศาจารย์) ผู้ซึ่งองค์การยูเนสโกได้ยกย่องให้เป็นบุคคลสำคัญของโลกที่ว่า **การทำงาน คือ การปฏิบัติธรรม** ช้าคุณธรรมพิสูจน์แล้วว่ามีความเป็นไปได้จริง ขอเพียงแต่ให้เราได้ลงมือทำอย่างจริงจังเสียที

การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามกระบวนการ โรงเรียนชานาคุณธรรมสามารถส่งเสริมการผลิตข้าวพืชผัก ผลไม้ ฯลฯ ให้ได้ผลออกมาอย่างมีคุณค่า จนเรากล้าที่จะเรียกชานาได้อย่างภาคภูมิใจว่า นี้คือ **ข้าวคุณค่าผลิตผลชานาคุณธรรม (ข้าวคุณธรรม)** ประชาชน คนผู้บริโภคทั่วไป ต่างให้การยอมรับว่ากระบวนการตรวจสีลชานา การตรวจสอบคันหาตัวจริง และการควบคุมดูแลกันเองของคนในสังคมชุมชนด้วยกันเอง (Social control) นั้น ทำให้เกิดตัวแบบของชานาผู้ที่มี **ศีลเด่น เป็นงาน ชาญวิชา แต่ละคนมีความกล้า สามารถทำพิสูจน์ ตัวตน หน้าตาและพื้นดินบริเวณไร่ของเขา เป็นการสร้างจุดยืนที่มั่นคง มีศักดิ์ศรีให้แก่ชานา**

โครงการวิจัยนี้เน้นว่าเป็นการเรียนรู้ควบคู่กับการปฏิบัติจริงที่สอดคล้องและถูกต้องตามหลัก **ปรียัติ** (วิชาการ) **ปฏิบัติ** (ทำได้จริง) และ **ปฏิเวท** (out come) การปฏิบัติธรรม การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ผลิต(ชานา)และครอบครัว นั้นเป็นต้นทาง(ต้นธาร)ของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และ เป็นการทำให้คนไทยได้น้อมนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งนับเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคน (พัฒนามนุษย์) ให้กับประเทศชาติบ้านเมือง หากการรวมตัวของกลุ่มคนดีเหล่านี้เกิดขึ้นเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งแล้วคำตอบ ต่อคำถามเรื่องการผลิตข้าวของคุณค่าของการรวมตัว หรือตอบคำถามเรื่องการพัฒนาคุณค่าสหกรณ์ได้อย่างชัดเจน

การขยายผล **ในเชิงปริมาณ** นั้นควรมีการเปิดกว้างให้ชานา ประชาชนทั่วไปสมัครเข้าร่วมทำความเข้าใจให้มากขึ้นทั้งในระดับรายบุคคล ระดับกลุ่ม / สหกรณ์ในระบบ / องค์กรเครือข่าย และการขยายผลในเชิง **คุณภาพ** จำเป็นต้องนำกระบวนการที่กล่าวไว้แล้วในการวิจัยนี้ไปส่งเสริมให้สมาชิกโครงการฯ ทำงานในนาไร่ไปพร้อมๆกับการปฏิบัติธรรม

ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรจะนำเอากระบวนการวิจัยที่ได้ทำอย่างเป็นระบบครบวงจรนี้ไปขยายผลต่อให้ทั่วประเทศ โดยสรุปแล้ว การดำเนินงานโครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรมนั้นโครงการสามารถดำเนินการไปได้ตามแผนที่กำหนดไว้ คือ แผนการส่งเสริมคุณธรรม แผนการผลิต แผนการตลาด และแผนการพัฒนาชุดความรู้ด้านต่างๆ ซึ่งโครงการสามารถขยายสมาชิกเครือข่ายชานาคุณธรรมได้เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 160 คน (เพิ่มขึ้น 103 %) และขยายศูนย์ข้าวคุณธรรมชุมชนเพิ่มขึ้นเป็น จำนวน 16 ศูนย์ ขณะที่การตรวจสีล เพื่อรับรองคุณธรรมในตัวคนและการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับสากล เพื่อรับรองกระบวนการผลิตที่ไร้สารพิษทั้งในเมล็ดข้าวและในใจคน ดำเนินไปได้ด้วยดี

บทที่ 6

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

7.1 ปัญหา

โครงการวิจัยดำเนินการไปได้ค่อนข้างดี แต่ตลอดระยะเวลา การดำเนินงานของโครงการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับชาวนา เกษตรกรผู้ทำการผลิตแบบที่ต้องลงหุ้นร่วมกับกับธรรมชาติ ในสถานะที่ ฤดูกาล สภาพภูมิอากาศ ฝนฟ้าไม่อำนวย นั้นเกษตรกรชาวไร่ชาวนาได้รับผลกระทบจากฝนแล้งในปีที่ผ่านมา ปัญหาก็กระทบกลับมาสู่โครงการอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ โดยเฉพาะการจัดทำแปลงทดสอบเรียนรู้ของโรงชานาคุณธรรม ต้นกล้าแก่จัดกว่าจะได้ปักดำ เมื่อปักดำแล้วน้ำก็แห้งตลอด เราต้องสูบน้ำจากสระขึ้นมาใส่ในแปลงปลูกข้าวเพื่อเรียนรู้ พอสูบน้ำไปได้ไม่นานน้ำในสระก็แห้งหมด เมื่อไม่รู้จะแก้ไขอย่างไร ก็ได้แต่รอฝนจากฟ้า จนท้ายที่สุดพวกเราช่วยกันผ่านบททดสอบเรื่องธรรมชาติ ที่ไม่เอื้ออำนวยนี้ไปได้ด้วยการทำใจ

ปัญหาบางอย่างเมื่อเกิดขึ้นแล้วเรากลับนำมาเป็นยาชูกำลัง ปัญหาทำให้เราได้ปัญญา ความคิดเพิ่มขึ้น เช่น กรณีมีผู้ไม่เข้าใจ (เป็นนักเลือกตั้ง) เขากล่าวหาว่า โครงการข้าวคุณธรรม หลอกชาวนาให้ไปชุมนุมทางการเมืองแล้วรับเงินค่าหัวมาใส่กระเป๋า นักวิจัยและชาวนาพวกนี้พากันขายธรรมะกิน การแก้ปัญหาให้ดีที่สุดของโครงการคือเฉยไว้ไม่ได้ตอบ และลงมือทำงานให้หนักต่อไป ได้ปัญญาเพิ่มจริงๆ

ปัญหาต่อมา เนื่องจากโครงการวิจัยครั้งนี้มีพื้นที่ดำเนินงานกระจายอยู่กว้างไกลกันมาก (กินพื้นที่ 3 จังหวัด) การเข้าไปสนับสนุนส่งเสริมการผลิตข้าวคุณธรรม การตรวจรับรองฟาร์ม เกษตรอินทรีย์ การตรวจคุณธรรมและการตรวจ ศีลต้องใช้ระยะเวลาดำเนินการนานพอสมควร ไม่แปลงการผลิตอยู่ห่างไกลไม่ติดต่อเกี่ยวเนื่องกันไป ก็ทำให้พื้นที่สันติแห่งภาพไม่เป็นผืนใหญ่ติดต่อกัน อีกทั้งการขนส่งผลผลิตข้าวมารวมกันไว้เพื่อสร้างอำนาจการต่อรองราคาขาย(ขายรวมกัน) ณ จุดใดจุดหนึ่งนั้นทำให้มีค่าใช้จ่ายสูง

ด้วยการที่พวกเราทีมนักวิจัยทั้งหมด นั้นเป็นชาวนา เมื่อต้องมางานวิจัย ก็เป็นแบบนักวิจัยมือใหม่ไม่ถนัดการเขียนผลงานหรือไม่รู้ทิศทางว่าจะเขียนรายงานไปอย่างไรดี รายงานฉบับสมบูรณ์นี้ก็จะไม่แน่ใจว่ามันจะสมบูรณ์จริงหรือไม่ แต่อย่างไรเสียพวกเราก็ได้ทุ่มเททำมันขึ้นมาด้วยมือของเราแล้ว ถ้ามีจุดอ่อนใด ข้อผิดพลาดตรงไหนเราขออ้อมรับข้อเสนอแนะจากท่านผู้มีใจดี ให้จงโปรดได้ชี้แนะแก่เราทีมนักวิจัยด้วยครับ

7.2 ข้อเสนอแนะ

โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม ดำเนินงานมาจนสามารถส่งเสริมสนับสนุนสมาชิก ให้ปฏิบัติธรรมไปพร้อมๆกับการปฏิบัติงานตามวิถีชีวิตชาวนา (การทำงาน คือ การปฏิบัติธรรม) ผลิตผล (ข้าว พืชผัก ฯลฯ) ที่ชาวนากลุ่มนี้ทำการผลิตออกมา จึงทรงคุณค่า สามารถเรียกขานได้อย่างภาคภูมิใจว่านี่ คือ **ข้าวคุณค่าผลิตผลชาวนาคณธรรม (ข้าวคุณธรรม)**

ประชาชนคนในสังคมต่างให้ความสนใจโครงการข้าวคุณธรรม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน หลายส่วนงานได้ติดต่อขอเข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการส่งเสริมการผลิต การตลาด การตรวจสอบและมาตรฐานของชาวนาผู้ที่มี **ศีลเด่น** เป็นงาน **ชาญวิชา** **หน้าตา** และ **นาไร่** เป็นอย่างไร? **อยู่ที่ไหน?** เพื่อสร้างความมั่นใจว่ามีเรื่องดีๆอย่างนี้เกิดขึ้นในสังคมจริงหรือ? เมื่อเขาได้พิสูจน์ทราบความจริงแล้ว ทุกคนต่างกล่าวชื่นชมต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ แห่งมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ ว่า สนับสนุนโครงการได้ถูกต้องตามหลัก **ปรียัติ** (วิชาการ) **ปฏิบัติ** (ทำได้จริง) และ **ปฏิเวท** (out come) กลุ่มชาวนา กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์การเกษตร หรือสหกรณ์อื่นๆ ทั่วประเทศ ควรจะนำเอากระบวนการที่ทำได้ อย่างครบวงจรนี้ไปขยายผล ”

การดำเนินโครงการข้าวคุณธรรม มีวัตถุประสงค์ที่จะ ขยายผล ในเชิงปริมาณ (เปิดกว้างให้ชาวนาทั่วไปสมัครเข้าร่วมทำความดีให้มากขึ้นทั้งในระดับรายบุคคลและระดับกลุ่ม / สหกรณ์ในระบบ / องค์กรเครือข่าย) ในเชิงคุณภาพ (ส่งเสริมให้สมาชิกโครงการฯ ทำงานในนาไร่ไปพร้อมๆกับ การปฏิบัติธรรม พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมผู้ผลิตและครอบครัวชาวนาผู้พัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน) และ การทำให้สมาชิกน้อมนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคน (พัฒนามนุษย์) ให้กับประเทศชาติบ้านเมือง แล้วยังต้องรวมกลุ่มคนดีเหล่านี้ให้เป็นเครือข่ายเพื่อตอบคำถามเรื่องการมีคุณค่าให้ได้อย่างชัดเจน

โครงการฯ ขอเชิญชวนและเรียกร้องให้ สกว.ได้ให้ความสนใจลงพื้นที่ มาตรวจสอบ มาเจาะลึกค้นหาความจริง และให้คำแนะนำโครงการฯ เพื่อสร้างตัวแบบกระบวนการชาวนาบ้าน (แม่พิมพ์หรือเบ้าหลอม) หล่อหลอมและพัฒนาคนดี (**ศีลเด่น**) คนเก่ง (เป็นงาน) คนเท่าทัน (**ชาญวิชา**) ผู้สังคมประเทศชาติ พร้อมกับเป็นเจ้าภาพจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากส่วนราชการในพื้นที่หรือสาธารณะในระดับต่างๆที่เหมาะสม และนำไปขยายผล ต่อไป

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ทีมวิจัยโครงการเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม มีความคิดเห็นที่จะเสนอต่อ สกว. ว่า สกว. ควรจะมีการทำวิจัยต่อเนื่องเพื่อตอบโจทย์คำถาม 3 ข้อต่อไปนี้ให้ชัดเจน คือ

1. ศึกษาหาคำตอบว่า แนวทางวิธีการแก้ไขปัญหานี้สิ้นชวนาและราคาผลผลิตตกต่ำให้
ได้ผลสำเร็จอย่างยั่งยืนโดยไม่ต้องประท้วงเรียกร้องขอความช่วยเหลือจากรัฐบาล ของเครือข่าย
คุณค่าชวนาคุณธรรมนั้นเขาทำกันอย่างไรบ้าง

2. ศึกษาหาคำตอบว่า วิธีการลุกขึ้นสู้ เพื่อปกป้องและสร้างศักดิ์ศรีชวนา ให้ได้คุณค่าทั้งมิติ
คุณธรรม เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ของเครือข่ายคุณค่าชวนาคุณธรรมเขาทำกัน
อย่างไร

3. ศึกษาหาคำตอบว่า การพัฒนาระบบตลาดแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการอย่างเป็นธรรม
ด้วยการใช้ เกื้อ (เงินตราชุมชน) ที่มีกองทุนหนุนเกื้อเป็นฐาน นำไปสู่การจัดสวัสดิการชุมชนและ
สร้างการพึ่งตนเองอย่างพอเพียงของเครือข่ายคุณค่าชวนาคุณธรรมได้อย่างไร

รายชื่อสมาชิกผู้สมัครขอรับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์คุณธรรมปี2551

(ประมาณการผลผลิตของโครงการ)

ลำดับ ที่	รหัส สมาชิก	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่	วันสมัครเข้าร่วมโครงการ			ใช้สารเคมีครั้งสุดท้าย		พื้นที่ ขอรับรอง	สถานะ	ชนิดพืช / ประมาณการผลผลิต (กก.)							
				แปลงที่	พื้นที่(ไร่)	ว.ด.ป.	ว.ด.ป.	ชื่อสารเคมี			มะลิ105	พื้นที่(ไร่)	มะลิแดง	พื้นที่(ไร่)	ถั่ว 15	พื้นที่(ไร่)	ถั่ว 6	พื้นที่(ไร่)
1	อปค.1131-51-0	นางทองพูน หนองงอก	35 หมู่ 6 บ.หนองงอก ต.หนองหิน	1	8	6 ม.ค. 51	พ.ค. 50	16-16-8	มะลิ105	ปรับเปลี่ยน	2,000	7	-	-	-	-	-	
				2	6	6 ม.ค. 51	พ.ค. 50	16-16-8	-	ปรับเปลี่ยน	-	-	-	-	-	1,500	5	
2	อปค.1141-51-0	นางพร แสงใสแก้ว	93 ม. 4 บ.หนองป่า ต.ทุ่งนางโกล	1	12	31 มี.ค. 51	พ.ค. 50	16-16-8	-	ปรับเปลี่ยน	-	-	-	-	-	2,000	6	
3	อปค.1161-51-0	นางไพฑูถย์ แก่นคำ	23 หมู่ 4 บ.โนนทรายงาม ต.หนองคู	1	6.5	6 ม.ค. 51	ก.ย 50	16-16-8	มะลิ105	ปรับเปลี่ยน	1,500	3.5	-	-	-	-	500	1.5
				2	5	6 ม.ค. 51	ก.ย 50	16-16-8	มะลิ105	ปรับเปลี่ยน	1,500	4	-	-	-	-	400	1
4	อปค.1162-51-0	นายชัยยุทธ ชันเพชร	168 หมู่ 7 บ.หนองคู ต.หนองคู	1	4	29 มี.ค. 51	ก.ย 50	16-16-8	มะลิ105	ปรับเปลี่ยน	300	1	-	-	-	-	1,000	3
5	อมค.1222-51-0	นายคำสิงห์ สมคะเน	12 ม. 5 บ.หนองแคน ต.ดงแคนใหญ่	1	15	6 ม.ค. 51	ก.ย 50	16-16-8	มะลิ105	ปรับเปลี่ยน	4,000	10	-	-	-	-	2,000	5
6	อปค.1231-51-0	ร.อ.แสงชัย อุปนิสากร	155 หมู่ 3 บ.หนองเลิง ต.แคนน้อย	1	17	6 ม.ค. 51	ต.ค. 48	16-16-8	มะลิ105	ปรับเปลี่ยน	2,500	7	-	-	-	-	1,000	3
7	อปค.1611-51-0	นางสมจิตร อุปพันธ์	105 หมู่ 12 บ.นากลาง ต.บึงคำ อ.เลิงนกทา อ.เลิงนกทา จ.ยโสธร 35120	1	41	5 ม.ค. 51	ต.ค. 48	16-16-8	มะลิ105	ปรับเปลี่ยน	10,000	30	-	-	-	-	2,000	5
				2	30	5 ม.ค. 51	ต.ค. 48	16-16-8	มะลิ105	ปรับเปลี่ยน	10,000	25	-	-	-	-	2,000	5
8	อปค.1612-51-0	นางบรรเลง ศิวทอง	2 หมู่ 5 บ.นาออก ต.บึงคำ	1	10	5 ม.ค. 51	ต.ค. 48	16-16-8	มะลิ105	ปรับเปลี่ยน	3,000	8	-	-	-	-	1,600	4
9	อปค.2111-51-0	นายบุญธรรม พิลาชัย	227 หมู่ 9 บ.น้ำปลีก ต.น้ำปลีก อ.เมือง	1	13	6 ม.ค. 51	ก.ย 50	46-0-0	มะลิ105	ปรับเปลี่ยน	3,000	10	-	-	-	-	-	-
				2	15	6 ม.ค. 51	ก.ย 50	16-16-8	มะลิ105	ปรับเปลี่ยน	3,600	12	-	-	-	-	-	-
10	อปค.2111-51-0	นายกักพล คำตัน	203/1 หมู่ 9 บ.น้ำปลีก ต.น้ำปลีก อ.เมือง	1	7.75	6 ม.ค. 51	ต.ค 50	46-0-0	มะลิ105	ปรับเปลี่ยน	4,200	7	-	-	-	-	-	-
11	อปค.2121-51-0	นายแมน สุขสง	17 หมู่ 1 บ.นาหอมม้า ต.นาหอมม้า	1	14	6 ม.ค. 51	ก.ย 50	16-16-8	มะลิ105	ปรับเปลี่ยน	2,000	5	-	-	-	-	2,000	5
12	อปค.2121-51-0	นายคำ พันนา	108 หมู่ 1 บ.นาหอมม้า ต.นาหอมม้า อ.เมือง จ.อำนาจเจริญ 37000	1	16	6 ม.ค. 51	ก.ย 47	15-15-15	มะลิ105	ปรับเปลี่ยน	4,000	13	-	-	-	-	800	2
				2	8	6 ม.ค. 51	ก.ย 47	15-15-15	มะลิ105	ปรับเปลี่ยน	2,800	7	-	-	-	-	400	1
13	อปค.2131-51-0	นายสามารถ เบ้าทอง	40 หมู่ 7 บ.นาดอกไม้ ต.นาขม อ.เมือง จ.อำนาจเจริญ 37000	1	15	6 ม.ค. 51	ก.ย 50	16-16-8	มะลิ105	ปรับเปลี่ยน	2,800	7	-	-	-	-	-	-
				2	10	6 ม.ค. 51	ก.ย 50	15-15-15	มะลิ105,ถั่ว 1	ปรับเปลี่ยน	2,500	5	-	-	1,500	4	-	-
				3	9	6 ม.ค. 51	ก.ย 50	16-16-8	มะลิแดง	ปรับเปลี่ยน	3,000	7.5	500	1.5	-	-	-	-
				4	0.5	6 ม.ค. 51	ก.ย 50	16-16-8	-	ปรับเปลี่ยน	สวน							
14	อปค.2211-51-0	นางบรรจง คำภีระ	28 หมู่ 5 บ้านโนนค้อทุ่ง ต.โพนเมืองน้อย	1	5.44	6 ม.ค. 50	ก.ย 45	16-16-8	มะลิ105	ปรับเปลี่ยน	1,500	3	-	-	-	-	-	-
				2	2.49	6 ม.ค. 50	ก.ย 45	16-16-8	-	ปรับเปลี่ยน	-	-	-	-	-	-	1,000	2.49

ลำดับ ที่	รหัส สมาชิก	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่	วันสมัครเข้าร่วมโครงการ			ใช้สารเคมีครั้งสุดท้าย		พื้นที่ ขอรับรอง	สถานะ	ชนิดพืช / ประมาณการผลผลิต (กก.)										
				แปลงที่	พื้นที่(ไร่)	ว.ด.ป.	ว.ด.ป.	ข้อสารเคมี			มะลิ105	พื้นที่(ไร่)	มะลิแดง	พื้นที่(ไร่)	คช 15	พื้นที่(ไร่)	คช 6	พื้นที่(ไร่)			
15	อปค.2211-51-01	นางนงนกร ก่อกุล	163 หมู่ 5 บ้านโนนค้อทุ่ง ต.โพนเมืองน้อย อ.หัวตะพาน จ.อำนาจเจริญ 37240	1	10.61	6 ม.ค. 50	ก.ย 45	16-16-8	มะลิ105	ปรับเปลี่ยน	3,000	10	-	-	-	-	-				
				2	5.15	6 ม.ค. 50	ก.ย 45	16-16-8	มะลิ105	ปรับเปลี่ยน	1,500	5	-	-	-	-	-				
				3	4.4	6 ม.ค. 50	ก.ย 45	16-16-8	มะลิ105	ปรับเปลี่ยน	-	-	-	-	-	1,200	4				
				4	0.75	6 ม.ค. 50	ก.ย 45	16-16-8	-	ปรับเปลี่ยน	ปลูกหญ้า										
				5	0.5	6 ม.ค. 50	ก.ย 45	16-16-8	-	ปรับเปลี่ยน	ปลูกหญ้า										
16	อปค.2211-51-01	นางบุญทัน สิริवालย์	17 หมู่ 5 บ. โนนค้อทุ่ง ต.โพนเมืองน้อย อ.หัวตะพาน จ.อำนาจเจริญ 37240 อ.หัวตะพาน จ.อำนาจเจริญ 37240	1	10	29 มี.ค 51	ก.ย 50	15-15-15	มะลิ105	ปรับเปลี่ยน	2,000	5	-	-	-	-	2,000	5			
				2	6	29 มี.ค 51	ก.ย 50	15-15-15	มะลิ105	ปรับเปลี่ยน	2,400	6	-	-	-	-	-	-			
				2	7	6 ม.ค. 51	ก.ย 50	15-15-15	มะลิ105	ปรับเปลี่ยน	2,000	5	-	-	-	-	800	2			
17	อปค.2211-51-01	นายธวัชชัย รักษาพันธ์	18 หมู่ 5 บ. โนนค้อทุ่ง ต.โพนเมืองน้อย อ.หัวตะพาน จ.อำนาจเจริญ 37240	1	16	31 มี.ค 51	ก.ย 50	15-15-15	มะลิ105	ปรับเปลี่ยน	5,000	16	-	-	-	-	-				
				2	4	31 มี.ค 51	ก.ย 50	15-15-15	-	ปรับเปลี่ยน	-	-	-	-	-	-	2,000	4			
18	อปค.2211-51-01	นายดำรงค์ มานะพิมพ์	132 หมู่ 5 บ. โนนค้อทุ่ง ต.โพนเมืองน้อย	1	13	5 ม.ค. 51	ต.ค 48	15-15-15	มะลิ105	ปรับเปลี่ยน	2,000	5	-	-	-	-	2,500	6			
19	อปค.2213-51-01	นายเพชร ล้อมทอง	100 หมู่ 9 บ.เวียงหลวง ต.โพนเมืองน้อย อ.หัวตะพาน จ.อำนาจเจริญ 37240	1	9	6 ม.ค. 51	ก.ย 50	16-16-8	มะลิ105	ปรับเปลี่ยน	3,000	9	-	-	-	-	-				
				2	3	6 ม.ค. 51	ก.ย 50	16-16-8	-	ปรับเปลี่ยน	-	-	-	-	-	-	1,200	3			
				3	3	6 ม.ค. 51	ก.ย 50	16-16-8	-	ปรับเปลี่ยน	-	-	-	-	-	-	1,200	3			
20	อปค.2221-51-01	นางหนูการ ขุมทอง	106 หมู่ 2 บ. โนนค้อน้อย ต.หนองแก้ว อ.หัวตะพาน จ.อำนาจเจริญ 37240	1	15	31 มี.ค 51	ก.ย 50	15-15-15	มะลิ105	ปรับเปลี่ยน	4,500	15	-	-	-	-	-				
				2	0.75	31 มี.ค 51	ก.ย 50	15-15-15	-	ปรับเปลี่ยน	-	-	-	-	-	-	300	0.75			
				3	4.5	31 มี.ค 51	ก.ย 50	15-15-15	มะลิ105	ปรับเปลี่ยน	2,000	5	-	-	-	-	1,200	3			
				4	9	31 มี.ค 51	ก.ย 50	15-15-15	มะลิ105	ปรับเปลี่ยน	4,000	10	-	-	-	-	2,800	4			
				5	1.5	31 มี.ค 51	ก.ย 50	15-15-15	คช 15	ปรับเปลี่ยน	-	-	-	-	400	1	-	-			
21	อปค.5111-51-01	นายวานิช ยิ่งอื่น	20 หมู่ 7 บ.เหล่าสูง ต.ไผ่ใหญ่ อ.ม่วงสามสิบ จ.อุบลราชธานี 34140	1	6	31 มี.ค 51	ก.ย 35	15-15-15	คช 15	ปรับเปลี่ยน	-	-	-	-	1,800	6	-	-			
				2	21	31 มี.ค 51	ก.ย 35	15-15-15	มะลิ105	ปรับเปลี่ยน	5,000	15	-	-	-	-	-	-			
				3	18	31 มี.ค 51	ก.ย 35	15-15-15	มะลิ105	ปรับเปลี่ยน	2,000	6	-	-	-	-	2,000	6			
22	อมค.5211-51-01	นายเขียน สมคะเน	46/3 ม.4 บ.กอก ต.กอก อ.เขื่องใน	1	7.5	6 ม.ค. 51	ก.ย 50	16-16-8	มะลิ105	ปรับเปลี่ยน	2,000	5	-	-	-	-	750	2			
				2	7.5	6 ม.ค. 51	ก.ย 50	16-16-8	มะลิ105	ปรับเปลี่ยน	1,400	7	-	-	-	-	-	-			
				3	0.75	6 ม.ค. 51	ก.ย 50	16-16-8	-	ปรับเปลี่ยน	-	-	-	-	-	-	250	0.75			
				454.59										106,000	296	500	1.50	3,700	11	36,400	92.49